

Handskrift 7A. Arkeologen Gustaf Hallströms arkiv

Ur Volym D1:15, Dagbok 1926, 22/3-25/4

(Resan 1926 Holmön, Norrbotten, Tornedalen, Enontekis, norska Finnmarken, Alta)

Forskningsarkivet, Umeå universitetsbibliotek
(<http://www.foark.umu.se>)

G Hallström
Bellmansgat. 22 G
Stockholm
1926

Gustaf Hallströms dagbok

Vårresan 1926

I

Mars 22.

Hastig packning — hastigt avsked också tyvärr. Avresa 705. Ingvar följde till tåget — Astrid dålig och liggande.

Träffade på tåget arkitekt Erik Pålsson från Östersund, som inledde underhandlingar om uppförande av ett Frötempel på Frösön — efter gudahåvet i Bollnäs.

23/3.

En mindre träningsprångmarsch i Långsele. Hög luft men varmt — ljumma vindar — våren är inne även här — — Fortsatte samtalet med Pålsson. I Anundsjö tillstötte Svens biträde, notarien Berg (fr. Strömsund) som hade order att "ta hand om mig". Han kom från Åsele. x) — Sven mötte vid stationen i Umeå. Middag på kvällen med även Erik Hm och Gust. Boström, gammal upsalakamrat δ nu häradsskrivare i Umeå. Vi hade gemytligt. Ringde till Astrid som fortfarande var dålig (Edit där) samt till Åke

x) På Vännäs Station som vanligt många bekanta, Beronius, Ax. Magnus Carlsson, åman. Ugglan, δ några andra — —

som inviterades till nästa dag. Vidare till Osnäs by (Osk. Kröger) och sedan Holmön (Hugo Eriksson. Den förra sangvinisk rörande färden över Kvarken — den senare motsatsen. V. Kv. ligger körstark. Bestämde resan till torsd. förmidd. (25/3).

Strålande väder hela dagen. Västl. vind, + 26° i solen (enligt Pålle)

24/3

Skönt att vila ut på f.m. efter jäktet i Stockholm. Ringde landshöv. som skulle fara 120 tåget, varför jag genast sökte honom. Trots hans brådska stannade jag i 40 minuter δ talade om litet av varje. Han nämnde bl.a. att de gå miste om statsanslaget (400 %) enl. de upplysningar han fått. Vidare att det finns utsikter att ordna med en gemensam intendent för Umeå δ Skellefteå δ att Palmgren åtager sig detta (400 % i månaden).

På e.m. besök på museet med Sven. Palmgren, blek mager δ förväxt var icke osympatisk i sin absoluta nonchalans rörande sin egen person. Hade f.ö. klart för sig vad han icke kunde δ vad han ville.

På hemvägen på lotskaptenens kontor men träffade ingen. Uppköp. Middag med Åke δ rekt. Jungner sedan Erik Hm — Bestämmer mig att resa först fredag morgon δ meddelar detta till Osnäs δ Holmön, där rum beställes. Telef. Astrid som varit uppe på e.m. — Eft. middagen mest samtal om staden, om stadens skurkar, om skog, om bolagsskurkar, domänförvaltning m.m., men även om subtilare ting.

Dagen började med hård storm (västlig), som lugnade mot e.m., men f.ö. strålande som i går, dock ej så varm.

25/3

Hämtade Åke på hotellet. Gingo till museet sedan en något oklar glans spritts över hans nuvarande hemliv. — Även Jungner δ adj. Andersson ("Bocis"). Åke reser 120 efter lunch med oss. Jag packar m.m. samt besöker åter museet — denna gång ensam. Efter middagen

arbete — skrivning δ packning δ sortering av packningen i två högar, varav en kvarlämnas för event. expediering norrut om j. lyckas ta mig över havet. Telefonerar Astrid, som var ganska orolig δ kände sig ensam, varför jag ringde ännu en gång.

Dagen strålande δ varm. Underbara kvällsdagar, månsken. —

26/3

Efter kaffet ett par timmars diverse uppköp m.m., proviantering, telefoning med Ostnäs. Besök hos lotskapten Bom δ lotslöjtn. Cullander, där j. fick ett sjökort. Avskedsfrukost — Sven följer i bilen till Täfte, där Oskar Kröger möter med sin mÄrr. Strålande δ underbart väder — luften stilla, himlen blåvit dallrande δ vällustig. Mycket snö som dock låg hård på vägbanan, varför färden går hyggligt. Vi möter Kröger $\frac{1}{2}$ 1, en trevlig δ munter karl, språksam δ kvick — som även mÄrren. Vi köra smala vintervägar, där minsta sidosteg för hästen till buken i snö δ oss halvtjälpta ur släden — men vi föra ett glatt δ angenämt samtal — δ färden är som en sommarutflykt. Lågt land, svagt sluttande sumpland med dålig δ lavig skog mycket gles. Långa gläntor δ ålopp som likna /överstruket ord/ igensnöade gÄrden, Ängslador, fiskebodas, byar (TÄfte, Ytterboda). SÄvarÄn passeras, lÄngst uppe ses SÄvar by. Kröger talar om slaget "På SÄvarÄkern". Hans farfarsfar var Åsyna vitne. Han var kommen från Finland (G. Karleby) δ skrev sig Krüger. Farfadern var ivrig säljÄgare δ hade legat ute i 26 "skÄla"-fÄrder, mest i "Norrbotten", varmed hÄr menas Bottniska viken norr om Kvarken. Han skildrar olyckor under lÄngfÄrder bl.a. om den fÄrolyckade expedit. från Ytterboda. — Vidare om laxfiske, sÄlfÄngst med nÄt, kristid etc. etc.

Vi nÄ sent om sider det lilla trevliga Ostnäs, (7 grannar). Havet har skymtat nÄgra gÄnger under färden, (redan vid Täfte). I Ostnäs bjuder O. Kr. på kaffe. Tvillingbrodern Gunnar vÄntar dÄr — ocksÄ en gladlynt δ trevlig karl i "skÄlasko". Gamla "skÄlabÄssan" visas, likasÄ "ro-skÄpet". "FÄllÄtsÄngen" diskuteras, likasÄ säljÄkt, fÄgel m.m. Osk. Kr.s 14-Ärige son var det som sköt en ishavslabb hÄr hÄromsistens. Den kom flygande δ slog till bakom lagÄrn δ Ät en del avskräde δ fick skottet dÄ hon lÄttade. Pojken fick 5 kr. på lÄroverket.

Efter kaffet avfÄrd. O. Krs fru följer med δ vi köra ned förbi Ostön δ Ostögrundet ut på "Kvarka" i ett underbart väder. (I norra OstnÄsfjÄrden har man planerat flyghamn). Holmön syns nu som ett vÄldigt, /överstruket/ lÄngt land en mil ute, ganska lÄgt. En rak δ bred utprickning av granbuskar gÄr som en gata över den jÄmna isen, som Ännu är starkt snötÄckt, dock hÄr hÄstpackad. HÄr δ dÄr grynnor med nÄgot upptornad is — (djupare hÄlor dem emellan kallade O. Kr. för "ylv", d.v.s. ej på isen utan i vattnet sommartider). Vi föra ett livligt samsprÄk om fisket, om Kvarka, om Holmön, om Holmöborna m.m. δ snart ha vi passerat V. Kvarken δ köra upp på den nÄgot mindre snömÄngda stranden vid byn. Byns hus δ framf. allt kyrkan hade synts hela tiden mot horisonten. Svenska landet är nu lÄngt borta lÄgre Än Holmölandet δ utanför i norr δ söder det stora istÄcket utan slut. I SV. röken från Sandvikens sÄg vid Holmsund.

Byn ungefÄr som jag vÄntat mig — — spridda i allm. rödmÄlade gÄrdar med vita knutar, 2 Ä 3 fÄnster på lÄngsidan δ ett på gaveln eller rÄttare 2, ty kammarfÄnster ovanför. SpÄntak. På uthusen sÄrskilt smÄladorna nÄvertak med takved på vanligt vis. Inga mÄrkvÄrdigheter. Vi köra genom sÄ gott som hela byn δ komma på andra sidan av Äsen ("Halla") ner till mitt vÄrdfolk, fyrmÄst. Grubbström, nu blind δ nÄstan helt sÄngliggande, hans fryntliga fru δ rappa dotter. Rent, snyggt δ hemtrevligt, hjÄrtligt δ glatt. Vad kan mer begÄras? Efter en stund voro vi fullt bekanta. Kaffe förstÄs. Kröger med fru inbjÄdos liksom till den straxt dÄrpÄ följande middagen med sin snaps av konjak. Straxt dÄrpÄ kom Hugo

Eriksson, en säker ö lugn karl ö med honom hans kamrat Alfred Bäckström. Krögers far ut på sin besöksturné genom byn — arma människor vilken flod av kaffe — ö vi andra gå till telefonstationen ö ringa upp fyrmästare Rutqvist på Holmö Gadd. Isförhållandena — som också de andra sagt mig — dåliga. Den fasta isen endast en kvarts mil bred, så lösas så öppet vatten ö lösas igen. Ej drivande flak utan sammanhängande "lösas" (snö ö is, snöis, varken bär eller brister). En finnbåt hade synts idag, men fastnat i isen en mil från land ö drev nu söderut. Jag bestämmer mig för att stanna två dagar här ö om måndag gå ned till Gadden. — Skiljs från mina följeslagare efter att ha gjort upp om färd ut till Fjäderägg i morgon. Telefon till Astrid som tycks lugnare ö gladare. Går hem /överstrukna ord / under gnistrande stjärnor. /överstrukna ord/ Sitter ö pratar med kvinnfolkerna till 9-tiden — sedan skrivning till 12 — ö kojning i en alltför kort men dock skön säng — —Gamla fyrmäst. är rörande ö är i sin hjälplöshet lik pappa. Med naturfolkets hänsynslösa uppriktighet, som ändå i sig gömmer medlidande tala hans grannar om honom i hans närvaro som "den där stackaren" o.s.v. —

27/3

Vaknade tidigt — stark blåst — gick ej upp förrän 9 efter att ha fått "havremust" på sängen. Efter stark frukost foro Eriksson ö jag jämte Bäckström som bett få följa med först till telefonstat. ö sedan norrut. Vi talade med "Gadden" ö där var nu mer isfritt men därför ej bättre. Vinden sydlig (eller SV). Finnensyntes ej till idag — Ingen säl (igår hade några synts). Träffade gamla Grubbström i storgården intill, Erikssons svärfar ö far till prästen i Örträsk. En krafttyp både till kropp ö ansikte. Klädd i "skälasko" av som överallt här nu finsk typ. Den gamla svenska ej så praktisk. Gubben hade ej vidare att meddela, eller rättare sagt — det var väl för tvärt på. — Vi togo nu på skidorna ö rände genom byn ö ner till Byviken — såg på den nya hamnbygningen med de gamla bodarna innanför samt på mina ledsagares stora "fälbåt" ö likaså en något större, ej användbar som låg längre upp. Den nya bygd på ön — den gamla var från Replot utanför Vasa, någon annan finns ej nu på ön. Här åtskilliga andra båtar — skötbåtar mest, men även en ö annan motorbåt. Vi styra nu kurs på norra udden, "Trappudden" ö få god fart i full medvind ö på god skare. Ett underbart ö friskt väder — hela havet framför oss. Efter rundandet av udden styra vi mot Fjäderägg — Så småningom få vi skymt av den upptornade isen på Storgrund, på det s.k. "Stråket", den upptornade isen efter "bradden" (iskanten) ö se även ibland "vre'n", vaken, där bakom. Trappskär, Lilla Fjäderägg, Stora do äro kala svagt kullriga holmar (här ö där någon buske, eller dunge av glesa träd). Vi nå närmaste strand av St. Fj. vid en fiskebod uppförd av Täftebor, en del båtar invid, bl.a. en skäl-julle, troligen finsk. Hela tiden under färden ha vi språkat livligt om allt möjligt, fiske, jakt, hamnordningen, finnar etc.

Boden ganska tom ö dåligt bygd (bräder). Vi foro vidare efter stranden mot den större samlingen bodar i söder — Kvar stå bara sex ö rester av en sjunde (den i 2 våningar se Jirlow i hemb.för. tidskr.!) Även kyrkan är riven sedan några år ö nu syntes ej spår av den. Vi stannade här ö synade allt ganska noga. Därefter fortsatte vi tills vi fingo se skälfiskarnas båt yttersta udden. Den låg ett stycke ut i isen — ö efter en stund kommo några mörka gestalter nedför backen från fyren — troligen undrande vad vi var för folk. Vi gjorde nu ett besök ut i isen mot närmaste "vre" som bara var ett 100-tal met. från land — det var besvärligt — — ibland glatt som spegelglas ö såg ut att vara lika tunt men höll — ibland 3 - 4 met höga "drivor" av sådant söndersplittrat "glas" i kvarterstjocka skivor tätt tätt — en fruktansvärd barriär att forcera. Sedan blankis igen ("blåis") ö så "lösas" omöjlig att passera — sedan öppet vatten ett stycke ö så undan för undan — hela det väldiga havet. Längst i norr ö i

söder voro större vatten — svarta δ hotande — mina förhoppningar sjönko betydligt att nånsin kunna forcera något sådant! Men mina karlar voro nöjda. "Är det så här så är det ingen sak att gå fram" "Det är fint det" o.s.v. men uttrycken voro icke avsedda att imponera på mig okunnige — jag visade f.ö. inte min okunnighet! Utan orden kommo lugnt δ fast δ utan tvång δ med stark δ naturlig övertygelse ungefär som från en sjöman som ser över vindarna på en öppen fjärd. — Det var mycket halt att gå δ jag beslöt att söka få fatt på några sälkor. — — Jag fick emellertid en respekt för mitt företag som j. ej haft förr. De öppna svarta rännorna (klamningarna), de blanka nyfrusna flaken, de stora vita isöarna, de upptornade vallarna — allt detta var fast hjälp δ säkerhet. Men de små-fratiga jämna mjuka ofta ofantliga vidderna mellan klamningarna δ fast is det var gungflyn δ smeten som tar timmar att komma ur. Och den är i ständig rörelse. Fastnar man där börjar den att skjuta upp mot båtsidorna — högre δ högre — δ till slut slunga in över suden — mer δ mer — δ båten fylles — — — Sedan vi tagit oss tillbaka från vår studiefärd togo vi våra skidor igen δ löpte efter den och genom den starkt upptornade Strandkallen fram till "fälbåten" som låg som ett ishavsfartyg omgivet av isvallar δ strandkallar utanför yttersta udden av ön. Hit hade den körts i måndags (22/3) från Innertavle där den hörde hemma — δ fått ligga hela tiden utan att slippa vidare δ utan att ha sett en säl, (3 hästar, en för fälbåten, en för julen δ lösredskapen en för proviant m.m.) — hästarna fingo växla. Man körde direkt hit med en gång (c:a 10 timmar). Fyra mans besättning, fastän båten bygd för avpassad för tre (enl. Hugo Eriksson) Jfr fotos. En isjulle, 4 skrestänger m.m. Fälbåten bygd i Innertavle. Skeppare, besättning δ sonen samt ännu en från samma by, δ så en från Holmsund. Alla kraftiga karlar, med skarpa kraftiga ansikten δ ögon — lugna rörelser, tal δ sätt — men iakttagande allt. Artiga — gästvänliga — gladlynta — solbrända. Kanske fähundar vad vet jag — men förb. praktiga karlar i fält. Jag besåg allt δ tog alla mina filmer — tyvärr alltför få — besåg båt, skredstänger δ matförpackningar — inbjöds på skållhett kaffe i "tjället" där vi trots den skarpa blåsten hade det lugnt δ skönt kring det surrande fotogenköket — δ på ett ofantligt lager av fällar, täcken δ kuddar. — Först idag börjar isen röra på sig riktigt δ man hoppades att komma iväg redan i morgon norrut. Men man ville ha öppet vatten i mer nordlig riktning — den stora synliga vaken av i dag går mer åt Ratanhållet — δ man vill icke in åt bukterna vid kusten för att ej bli sittande där — utan vill hålla långt från land för att få behålla rörelsefriheten med isen. Färden avsedd för 2 månader.

Vi bröto upp δ gingo över ön upp till fyren. Rätt avblåst där uppe, stenmalen i dagen överallt — på norra slutningen en gles δ blek δ ruggig gran"skog". Endast en fyrvakt. hemma — vi gingo upp i fyren δ togo vårt isbestick — som blev relativt tillfredsställande. Men här gå vi icke över — här är omkring 8 mil över — — Fyrvaktaren en smålustig δ något underlig men snäll kurre bjöd på kaffe δ konjak som måste förtäras av artighet. Snyggt ute δ inne — men efter hans utsago dragigt δ kallt. Kl. var nu nära 4 δ vi togo nu kurs mot vind in bland skären NO om Holmön — vi löpte tyst δ jämnt utan att stanna δ nådde så land — varefter tvärt över det vackra låga landet mot byn. Vi passera vikar δ insjöar, de senare gamla vikar även de av namnen att döma, Storkvisslersvika, Storfjärden, Storfanasjön — — Landet rätt omväxland — god harmark δ orrmark — mest gran (ej stor), någon enstaka tall, i stränder al, någon björk. Inga ängslador (dock någon på holmarna eller var det fiskebodar?), utan överallt betesängar. Stor skog finns icke på Holmön, det mesta av sådan på Ängesön som nu är utskiftad. Där fanns ännu för litet sedan grov urskog (gran) nu kapad.

Vi nå byn mitt för Grubbströms δ komma precis 5 efter en angenäm löpning. Ingen post! Men maten smakar härligt ändå — likaså nubben. Efter överenskommelse infinner sig Eriksson sedan med öns äldsta invånare, den 86-åriga δ ganska pigga Jonas Holmgren δ vi

försöka att pumpa honom. Det går dock trögt emedan han icke är någon berättare — men en del få vi ändå fram, varom mer i särskilda anteckningar. Kaffe förstås — konjak — men ej för mig. Därefter skrivning δ relativt tidig kojning — redan kl. $\frac{1}{2}$ 11.—

28/3 Palmsöndag.

Sov länge δ grundligt i den vändsoffa som jag fått i stället för den korta sängen. Soffan var kortare men meningen var god så att jag sov sött. Jag skrev δ packade till 1 - $\frac{1}{2}$ 2-tiden då Hugo Eriksson kom jämte Alfr. Bm. Vi /överstruket ord/ fingo ett besök av en verkmäst. Ferd. Boberg, från lotsstyr. som skulle ned till Gadden δ ville ha sällskap vilket ordnades eftersom jag just behövde en halv skjuts till (eller trodde att j. behövde). Han är barnfödd i Sävar, där hans far δ farfar voro bekanta bössmakare. Han δ Alfred sändes ut efter hästar δ jag δ Hugo E. gingo till prästen för att se efter en gammal karta som skulle finnas där. Han var ej hemma — vi träffade bara hans lilla pigga norska fru, bara barnet med något lapskt över ansiktet. Gingo till telef.stat. — talade med Sven i Umeå δ bad honom ringa Astrid eftersom tel. snart stängs vilket jag glömt. Här fingo vi fram "bykistan" eller byskrinet (vanl. låda) med en stor mängd papper om Holmön. Fotograferade här på "Hackarsbacken" samt besökte pastorn. Nu hemma. En mager yngre karl med mycket intelligent utseende om också skygg. Han hette Schött δ det visade sig att han kände mig. Han hade för några år sedan besökt mig i δ för en seminarieuppsats om lapparnas bostäder. Han hade den liggande här nu δ bjöd mig vid återkomsten titta in. — — Kartan var i skolan — dit vi nu gingo — — en gammal mycket intress. karta (1787 - 8). Därifrån gingo vi på jakt efter en gammal "skälabyssa" utan resultat samt sedan till till Helmer Bäckström (vår tredje färdkamrat i morgon δ Alfreds bror), besågo hans smedja utan att finna något δ fortsatte till Hugo δ besågo diverse grejor, bl.a. 13—dagsstjärnan. Där lämnade jag mitt sällskap δ gick hem till middag, varefter packning δ skrivning till kl. 12.

I dag har varit mulet hela dagen dock tämligen hög luft δ god sikt.

29/3 måndag.

Purrning med den söta vällingen kl. $\frac{1}{2}$ 7 — drog mig till 7 eftersom jag hade allting färdigt. En aning med snö hade kommit — men eljest är vädret som igår, f.ö. något lättare. Efter en stadig frukost packade vi in oss kl. 8, dels i en långflakslåde med alla "skäl"-sakerna (skrestänger, iskälke m.m) δ kararna, så en åkslåde för Boberg δ mig. Vi körde ner genom den nya södra delen av byn (Degersjön, Höllhöjs, Myrena) till Jebäckssundet, där vi stannade för att se på de äldre bodarna. Vidare sökte vi den sista av de gamla "sluparna" som skulle ligga här, men befanns upphuggen. Vi foro vidare — ner på isen — förbi fäbodas — salteri — fiskebastugor δ ner genom det smala sundet, där timmerkörare — δ efter västra stranden av Ängesön. Efter bodarna i Jebäckssundet tålkade jag hela tiden. Trevligt väder — nästan ingen vind δ nästan sol. Västra Kvarken framåt som ett hav — svenska landet i V. δ NV ytterst lågt — röken från Obbolafabrikerna synligt — Utåt i havsgattet står ett vrak av en norsk bark som grundstötte här för 2 år sedan. Vi (jag δ Eriksson) prata om fäbodas δ fiske m m. Vi besöka fiskebastun på Sikskärsudden. Fotos. (söder om "Lappsundsören") — —

Sedan lämnade jag (kl. 10) expeditionen δ rände ut till vraket som ligger några kilometer ut δ c:a 4 kilom. fr. oss. Stöttingsspår visade att folk voro där. Fotos. Vackert skepp (järnsprov) "Glance" från Brevik. Tre man här för upphuggning δ sprängning, inbjöds på té i

kabyssen medan sprängningen pågick. Besåg fartyget som var som ett illa styckat lik — starkt sönderhuggen inredning allt av värde borta — men allt visade att här funnits en dyrbar δ ljus δ vacker inredning akterut. Järnmasterna sprängdes i smärre stycken (till "sandgaltar") δ skrovet torde bli pråm. Av allt att döma tycks man ha gott på med flit för att bli av med den gamla skutan — Skeppet hade nämligen varit ända uppe kring Jebäckssundet men vänt δ gått ned hit söder om Knivingsskallen δ lade sig här. Det var f.m δ ostlig vind — alltså lä. — Vid 12-tiden lämnade jag vraket δ rände rätt på Gadden vars två torn reste sig på $1\frac{1}{4}$ mils avstånd — Jag såg icke till mina skjutsar, som troligen gått in norr om Trollhällan för att ta Alfreds båt där vid hans fiskebastu. — Det var ett ljuvligt väder — vita strömoln δ nästan öppet solsken. Isen låg i oändlighet vit δ fast. Mitt för Gaddströmmen fick jag se långsläden under land, men fortsatte — tills j. såg den stanna. Ett svagt rop nådde mig δ jag rände in de 2 kilometrarna i tanke att jag behövdes. Nej man trodde att j. ville åka bara. Båten var nu lastad δ vi fortsatte i sakta mak. Jag rände också sakta men något före δ utanför. I Gaddströmmen siktades höga istorningar ut mot havsvakens kant. Vaken skymtade svagt. Alla skär bländande vita med överskjuten is. — Vi passera norra fyren (nu indragen) δ jag går över land — finner ett röse som bekikas medan de andra gå ifrån mig igen. Jag löper efter δ kommer ett par minuter efter dem till fyrplatsen (kl. 2) ganska varm, men ej ett spår trött herran vare glad. — Ön mycket egendomlig, låg (nuvar. fyrens fot endast 5,5 m. öv. h.) δ mycket söndersplittrad δ kuperad, djupa täta δ buktande vikar, rullstensblock, berghällar, gles "skog", d.v.s. mera enstaka träd δ små låga lövdungar — — En fiskebastu vid inre norra viken — —

Jag välkomnades av fyrmäst. C. G. Rutqvist δ hans fru δ många (8) barn δ sedan av fyrvakt. Turdfjäll δ Sjöstedt. — Kaffe smakade skönt — jag var ganska svettig. — Gingo straxt upp i fyren δ besågo havet. Det var lovande, stora öppna vatten med täta issträngar, fast is en eller par kilometer ut, sedan lösis som var svår men ej bred. "Väsågra" syntes med blotta ögat som en nål, det är ett mycket högt torn) δ en låg landhöjning under (2,5 mil dit), men syntes tydligt i kikaren, även skogen. Isfritt synbarligen till land. I NO. is — i SV - V /överstruket ord/ dito. En gråskälskut en halvmil ut i isen i SV. — Matbud — middag — härligt med O.P. för en gångs skull. Verkmästaren δ jag δ fyrmäst. för oss. Kararna ha tagit in hos "tullarn" som är Erikssons bror. Tullarn ringer till tullförvaltaren i Umeå δ vår "utklarer" ordnas efter en viss formalism. Den lilla 14-fots isjullen går som fartyg δ döpes till Clara. Avgift två kronor. Tullförvaltaren ringer sedan till "professorn" (det är jag det) δ är älskvärd. Fyrvakt. Thurd fjäll bjuder på kaffe — myck. gott. Målskjutning — δ mina karar visa sig som goda skyttar. Även j. prövar min — också god. Fyrmäst. är också med. Alla ha mauser. Fyrmäst. har f.ö. en liten arsenal av bössor. Alla gilla min. — Vi gå in δ jag börjar göra anteckningar efter mina karar om säljakten. Först få de rita ihop en utrustningslista, vilket tar dem en par timmar δ sen börjar jag nagelfara den ett par timmar. Vi ha trevligt δ kararna tycka synbarligen att det är roligt. Fyrmäst. vill vara med — och får också — men icke yttra sig rörande ord δ uttal eftersom han är från Luleå. Sedan radiokonsert — — efter telef.samtal med Astrid x) — (Den ena skjutsen vände vid 4-tiden δ fick min post, bl.a. ett paket filmer — 4 rullar — till Benno).

Radion hade en massa sport, idiotier som ju inte röra svenska folket i gemen — likaså långa referat av Hm mördaren, vilket inte heller borde intressera längre m.m. Allt slukades som i en kyrka — lika allvarligt — lika tanklöst. Supé med gröt δ mjölk — —

Kojning efter skrivning

Radion gav dåliga väderutsikter för i morgon.

x) (K. Bourgström har dött!)

Idag hade det varit möjligt att ha kommit över Kvarken om vi varit här på morgonen.

30.3. tisdag Jo — det blev dåligt. Snöyra — δ starkare vind (10 met. i sek. som mot kvällen ökade till 13) Barometern faller. Snön yr upp i väldiga drivor δ ingen sikt — knappt ner till stranden. Jag tar det därför lugnt δ läser δ skriver smått till fram mot middagen. Pratar med Boberg om hans far δ farfars bösstillverkning δ ber honom söka Rudolf när han kommer ner till Stockholm igen. Han syntes mycket kunnig. På e.m. går jag över till kararna δ sitter där 3 - 4 timmar δ fortsätter gårdagens anteckningar. — Sedan kvällsmat — så radio igen. Jag telef. till Astrid — det hörs dåligt — —

Skrivning. —

31/3 onsdag.

Yrvädret bara värre på morgonen. Enl. telef.meddel. fr. Ostnäs har det fallit en fot snö i skogen. Fyrmäst. kom in med kaffe δ pratade δ j. gick ej upp förrän $\frac{1}{2}$ 10 Vad tusan skulle jag uppe för? Helst som jag fick inblick i min värds psykologi på ett obetalbart sätt — liksom också hans uppfattning om Holmöborna. — Vinden var 13 met. och som i går — — men på f.m. mildrade det fort δ vinden slog om (medsols) till västlig δ det klarnade fort upp. Fram mot 12 var solen framme om också svagt — vinden laber δ sikten dräglig någon mil. Isen som förut, men mycken lös is syntes från fyren överallt. Jag fotograf. kälken δ isjullen δ så föreslog Eriksson som då hade utkiken att vi skulle fara ut i isen. Jag slog till genast δ kl. 11245 hade vi båten på kälken δ drog utöver alla fyra, var i sin sele. 3 bössor, 2 skrestänger, en liten matsäck med bröd, "vongklea" etc. etc. Jag fick låna ett par skälasko som tagits med för min räkning från byn. Det gick lätt trots den myckna snön — även på isen. Ett stycke ut på isen fotografering —. Vi styrde rak kurs på "Väsågra" δ nådde iskanten efter $\frac{3}{4}$ timme. Det var trevligt ute på isen — fullständig δ ren med upptornade "kallar" runt om — δ det svarta vattnet framför. Allt i bländande vit snö — utom blå δ gröna skimringar i "bryttenas" isflak. Ganska höga isupptorningar här δ var, (högst c:a 7 - 8 m. efter vad jag tror). Närmast iskanten ett bälte av lösa isflak, kanske ett par 100 m. brett. Snö täckte även "klamningarna" mellan flaken δ det gällde att se upp. Men karlarna togo aldrig fel δ sågo faran där jag ibland icke såg någonting. Men oftast såg även jag, när man en gång förstått vad saken gällde. Dessa isstycken kallas "fälla" δ äro "lämne etter" — — förmodligen menas väl lämnat efter från vindens sönderklippande verksamhet. — Vid iskanten var riktigt trevligt — sjön var ganska stilla δ humöret gott. Vi sågo efter säl — men såg ingen. Vi stucko ut på båten δ lade kälken tvärsöver δ stucko rätt ut till havs i kursens riktning. Det var en stor sjö (l. "vre") δ efter en halvtimme nådde vi andra sidan som bestod av lös is. (En ror δ en "mönner") Här gingo vi upp på en drivande "knul" δ drog båten efter oss δ beskådade förhållandena. "Väsågra" syntes nu tydligt — vi äro väl $\frac{3}{4}$ mil fr. Gadden. Men nu mycket lös is i vår kurs, δ issörja — längst bort synes som bara grå smet på vattnet. Vi fortsätta därför i en vid båge åt S. δ SV. följande lösiskanten δ på detta sätt farande runt det stora väldiga "vre't". Simmande isstycken överallt — ibland höga, drivna från grynnor, δ då med hög tornis, som blänker vitriolblå eller ettergrön i underbara nyanser. Ibland äro flaken låga med en δ annan uppstående "tjäl" (grovt δ stort isblock). Stundom ligga isstyckena snett ned i vattnet från isflaket δ ge underliga färger i vattnet. Små "kunta" fara omkring överallt — δ issörja. Ej ett liv — utom några fåglar på ett isflak långt borta (havstjädern l. storskarven möjligen) — ej en säl. Men solen tittar fram δ gör livet angenämt — trots en vass δ kittlande kyla genom byxorna från iskälken jag sitter på. Jag är glad jag tog på den lilla sticktröjan — men ångrar

att jag ej också tog kamelhårskalsongerna. Jag gick som jag stod tog bara renskinshandskarna som äro utmärkta. Och utmärkta i superlativ äro skälaskorna. Vi gå in ibland i den täta lösisen som jag vill studera på närmare håll δ gå upp på ett isstycke δ ta nya bestick, men ingen säl. Jag fotograferar δ ber att vi söka ett jämnt isflak för att få fotografera manöver med skrestängerna. Vi nå efter en stund en tämligen god "terräng" för detta, om också väl "brytte". Här fotograferas allt jag kan — varpå vi göra uppbrott "hem". Vi ha knappt kommit ut från denna iskant förrän en säl dyker upp δ står δ ser på oss. Hade antagligen /överstrukna ord/ kommit fram under isen där han legat i något hål — δ hört oss δ nu ville han se vad det var för bråk. Han gick ner innan vi fått skott. Vi sökte en stund men forsatte så kursen. Efter 5 min. åter en säl i båtens riktning — antagligen samma — mycket stor. Hugo satt framvänd δ tog frihandssikte från den hastigt stoppade båten. Kulan slog ned något framom, dock ett ganska vackert skott från den ej alldeles stilla båten. — Vi fortsatte δ efter ytterligare 5 -10 min. fick vi syn på sälen igen, nu utåt c:a 125 met. Hugo gav sig nu tid att krypa ned δ ta stöd mot framstammen δ skottet gick genast. Träff. Sälen flöt upp som en säck δ Alfred δ Hilmer rodde det hårdaste de kunde medan Hugo stod upp δ /överstruket ord/ skrek (om detta ord passar för dessa ytterst lågmälda karar) "han flöjt, han flöjt". Alfred manade i glädjen på där han satt δ mynnade "Ro Hilmer ro! Ro på Hilmer!" Alla voro gripna av jägarivern δ som barn — eller bättre — vildar, ty det äro de. Båten forsade iväg — men sälen sjönk allt djupare δ halv efter 2/3 av vägen var han borta — sjunken. En stor flottfläck δ mitt i en massa blodfradga var allt vi såg. Alla mycket besvikna — men ändå uppiggade. — Jag för min del tyckte att karlarna voro mycket intressantare än sälen. Men jag visste också att de för min skull hade velat få in sälen — ej så mycket för sin. Enligt överenskommelsen om färden så är allt jaktbytet mitt. Hugo var mycket tyst δ jag förstod att han var ledsen. Men jag tröstade honom med att det var ett utmärkt skott δ det måste jag verkligen också anse det. Ej för avståndets skull — men på grund av båtens rörelser δ de få sekunder han hade på sig att skjuta.

Jag tyckte nog δ sade även att det var skada att skjuta när sälen ändå skulle sjunka — men kararna försäkrade att vid denna tid flyter de flesta sälarna — ty de äro ännu ganska feta (man beräknar specket i mars månad till 5 pund, i april till 3 pund, i maj till ett pund) — Och så tillade Hugo — "ja i alla fall äter han inte upp laxen "bort i näta" för oss", och det har han ju rätt i. Vi rodde nu en 20 minuter till förbi ganska stora iskallar intill iskanten δ nådde vår utgångspunkt kl. ½5. Vi lade båten på kälken δ togo våra gamla spår — δ det gick något raskare. Båten lades på en iskall något mer än halvvägs in mot land likaså kälken. Skrestängar δ bössor medtogos — och kl. 510 voro vi vid Gadden, där jag möttes av fyrmästaren med stor nyfikenhet δ ljudligt matbud. Man hade hört skottena. — Saken vändes δ debatterades δ vändes igen δ fyrmästarens skärande skarpa röst kom in på oändliga utläggningar δ historier. Han hade fortsatt den provskjutning med sin nya Huskvarnastudsare han begynt i går δ på f.m. idag δ var inte nöjd med den. Tacka för det — den är ju som en kanon (kal. 11.5) — Maten var underbar, fläsk δ bönor δ havrevälling med russin. Jag skrev en stund — sedan gick j. till kararna δ vi fortsatte våra uppteckningar. Detta fortsatte till 9 — δ sedan efter radiolyssning till kl. 11. Telefon till Astrid. Allt väl efter vad hon sade. —

Sedan skrivning till kl. 1. Det kyler på (-4 -5°) δ blir väl blåis i morgon. Jag har ordnat med att få hit min post. Helmers pojke åker skidor hit vid ½5-tiden i morgon bitti. — En av kararna möter så långt han hinner.

I-IV: Skärtorsdag.

— Vaknade rätt tidigt — vackert väder men kallt. Som jag väntade posten först vid 8-tiden — låg jag till den tiden. Fyrmäst. kom in och pratade och bar in kaffe som smakade förträffligt. Str. före 8 kom han in med posten. Helmer hade låna mina kängor och skidor och rännt upp till Gaddströms bastu och där mött pojken, som alltså rännt i två mil knappt. — Ett strålande väder och j. trodde bestämt att vi skulle kunna fara genast och funderade redan ut telegram — men när j. kom ut var det ännu 7 - 8° kallt och hade varit 11 på morgonen. Från fyren syntes resultatet. De stora issjöarna i havet voro belagda med blänkande blåis som inte släppte fram båten och inte bar. Ända till 12 - 1-tiden var det mycket blåis — men västl. vinden förstörde den så sakta. Men denna ökade också och drev all is och issörja mot Väsågra och där var nog tätt med sörja och lösis. Först mot 2-tiden tycktes det kunna vara framkomligt — i riktning mot de nordliga skären därborta men för stark vind. Dessutom kom nu från norr snötjocka och snö. — Ett fiskelag (harrfiskare) från Holmsund som legat här en vecka gav sig hem idag. De foro kl. 9 med sin julle på iskälken (3 man) men hade vid 1-tiden ej hunnit mycket långt — kanske ¼ mil. Vid 3 - 4-tiden lämnade de båten mitt på isen och fortsatte. Str. före 3 gingo Hugo och Alfr. och jag på skidor till bastun uppe i "norrgrava" en frisk och trevlig löpning. Vi besågo den 1879 bygda bastun med sin bod och iskällare (allt byns gemensamma egendom) och besökte "komle" intill, som jag fotograferade sist och letade efter labyrintherna som skulle finnas här intill, men de voro översnöade. — Lika trevlig löpning hem — nu med vind mer på ryggen —

F.ö. användes dagen till anteckningar av skilda slag ända till ½11 på kvällen. Vid middagstiden underhölls jag av mitt värdfolk med deras omdömen om Holmöborna och deras svårigheter m.m. allt saker som j. inte alls ville höra — men som ju ändå var av ett visst psykolog. intresse att höra. Jag fick emellertid tillfälle att smita genom att ringa upp Sven. Fyrmästaren har onekligen en del att berätta, och har onekligen också en viss berättaretalang, men hans röst och målföre äro så hemskt skrälliga så att man helst vill gå — bara gå. Och efter ett par /överstruket ord/ minuter kan man inte hålla ihop ett ord av vad han säger. Dessutom blir det litet för mycket av det egna jaget — utan den ringaste humor. Tacka vet jag då de förkättrade säljägarna jag har med mig — vilkas skicklighet och djärvhet ingalunda betvivlas — men vilkas /överstruket ord/ moraliska dålighet däremot framhäves desto bjärtare. Tacka vet jag dem! De förtala icke — de ondgöra sig icke — de tala över huvud taget icke om andra — annat än någon enda gång och då kort och dräpande humoristiskt. Och lågmält — ack välsignade svenska folk. Fähundar kanske — och bovar — men förbannat sympatiska bovar. Naturligtvis till en viss gräns — och kanske att jag får se litet även på andra sidan den innan vi skiljs — men jag är övertygad om att jag slipper om jag själv hela tiden kommer ihåg att det är vildar — och barn i utvecklingen jag har med att göra — samtidigt som jag tar ut deras mandoms bästa sidor. De äro förresten gentlemän i sitt sätt i debatten — jag satt och hörde på dem i kväll under flera timmars "säl-debatt" med fyrvaktare Sjöstedt och fyrbiträdet Turdfjäll och deras ord voro säkra, klara, lugna och absolut vägande.

Radion dålig i kväll — och jag gick snart över till mina karar igen — och talade om byförhållanden och fisket i allmänhet till ½11.

Sedan skrivning till 12-tiden.

I kväll mulet och V. (I. NV) vind — stark — men ej alltför stark. Temper. kanske 1 grad minus.

2. IV långfredag.

Kallt i natt (-11°, NV vind, tämligen kraftig (6 met.). Ingen brådska alltså på morgonen — från fyren syntes blåis överallt i alla "sjöar" det gnistrade och blänkte som ett fyrverkeri. Isöar och issträngar däremellan, i bländande vit — en utomordentlig sikt — isbergen kring Nygrund och långt i SO (Snipan) klara och blåa vid horisonten. Vass vind men rusande sol. Ingen säl. Holmsundsbornas övergivna julle omkr. en mil ut. — Ingenting att göra. Jag läser romaner ett par timmar — det är ju i alla fall helgdag — medan den lilla församlingen avlyssnar radiogudstjänsten från Sundsvall. Det är i alla fall underbart och det måste vara en oerhörd känsla av gemenskap med kulturen för dessa avsides människor. Och så slippa de gudstjänstens hyckleri — och inget tvång på individen. På firskeppen slipper man det obligatoriska korum och söndagstexten med ty åtföljande kortspel etc.

Vid 2-tiden gå fyrmäst. och jag ut på skidor för att vittja hans lakaryssja nordost på Gadden. Ett strålande väder och jag borde ha varit ute förr. Vi ränna fort och lätt ut mot "Schävargrunnskroken" och "Storkroken" vid vilkas inlopp ryssjan ligger översnöad. Fyrmästaren gräver fram ryssje-taket, som ligger nära 4 fot djupt och under detta förnöja vi oss åt den av mörkgul skimrande slingrande lake fyllda ryssjan.

Vi fortsätta ut mot Stockgrunnräfle, där ryssgravarna besågos och en "ryssugn" den senare översnöad. Tänkte fortsätta till Malgrundet men vände eftersom middagstid var inne. En trevlig löpning hemåt i solskenet. Vinden svagare nu och en del molnbildningar (lätta) i norr.

Sven ringde under middagen. Astrid hade ringt och var orolig för att j. ej ringde i går.

Hela e.m. och kvällen till kl. 9 samtal och skrivning om säljakt och fiske m.m. med mina /överstruket ord/ karlar — Vi tala mycket om Bottenfärderna.

Efter kvällsmat åter skrivning. Sen kojning.

Jag har fått ett annat grepp på mitt värdfolk i dag tycker jag. Frun, som är fet och tydl. klen med stark astma har alltid varit snäll och vänlig — men visar en större hjärtlighet vad det nu beror på — kanske att hon fått prata en del om sitt — fyrmäst. är tvär till sättet — men hjärtlig i praktiken och visst tacksam för att j. hjälpte honom att reda ut den nya instruktionen för väderleksrapporternas avgivande som han haft liggande sedan den 15/3 men ej vågat sig på förut. Men ett sabla organ har han — bryter av när som helst och mal med sina anmärkningar tills ens egen tankegång är borta. En hög skarp knarrande röst utan den ringaste moderation, annat än om man ej tar hänsyn alls till honom. Och j. märker att detta senare inte bekommer honom det ringaste (vilket f.ö. mina karar sagt långt förut) — Alltså jag är glad att säga att jag kommit till en bättre förståelse. Fastän det känns ännu litet underligt när j. av artighet säger "att det är tråkigt att behöva ligga till last så här dag efter dag" — att få till svar av fyrmäst. "Jaha se hä kan inte hjälpas hä".

— — —

Fyrmäst. (och fruns) aversion mot Holmöbyn ger mig f.ö. rika tillfällen till en (om ock ensidig) uppfattning om öborna. I kväll t.ex. talade vi om dessas tro på baran m.m. och kommo in på saker av verkligt individuellt intresse.

Gnistrande stjärnhimmel -10° kl. 9, -13° kl. ½11. Stillnande vind. Fan anamma.

3.IV påskafton

Kallt och lugnt (största kyla i natt -14°), vindstill. Dålig sikt — Hugo E. kom in vid 8-tiden och tog mig på sängen — hela Kvarken full med blåis. Efter hans och kamraternas mening omöjligt att

komma över men de voro villiga "förschöka". Eljest vore ingen dålig dag för skäl. "Påsklördagen" av gammalt en god "skäldag" ð "vongdag" — (lika bra men isolerad som sista veckan i april ð första i maj som alltid räknats som bästa tid såväl för färdmän som hemmavarande skyttar). Han förde sitt tal lugnt ð förträffligt ð med stor diplomatisk finess ð takt ð jag uppskattade honom tillfullo ð vi bestämde oss för "skälafiske" i Västra Kvarken utan julle men med Helmer som utkik hemma om vi skulle driva ut. — Fyrmäst. kom in ð även hans pojkar skulle ut. Jag vädjade till honom ang. östra Kvarken — icke på gr. av misstro mot karlarna — utan av politiska skäl. Det måste fastklubbas hos en typ av hans art — slås fast med hårda slag i hans skalle — att det verkligen är omöjligt att komma fram österut — ty eljest bildar han utan att kanske direkt vilja det en annan uppfattning ð av den art att jag inte vill ha den efter oss. M.a.o. han kommer att säga att mina karar legat ð latat sig här på min bekostnad. I ð för sig gör ju icke överfarer /överstruket ord/ eller icke-överfarer något. I mitt program ingick att studera svårigheter eller icke att komma över i isen. Och det är bättre för mig att se svårigheter i alla dess former än motsatsen. Och så har jag ju fått såväl studera som muntligen genomgå säljakten, ð mycket annat med dessa kunniga karar vilket jag eljest endast fått lukta på om jag kommit över första dagen i fråga, det är ju bara en inblick jag fått nu med — men en kraftig sådan ð som visar hur givande en fortsättning skall kunna bli.

Allting vid min vädjan till fyrmästaren svällde hans självkänsla till den punkt jag ville ha honom ð hans omdöme blev Erikssons. Jag klädde mig kvickt ð gick upp i fyren. Det finns inga planer att komma fram /överstrukna ord/. Hela Kvarken (så långt vi se) i riktning mot Väsågra ligger i blåis ð däri fastfrusna drivissträngar ð stycken. Troligt är att blåisen bär en eller två man styckevis — men däremellan icke ð ej båten. Och blir den nedtryckt går den ej fram — och blir den sittande blir den "ner" "tynndj ner", d.v.s isen skjuter över den och sänker den. På grund av mindre klar sikt var havet ej så grannt som i går — men luften lättar så småningom ð vid frukosttid är det nästan solsken. Vi få bud att Holmsundsborna äro ute ð hämta sin kvarlämnade båt ð att säljägare från samma håll äro på väg utåt. Vi få bråttom. Gossarna ger sig i väg med sin julle i sydlig riktning mot iskanten ð Alfred Bm i västlig (SV) med skrestång. En kvart senare gå Hugo ð jag. Han med sin skrestång. Alla på skidor vilket ju är oegentligt, man brukar ej skidor i säljakter. Alla i "vongklär" (jag får låna Helmers, som äro ganska trånga) och med bössor förstås. Solen är nu framme ð vi ha en frisk ð trevlig löpning efter Alfred som är som en prick långt framme. Karlarna ha brått för att få ett hyggligt jaktfält, innan det blir upptaget. Vi komma dock på hela dagen ej i kontakt med Holmsundsborna, som tydligen aldrig ämnat sig ut i jakten.

Enligt allas uppfattning på morgonen var det en god jaktdag ("vongdag", t.o.m. en "dikkerdag"), men tydligt är att sälen ännu ej kommit. — Vi prata ð ha trevligt — Hugos skrestång (jfr foto) lägger sig ibl. på sidan ð bössan i sitt fodral tar i snön — men med ett ryck i axeln varöver dragbandet vilar kommer den rätt igen, utan att vongkarn ser sig om. När det blir knöligare får han dock med handen korta in på repet. — Vårt "löjp" går rakt ut, ungefär /överstruket ord/ i långsmal spetsig vinkel mot iskanten. När brytteisen ("isen som lämne etter") uppnåtts ta vi fatt på Alfred som här tagit sitt bestick från några isblock ð provat isen framåt. Vi kika nu en stund ð så skiljas vi. Alfr. går rätt ut mot kanten ð följer sedan den på ett visst avstånd ð vi se honom under dagen då ð då — än längre bort än närmare — mest i den karaktäristiska kikareställningen mot horisontens starkt brutna islinje. Vi fortsätta ungefär samma kurs, men böja så småningom under dagens lopp av, först parallellt med iskanten — sedan från denna. Det är ej lönt att söka skäl vid iskanten idag utan endast i "de som lämne etter". Här kan skälen ligga antingen i nyssbeskrivna is, däremellan det ibland går

öppet, ibland är tunn is — där han alltså lätt kan komma upp men samtidigt är relativt svåråtkomlig — eller också på de svåra isstyckena eller och fastisen innanför, där han då har sina "visten" ända sedan isen blev /överstruket ord/ lagd. Vi få snart kännning av ej endast svår och racklig is utan även på svagis i olika former. Väckaren går ned hel och hållen i snösträngen där ingen is finnes inunder, men ändå kan bära ibland, och oss naturligtvis på skidor. Blåisen träffa vi snart i mindre partier. Den ser otrevlig ut men bär ändå — trots en tjocklek ibland av bara en tum. Jag fotograferar Hugo på en sådan "ongtangning" — straxt därpå börja större sådana med utomordentligt vackra speglingseffekter från himmel, sol och "brytte". De se ut att inte bära en katt en gång — men det visar sig att de bära. Det var här ute som vi under dagarna förut sett öppet vatten och en och annan säl. Vi träffa också ett sälhåll upptaget troligen under själva läggningen /överstrukna ord/ i går — Ty nu igenfrusen (foto) /överstrukna ord/ Isen här 1,5 tum. Blåisen är synbarligen bättre än dess sidokanter av yrsnö. Vi äro nu inne i mycket osäker is och Hugo prövar ofta med väckaren och jag ångrar att jag ej tog en med också, liksom att jag ej tog en skrestång. Efter en kvarts mil eller så stanna vi vid en stor brytte och speja (spää). Hugo får syn på en skäl på ett par kilometers avstånd och nu börjar förberedelserna till dennes dräpande. Den ligger på blåis och ganska öppet, bara en del brytte-is norr om. Som vinden är sydlig är ju detta förmånligt. Hugo gör sig ingen brådska — spejar om Alfr. syns — om andra skälfiskare finnas och om annan skäl är uppe — samt tar samtidigt sina kurs för skälen. Det är ingen fara att han ser oss. Man behöver ej ta betäckning förrän man kommit så nära att man med blotta ögat ser sälen resa på huvudet. Vi gå alltså rätt på honom intill c:a 500 m. ifrån, då vi ta noggrannare bäring efter bryttets läge. Hugo gör i ordning skrestången och jag stannar ett stycke framf. skidorna — sedan jag följt Hugo ett stycke. Han ger sig iväg med god fart och jag har nu under den närmaste halvtimmen en intressant sysselsättning att se hans rörelser och samtidigt den stora feta sälens lugna och regelbundna rörelser med rygg och huvud. Det senare sticker regelbundet varannan minut (ell. så) upp /överstruket ord/ och tittar — sälen ligger med huvudet mot närmaste ishöjning och det lär vara hans vana att alltid se mot denna vare sig hans kropp ligger i den riktningen som nu eller ej. Jag beräknar avståndet t. 400 m. Brytteisen är låg och Hugo måste efter en stund "kräka" mycket försiktigt. Han står med v. knä på "stången" och sparkar med höger fot och höger hand. Bössan ligger hela tiden i fodralet på klykorna och väckaren ligger efter "stången". Han snor åt h. och v. inne i isen, stannar och höjer huvudet, går tillbaka — fram igen — allt med utomordentligt lugna och målmedvetna rörelser. Till slut är han på c. 200 m. avstånd (eller något mindre) och synes osäker på grund av att han så länge kikar framåt och åt sidorna. Han reser sig på knä och till och med på fötterna, vilket visar att han är tämligen nära och har något skydd. Hans ställning är egendomlig — hållningen ungefär som en gorilla — med knäande ben och framåthängande armar, krökt rygg och ansiktet uppåtvänt. En ställning full av stor kraft och möjlig att utveckla en stor snabbhet att falla samman om så behövs. Han ser farlig ut — och det ligger många skälars dräpande bakom dessa linjer — och många släktleds jägareinstinkt. Han går ut och snor "stången" tvärtom och kryper nu bakåt — till min förvåning långt bakåt och ändå allt mer och mer nedhukad tills han till slut ligger platt på magen på stången och skubbar sig fram med hand och fot /överstrukna ord/ båda utan att arm l. ben höjas. Det går tidvis mycket snabbt — det måtte vara slättis och blåis — det hela går ljudlöst — det är som en stor orm som slingrar fram eller ett farligt rovdjur som krälar sig fram. Farligt ja — det är en visshet över rörelserna — och ett absolut behärskande av situationen som är fascinerande. Ej en rörelse i onödan ej något vändande hit och dit utan en säker och klar beräkning — — Han glider nu i riktning snett från själen men vänder ej huvudet — utan rinner fram alldeles platt.

Har jag ej förstått skrestångens oerhörda betydelse vid denna jakt förr så gör ja det nu. Nu vänder han δ går i en båge längre västöver fram mot sälen igen — det går fort δ jag kan ej utan kikaren skilja kar δ stång åt — det är ett δ samma levande väsen. Långt borta hörs dånet av blåisen som skjuter ihop mot iskanten vid havsvaken, eljest är det tyst δ sälen ligger alldeles lugn. — Jag riktar kikaren mot honom δ får in ett par stora svarta fåglar — kråkor — en ovanlig syn. Jag följer dem δ ser att de äro 7 - 8 st., de flyga lågt δ söderifrån mot sälen. Jag undrar hur det skall gå ty kråkorna göra oroliga kast δ söker sälen med kikaren — borta! Jag stannar emellertid kvar ty jag ser fortfarande glimtar av Hugos rygg där han "kråker" i jämn fart — — Så småningom reser jag mig upp i knästående ställning — nej sälen är borta — δ det är troligt att Hugo ej vill se upp förrän han nått den brytte han utsett till "lägenhet". När han kommer dit höjer han sakta huvudet efter att ha gjort klar bössan — först nu alltså — δ jag ser honom höja sig högre δ högre. Då reser även jag mig δ går framåt. Efter 40 - 50 m. märker jag dock att jag icke kan komma längre utan skidor δ utan väckare — det är starka snöstöp i fotsteget — vilket här betyder bara en sak — nämligen igenyrda öppna rännor l. "klamningar" av växlande bredd. Jag går tillbaka δ tar på skidorna — men nu kommer Hugo sparkande på stången med stor fart. Vi sammanställa våra intryck. Jag ansåg att han borde ha skjutit första gången eller litet framför där — han ansåg det för långt mer än 300 m., men medgav att han kunde ha gått längre fram där. Han såg dock att han kunde komma på ändå närmare håll längre väst, men måste därför gå tillbaka. Han gjorde alldeles rätt — helst som ingen annan jägare var i närheten — ingen kunde ju beräkna kråkorna. Vi gingo nu fram δ det visade sig att min beräkning var riktig δ han kunde ha krupit (som han själv sade också såg) ända till 100 m. inpå sälen, i den första riktningen. Han var förargad — men visade det icke — i alla fall icke i tal δ sätt — utan var lugn som vanligt. Vi besågo "legan" i blåisen som här var bara $1\frac{1}{4}$ tum - $1\frac{1}{2}$ tum δ besågo även några gårdagslegor intill. Egentligen bör man aldrig gå fram till sälhålet när sälen blivit nerskrämd, då finns utsikter att sälen kan komma igen samma dag, om dagen är lugn δ solig — eller i alla fall nästa dag om det lider mot slutet av dagen som nu (kl. är c:a 2). Men går man fram till hålet tar sälen väder av en när han kommer upp nästa gång δ blir borta i flera dagar δ står han i någon "blisa" intill blir han skrämmd av trampet på isen.

Vi fortsätta nu över en kilometervid slätt av blåis δ snöis som är mycket tunn. Blåisen i allm. $1\frac{1}{2}$ tum δ snöisen endast en tum. Skidorna bära emellertid bra — δ vi gå ett stycke efter varandra. Hugo saktar sällan farten utan går raskt på — endast stöter med väckaren då δ då eller oftare just då han går över kanten av någon snöisbildning. Dem går han aldrig rätt över.

Det börjar blåsa mer — och snön "stréen" som Hugo säger när vi nu nå fastare is igen med tjock snö. Dock ej fast is utan stora isstycken tätt tillsammans inom väldiga "räna" av brytteis. Här ta vi ny pejling från en hög isvall δ bestämma oss för att ta rätt in efter "ränan" i riktning mot Holmsund, vinkelrätt alltså från iskanten. Vi äro ungefär en mil från Gadden. Alfred syns snett bakom oss då δ då. Gossarna ha försvunnit, antagl. gått hem igen. Vi löpa nu i jämn δ fin fart in efter /överstrukna ord/ bryttekanten ungefär en kvarts mil δ gå här över en mycket oländig δ svår isbarriär över till den fasta isen δ vända nu hemåt under jämn löpning efter kanten av den s.k. "kvikken". Vi ha trevliga samspråk δ jag förvånas flera gånger (liksom också förr) över min följeslagares intelligens att uppfatta mina frågor δ utreda de främmande begreppens innebörd samt över hans ärlighet då han själv är tveksam över ordens betydelse. — Holmögadds fyr står som en nål framför oss hela västra Kvarken till vänster jämn δ fin med en δ annan knöl här δ var. Himlen mörknar δ plötsligt påpekar Hugo att detta är fenomenet "vakamörkre", detta mörknande i skyn i skymningen över

öppet vatten. Det var mycket egendomligt — en vid vinkel av mörk svartnande luft som hängde som en tung sky ned mot iskanten i söder l. rättare sagt fr. V. till öster med vinkeln nere i söder. Där nere hängde den svarta skyn nästan ihop med horisonten ∅ jag hade just sett detta ∅ anmärkte att det såg ut att bli snö. "Nej det där är just vakamörkre"! Det var som ett hotande förebud ∅ var vackert fångslande som all naturens hemskheter ofta äro. Men i själva verket är det intet hotande förebud för isfolk — utan en varning, ett tecken på öppet vatten, som måste anses synnerligen värdefullt. Vi äro så långt västerut att vi se ej blott Gaddströmmen bred ∅ ren utan även Halågerströmmen genom ögruppen. — Kl. är 5 när vi nå upp till stranden vid fyrplatsen vid "Kålakusen" ∅ nå fram till gårdsplanen. Alla skälafiskarna äro nu hemma. Alfr. har ej sett någon skäl mer än den vi mött ∅ gossarna hade sett ett par bakom sig under hemväg. Från fyren hade man med spänning följt Hugos "kräkning" ∅ sett ∅ förstätt kråkornas ingripande samt även vår löpning runt kvicken. — Skönt att äta nu — ansiktet hettar härligt — en viss styvhet i benen genast men den går snart över. — Efter middagen samling hos kararna ∅ trevligt samtal hela kvällen om långfärder m.m.

— Sedan den obligatoriska pratstunden med värdfolket, som måste genomgå. Det är märkligt vilket behov det blir att få tala om sig själv för människor som så här få leva för sig själv ∅ dessutom känna sig stå utanför öns folkskikt. Ha aldrig varit inom av anledning som troligen mest varit av individuell art. Av intresse var Hugos yttrande när vi löpte ut i dag. Jag hade talat om (efter nyss avslutat samtal med fyrmästarn) den typ jägare som skrämmer bort skälen för andra när han ej kan nå den själv (fyrmäst. hade för mig antytt att några av mina karar ej voro främmande för detta, men jag förstod att saken var sjuk). Alltnog jag frågade Hugo: "men här på ön finns väl inga utav den sorten." "Jo de jär en som nog är svår på sånt". "Men är han härifrån?" frågade jag omissstänksamt. "Vem? Rutkvist? Nej han är från Lule Lul." Jag fick mig ett mycket långt ∅ gott skratt åt den verkligt dräpande repliken.

På kvällen fick jag Rutkvist att erkänna — att mina karar voro av den typen som inte prata överhuvudtaget — ∅ minst av allt skryta. Hans uppfattning av dem är en blandning av fruktan, hat, förakt ∅ beundran. D.v.s. föraktet är bara på ytan, inför främlingar. Samt något kanske över Holmbons fasthängande vid allt gammalt.

Ringde till Astrid men intet svar.

4/4 Påskdagen

Sov till 7 — drog mig till 8 — när fyrmäst. kom. Vinden på sydlig — blid — disigt men mycket is i Kvarken. — Efter kaffet gick jag upp i fyren — vackra kågringar men som sagt mycket is /överstruket ord/ öster om "landvredet" fram mot Väsågra, vars torn icke syntes — utomordentligt vackra kågringar i isen norrut med de stora iskallarna uppåt dragna i molnen i oändligt talrika sylspetsar tätt tätt som ett vilt diagram men med spetsarna fladdrande fram ∅ åter som norrsken. På finska sidan stod ett långt land med träna ner — över Väsågra — vars fyr stundom skymtade i dubbel skepnad ∅ därför oändligt lång. T.o.m. Norrskärs fyr syntes på samma sätt i söder i ishavet med sin ö balanserande högst på sitt kågrande torn. Luften dallrar i alla riktningar — även det svenska landet dallr kågrar ∅ bygger ∅ längst i norr i V. Kvarken /överstruket ord/ suges isen uppåt i en väldig buggla mot himlen. — Ingen skäl synlig mot vanligheten påskdagen (liksom långfred.) enl. fyrmästaren. Man brukar näml. icke driva skäljakt helgdagar (åtm. icke från land — vad färdmän gör vet ju ingen). Men nog är fyrmäst. förb. över detta oskick det var tydligt trots allt jag sade om att även /överstruket ord/ skälen torde behöva sig en fridag någon gång. — Andra gången vi voro i tornet (vid 4-

tiden) meddelade jag kararna mitt beslut att resa i morgon. Vi försöka först att gå över Kvarken — eljest fara vi efter "landsia" norrut under sälskytte. De togo saken lugnt och diskuterade den förståndigt under långvarigt kikande.

Vi hade sedan några pratstunder under dagens lopp om säljakt m.m. och jag märkte att jag var tämligen tom på frågor —. Hinc robur till uppbrott.

Fyrmäst. och jag besökte förrådshuset och besågo de gamla kanonerna för signaleringen med deras och andra tillbehör — fnöske och flintor etc. En boklåda genomgicks under stor spänning och glädje. — Under middagen gladdes jag av min värdinna med att hon ansåg mig 50 år och att nog "var är den här f (=mannen, hennes vanliga uttryck vid hans omtalande i min närvaro) gammal, men han är som ett barn vid sidan av "professorn". Det värsta var att hon menade allvar — och att det möjligen var sagt i största välvilja kanske t.o.m. smickrande. Ytterst nyttigt — helst som fyrmäst. är 48 år och är skrumpen som en torr citron.

Skrivning och långvariga besök av fyrmästaren som med sitt höga omodulerade monotona knarr underhåller mig med en massa helt säkert mycket intressanta saker, men som hans organ totalt hindrar mig från att följa. Emellertid får jag en del skrivet. Jag beklagar om dagboken skulle ge ett alltför ogynnsamt intryck av min värd. Han har goda sidor och vissa intressen (dock ej många) och är absolut kujonerad av sin fru och sina 8 barn, (den äldsta 20 år, den tystaste). Vid radion i kväll var det synd om honom — han kunde inte klara skivan och få in Sthlm utan träffade jämt på främmande och oförståeliga tungomål i luften och ofta fick han in 2 stationer på en gång — eller tre. En saligt sjungande kvinnsperson och väderleksspåmannen från Sthlm talade en stund i mun på varandra — gudskelov tillräckligt länge för att jag skulle få höra att vi hade att vänta blidväder även i morgon och ingen storm. Till slut blev han förtvivlad och slutade efter att långa stunder ha avhånats av sin eljest så saktmodiga maka. D.v.s. hon avhånade honom i den saktmodigaste — men också allra mest tvärsäkra oemotsägliga ton — mot vilken intet jäv kunde resas — och ej restes. Hugo Eriksson var inne mot slutet och vi överenskommo vissa arrangemang.

Uppgårelsen med värdfolket gick med trug — men smärtfritt. Skrivning till 12. Packningen klaras.

Ett par grader blott i kväll och relativt lugnt. Tyvärr torde den sydliga — till sydvästl. vind komma att stå sig.

Astrid meddelade att jag får 600 kr. av reger. Det var ju skönt — särskilt om norskarna skulle bli borta.

5/4, andag påsk.

Jag vaknade vid 6-tiden — och väntade att höra något. Först kl 7/8 kom Hugo in med besked att tecknen icke voro goda för överfart. De hade varit uppe sedan 5/5 — (vilket kontrollerades av fyrm. som sedan kom in). Vinden SV i huvudsak och friskande, temperatur /överstruket ord/ mild. Något regn hade fallit. Alltså så dåligt man kunde tänka sig i några avseenden. Sikten dock god, varför lösisen konstaterades ut fr. finska sidan till halva Kvarken. Jag funderade en stund men beslut kunde ju bli bara ett. Vi fara alltså längs iskanten. Hugo var ledsen men jag piggade upp honom, då ju ingenting var att göra. Vi bestämde avfärd till kl. 10. Fyrm. in med kaffe och hans diagnos om förhållandena voro enahanda — varför jag förde samtalet så att han själv fick uttala sig om omöjligheten att fara. Man kan ju icke vara nog försiktig. Jag går str. darpå upp i fyren — nu något sämre sikt och växande sjö — vinden SSV l. SV. I sydväst hägrar Bonden för första gången — den hade syntts ännu tydligare förut. Det kändes en smula retfullt att se över till Vasågra — och i mitt stilla sinne ämnade jag se till att något försök

kunde göras i alla fall. Kararna koka kaffe för termosflaskan, jag aväter en god pannkaksfrukost — δ så lasta vi grejorna på kälken δ fara avsted. Det är sol δ friskt, men snön lös δ rätt tung. Jag fruktar /överstruket ord/ att det ska bli ganska tungt innan kvällen. Det blev en ansenlig last på kälken trots att kararna lämnade 2 skrestänger δ 2 bössor. Vi nådde båten δ fingo upp den på kälken. Iskanten nu betydligt närmare än då båten upplades δ vi nå efter 50 min. /överstruket/ fr. fyren det öppna vattnet. Inga "fälla" nu, utan fastis, "lia" ända ut. Den yttersta jämna iskanten rundad som en avslipad klippa, vitgulgrönglänsande δ slipprig. Vinden har friskat ytterligare δ jag förstår att det ej går att sätta över som jag ändå hoppats på i det sista. D.v.s. kararna tro nog att vi ska klara sjön (vilket jag betvivlade), men se lösisen. Ja jag talade aldrig med dem om mina tankar utan endast gjorde några frågor för att höra deras mening om hur det såg ut på andra sidan.

Efter några minuter embarkera vi δ börja nu rodden efter "lia", som var gnistrande vacker med en δ annan högre isvall, eller lösa stycken här δ var. Pälsen använder jag ej på hela dagen, som i allm. var mycket angenäm, om också vinden ibland blev vass. Vi ha trevligt δ jag har anteckningsblock uppe hela tiden δ gör anteckningar efter kararna. Någon gång växlar jag med dem i rodden. Den lilla farkosten var mycket trång, helst vid roddarbyten men det var god sämja. Efter en halvtimme kom en vissling fr. Alfred, vars tur var att vara ledig — en säl rätt fram. Det blanka svarta huvudet höjde sig högt över vattnet δ glodde — men sjönk hastigt igen innan bössan hann inriktas. Hållet var också för långt. Vi stanna en stund men han kommer ej upp. Det var den enda säl vi sågo på hela dagen. Vi fortsätta δ snedda över stora bukter i iskusten eller smala sådana ("juta") under ständig kontakt med allt mer uppdykande drivis (kälingar δ a. former). Efter dubbleringen av Storvikskallen Turettgrundet ha vi fått mer paral. kurs av Holmögruppen. Vinden friskar δ en kraftig gammal dyning vaggar behagligt. Solen lyser i vågorna, svartblått eller blänkande δ det är vårkänslor i luften trots dess vasshet. Men på himlens lätta ljusgråa eller vita skyar komma små vita eller svarta molntappar, blåstvarningar, stormvarningar — — — Holmö Gadd lämnas bakom — likaså Gravsgrundet δ vi nalkas "Ängeshällans" fyr (eller som den i kortet oriktigt anges "Jägarören" (oriktigt, ty jägarören /överstrukna ord/ eller rättare "Jägern" är ett skär ett stycke norr därom). Vi börja bli sugna δ något frusna, varför vi nu gå upp intill Storvikskallen δ dra upp båten. Alfred företar en vild dans på ett isstycke för att få kroppsvärme δ snart alla fyra. A. δ jag brottas, varpå en redig sup förtar oss anda δ frusenhet δ /överstrukna ord/ ger oss en frisk aptit på smörgåsmaten, korven slinker ner i stora klumpar jämte annan läckerhet i form av smör o gammalt bröd. Varmt kaffe slukas begärligt. Vi lämna Helmer vid båten δ gå ut δ undersöka isen ett stycke δ se efter säl. Isen ganska skröplig här innanför men bär trots att det ibland bara är snöbryggor. Vi fortsätta nu några timmar. Väsågra försvinner, likaså Gaddfyrarna (från båten åtminstone). "Lia" blir bredare δ vi komma längre ut. Allt mer δ mer drivisstycken av vilka nu de flesta komma rätt från lia, ofta i betydande mängd δ storlek. Fjäderägg börjar att skymta δ vi nå fram till Södra Storgrund där vi åter pausera en stund. Här står en prick kvar δ förut ha vi också sett någon utåt sjön. Kararna säger att prickarna här i östra Kvarken inte tas in alls, utan stängerna ömsas sedan längre fram på våren, d.v.s. om de äro kvar! Det är ett nöje att se hur dessa karar hantera sina skjutjärn. Straxt vi satt oss i båten på morgonen to Helmer upp bössan δ drog den — δ den hanteras sedan ömt δ försiktigt som ett barn. Jag undrar hur många jägare som dra sitt gevär ej endast efter slutad jakt utan även omedelbart före? Och hur de syna pipan δ diskutera loppets grad av renhet m.m. — Vi få nu gå i stora lovar runt långt utspringande isuddar. /överstruket ord/ Vi ha lämnat lia för länge sedan δ ro nu efter den

tillfrusna massa "som ha lämne etter", men som nu börjar på att röra sig genom landen δ strömmen. Denna senare går gärna här i östlig riktning efter att ha snott om Gaddsnytan.

Ibland söka vi att komma in i något nybildat "vre" för att ta ginvägar, men få oftast vända tillbaka runt isöarna som bli av väldiga dimensioner (kilometerlånga). Vid 4-tiden göra vi en sista landning vid en hög tvärkajliknande iskant δ ta pejling för den punkt där vi gärna skall sluta. Jag fotograferar δ vi fortsätta efter bäringen.

Vi undvika en kolosall udde genom att dra över en smal ishals δ nå vid en stund före 5 den lämpligaste punkten för uppgång. Men egentligen är den ganska dålig. Vi ha icke träffat "lia" utan stå framför ett några 100 met. brett bälte av brytteis, bakom vilken emellertid begynnande isslätter skymta. På ett par minuter är allt ordnat på iskälken δ vi starta för Torsöhålet på norra Ängesön, c:a $\frac{3}{4}$ mil i NV. Brytteisen var besvärlig men klarades dock fint δ raskt. Kararna gå med beundransvärd fart δ säkerhet på de lämpliga ställena. Båten reser sig ibland högt i vädret δ dunsar så ned med ett brak — ibland frestas musklerna hårt — men ibland känns ingen tyngd alls. Här δ var ett öppet "sprunn", här δ var en snöfylld sådan — här δ var tunn blåis — men allt går fint. Det blev emellertid mot min förmodan sämre då vi kommo in på mer släta områden, små slätter, omgivna av bryttevallar ofta ganska höga. Här kom vattenstöp eller rent stöpvatten till fotknölnarna δ över — δ jag välsignar mina sälskinnskor. Men värre är att isen är så tunn δ tård under den "tênda" snön. Det brakar betänkligt såväl under båt som i kanterna av de små slätterna δ jag börjar förstå varför kararna tittat så noga δ ihärdigt i denna riktning tidigare. Vi nå emellertid till slut en större isslätt som norrut synes gå flera mil, men i vår kurs ända till landkallarna. Kararna tveka något i rörelserna δ göra underliga svängar i kursen — jag förstår så mycket att de undvika snöisen, men jag ser att där även finns andra sorter av dålig is, och rätt som det är bär det ner. Det brister under kälke δ båt — brister under fötter δ vi äro ett 100-tal meter fr. närmaste fasta isstycke. Vi hänga med händerna på båtkanten men stå kvar i vattnet höll jag på att säga men menar tunnisen på sidan om nerklivet. Hugo leder, Alfred drar ut skrestången δ går på den för om båten δ vi försöka få den framåt. Det brister för varje steg δ båten går icke upp utan genom. Hugo säger något om "bakett" som jag missuppfattar δ förflyttar mig hastigt dit för att som jag trodde han menade börja på dra bakåt. Men jag åkte i till halva låren δ fick kasta mig in i jullen. Han hade menat att vi skulle förflytta oss akterut en smula för att ej tynga ner fören. Nu låg jag kvar som tyngd i båten δ de två fortsatte att dra. Jag fick tillfälle att se med vilken överlägsen säkerhet δ tystnad de arbetade. Hur deras tyngd till större delen låg på båtsuden men hur de en sekund använde den tunna isens elasticitet för att ta ett spänntag framåt. Isen bågnar i väldiga bugglor under dem δ brister — men före innan fötterna gå ner i trasorna — ligga de med tyngden på båtkanten igen δ flytta sina fötter framåt. Efter en stund inse vi att vi ej kunna fortsätta så (det skulle ju ta ett par dagar att nå land!) Vi stanna δ Alfred fortsätter sin isundersökning — framåt — åt höger — åt vänster. Han är lika överlägset skicklig han — där han står rak på skrestången δ sparkar sig fram, sorglöst till synes, hastigt, med väckaren sonderande isen. Den går igenom överallt δ nästan bara han sätter spetsen på isen. Jag uppskattar inte isen mer än till en centimeter δ ibland en halv tum. Någon gång bågnar den svagt under honom δ han får varnande tillrop från Hugo. Hans allvarliga leende är en smula övermodigt tycker jag δ hans rörelser likaså — han är en lindansare som njuter av sin konst, särskilt hans helomvändning på stället var ett litet mästerverk. Med den skinnklädda foten lätt — helt lätt på isen vred han den långa tunga skidan runt på ett par sekunder (oh. den har /överstruket ord/ ingen tårem eller skinnklädnad ens på plattan!). Undersökningen ger till resultat att det är ofrånkomligt här. Vi ta nya pejlingar δ Hugo diskuterar möjligheten att behöva gå tillbaka till iskanten igen δ ro

upp ända till mitt för Fjäderägg. Men det skulle betyda mörker innan vi nå land. Jag föreslår då att gå tillbaka till brytteisen och följa den södra kanten av tunnisen eller att följa gå genom brytteisen i mer västlig riktning. Och så blev beslutat. Jag trodde nu att vi skulle vända så att bakändan drogs före genom vaken. Nej! Kararna (Hugo och Helmer) göra en framåtgående bukt tills vi få kurs parallellt med vår gamla ränna. Hur innerkarn kunde gå där är mig en gåta. Alfred gör isundersökningar och jag tar hand om iskälken som nu kommer i en tväreställning och är svår att klara. Det går först med Alfreds hjälp. Efter ett 20-tal meter ligger jullen uppe på is igen och vi få kälken under den och gå tillbaka. Jag märker nu en del små fräthål här och var och känner med fötterna isens tunnhet. Jag tänker med ett slags vild förtjusning på hur behagligt livet är inrättat och är tacksam uppriktigt tacksam för vad jag fått se nu. Ty jag förstår bättre vad svårigheter finska sidan skall ha att bjuda på. Jag säger detta till Hugo. Han skrattar och säger: "Ånej om det vore som här vore det ingen sak. Nej lös sörjan är värre." Vi nå brytteisen och vända nu i rät vinkel mot SV. Efter en stund ett nytt svagisfält som vi besluta att ta över för att spara oss en krok på en kilometer. Vi skicka dock ut Alfred först och vänta tills han är helt över. Det är tunnt men det går, det är bara de sista 50 meterna som det hänger på. Vi sätta fart och slingra efter hans väckarespår, av vilka de flesta pressa upp vatten. Det går snabbt och fint och kälken löper lätt på denna slätis med sina stora stöpvattensjöar. Vi hämta oss före den sista biten och ta sedan en stark slutspurt. Jag går närmare akterstammen. Halvvägs brister det och jag åker i igen som förut, men kastar mig inåt i båten. Förut blev jag bara sur om högerfoten som hade sämre vritstlindning, nu tränger vattnet ner också i vänstra skon.

På några minuter ha kararna båten framme efter några hejtag. De arbeta raskt och (eljest) tyst, men äro glada och pigga. Hugo De vilja att jag skall byta men jag vägrar ty jag anar blöta även längre fram och som j. sade så länge man rör sig i arbete gör det ingenting. Nu följa vi en is av annan beskaffenhet straxt utanför kanten av brytte-isen, men sedan ut från denna. Den är bildad av en mängd hopfrusna större och mindre bitar och är helt vattenfylld (eller så gott som). Alfred går före någon kilometer, men slutar sedan och tar i selen igen. Farten blir mycket rask och kälken forsar genom vattnet som ofta går upp en hel fot på benet. Kararna röra sig med överklig säkerhet. Norr om oss ha vi den osäkra slätten vars färg härifrån är ganska otrevlig, svartgrå eller helt svart. Solen lyser trevligt och värmande och vi slänga alla av oss våra rockar. Det är ett friskt humör och en ej uttalad tillfredsställelse att ha kunnat återtaga vår gamla kurs igen. Vi nå snabbt det yttersta /överstrukna ord/ grundet som är täckt av en mäktig iskall. Utanför den (i vår riktning) är svagis igen men vi göra en kringgående rörelse och klara den och nå så "lia", den fasta isen. Kl. är 6. Här möter oss nu snö och av obehaglig art, nämligen under smältning, den är som såpa och blöter mer än vattnet nyss. Vi dricka vår sista kaffeskvätt men ge oss ej tid att äta. På den Alfred gör en undersökning av isen norrut, som visar att vi ej kunna fortsätta på blankisen längre, den är för svag. Vi måste in på "lia", in i snösörjan på den. Nu lämnas båten på det yttersta skäret, den läggs omvänd högst uppe och vi lasta vår kälke och fortsätta. Det är betydligt tyngre än förut, 2 draga och 2 skjuta på med stavarna. Att åka skidor är omöjligt. Men allting går — även om det kostar på fläsket och kararna svara fortfarande villigt och glatt på alla mina nyfikna frågor, som nu hopa sig allt mer, när nya förhållanden komma. Kl. 7 nå vi "Torsöhålet", d.v.s. det är inget hål numera utan landfast. Vi pustar ett par minuter innan vi fortsätta på den arbetssammaste delen av dagens färd. Det är 5 - 6 kilom. kvar. Nu äro vi dock säkra för svagis, men önska oss nästan till den vattenhöljda blankisen Ty det är fan så tungt. Och man plumsar ner ibland till över knät. Ibland — nej vartannat steg! Så småningom ha vi klarat terrängen och nå ned på Jebäckssundet som emellertid är lika illa — men dock slätt. Det är nu full skymning — natt blir ju icke mer här uppe — i väster lyser en blekröd nyss flammande rand — i norr hörs höga

rop och sång — det är en stor skara ungdom som kommer från en dans i en "bastu" innerst i Jebäckssundet och nu skymtar som en lång rad svarta skuggor långt borta. Men även denna is klaras, fastän kararna märkbart tröttna. De dricka mer och mer sörjvatten eller som Alfred tugga snö. Hugo delar ut sin sista mjölkskvätt och den var skön. Så nå vi vägen och om den icke var alldeles som jag drömt om den under en timme så var den ändå bra och kl. 840 nå vi Grubbströms gården. Vi möta mycket ungdom på vägen vid passerandet av gårdarna på Myrena och vi höra sång och trallanden lite varstans. Ungdomarna se undrande på oss — och vi få hjälp av en (son till Helmer).

Hos Grubbströms voro alla glada att vi kommo. Man hade väntat oss i många timmar (jag hade bett fyrmäst. ringa) — ingen visste nämligen annat än att vi skulle följa den vanliga vägen. Det blir kaffe — jag kan ej motstå det — fastän matbordet står dukat i kammaren och vi dricka en avskedskaffetår till vilken jag tillsätter en stor kognak. Vi skämta vårdslöst med Signe Grubbström och Alfred — jag byter mina sura skor och skickar Martin Bäckström till telef. för med besked för Sven (i och för förmedl. till Astrid) Det är för sent att ringa Sthlm (tel. stängs 4, men t. Umeå kan det gå.) Sedan visar sig att Sven och Siri ej voro hemma förrän sent varför inget bud kom till Astrid den dagen. — Jag gör nu upp med kararna, som dock föreslogo att vänta tills i morgon. Enl. överenskommelsen sku var jag beredd att betala för 8 dar per man (å 7 kr.) men de vägrade för helgdagarna. Jag påpekade emellertid att helgdag eller vardag skulle jag ha pressat dem om tillfälle varit till överfart — men de vägrade ändå. Till slut gick jag en medelväg och betalade dem 50 kr. var. Även detta ville de ej taga emot förrän jag tog ordertonen. De voro synbarligen mycket tacksamma, liksom även jag ty såna stunder äro ofta så underligt prövande för karaktären. Men jag tyckte mina karar bestod provet med glans. Sedan mat och bränvin — och skämt och prat. Och skrivning till kl. 1/212 och kojning i den korta men sköna bädden! — — —

Gustaf Hallström
Stat. Histor. Museum
Stockholm 16
1926

Gustaf Hallströms dagbok

Vårresan 1926

II

April 6. tisdag

Jag vaknade tidigt — 4-tiden — δ sedan flera gånger. Det blåser hårt hör jag men det känns skönt att vända sig på sidan i den varma men kantiga lådan. Jag har bestämt avfärd till kl. 12 δ bett Hugo ombesörja skjuts från Ostnäs l. i byn. Kl. 9 först kom Signe in med vällingen som är hennes lilla specialité. Jag gick sen upp — Hugo hade kommit — skjuts fås i byn. Emellertid kommer folk för att träffa mig δ vi språka δ dricka kaffe δ äta tills jag ser att jag måste framflytta resan till kl. 3. Det blir återbud på skjutsen men en ny mobiliseras efter en viss svårighet. — Vädret är ett annat. Hård nordlig — nej nordostlig vind med yrsnö δ kallt. Tänk just som jag trodde: den vind som vi väntat på i Gadden i 8 dagar! — (Gumman Grubbström var nyfiken på Rutkvists igår, men j. sade henne att hon väl förstod att j. ej ville säga något annat än välvilligt om mitt värdfolk. "Ja vi förstår varann ändå" sa gumman, δ det gjorde vi onekligen.) Gamla gubben G. var rörande där han låg i sin säng δ med stort intresse tog del i våra samtal om gårdarnas bomärken. Han kunde en hel del δ ritade dem också trots sin blindhet. Helmer kom för att hälsa.

Vi gingo nu till prästen — som dock ej var uppstigen (kl. 12) Vi fingo kyrknyckeln δ så vandrade Hugo δ jag genom byn — in i stugorna här δ var — δ så småningom till kyrkan. Överallt trevligt δ tillmötesgående folk. Jag telef. till Sven δ t. landshövdingen som jag lovat. Först vid 2-tiden komma vi tillbaka till prästen där vi få kaffe δ genomgå de papper han har (endast 1800-talet). Fortsätter så hem, där den nya skjutskarn Viktor Karlsson väntar. Så middag i en fart δ avsked. Det blev ett ömmare do av Hugo δ Alfred som också kommit δ jag bad att få upptagas i Kerstilaget om jag kunde komma med i langfäl nästa vår. De skrattade δ voro rörda — — Signe Grubbström följde med till porten men sedan till strand δ sedan över Kvarken δ då förstås upp i Ostnäsbyn också. Hon sjöng stjärnvisan δ andra saker jag ville höra, men frös kraftigt i den vassa hårda nordosten trots att vi hade den på ryggen. Hon gruvade sig också för att hon skulle bara komma i en tunn bomullsklänning till Ostnäs, men det gick riktigt bra när det kom till kritan. Solen har varit framme sedan 12-tiden δ det är strålande friskt δ Viktor K. kör över på 5 kvart. — I Ostnäs väntas jag av Gunnar Kröger δ efter kaffe δ telef. till Sven för bilmöte i Sävar fortsätta vi på en trevlig skogskörning under livligt samspråk. Denna Kr. är förmodl. en lika stor lymmel som brodern, men en lika förb. trevlig karl. Han ville nödvändigt att jag skulle komma tillbaka näst i sommar. I Sävar kl. 6 — bilen har just kommit — den enda bil som vågade sig ut ur stan utom bussen. Två man dock som besättning. Det gick bra men tog halvannan timme δ var något dyrt Värst var stan som var hemsk. En parodi på bilkörning. En gång slog jag skallen i taket så jag trodde det skulle gå sönder.

Mottagning med té av Siri. Sven kom från Nyåker kl. 11. Supé δ samspråk till kl $\frac{1}{2}$ 2 badning Skrivning till 4.

Ringde till Astrid — ej hemma. /överstrukna ord/

7/4 onsdag.

Ringde till landshövdingen eft. löfte kl. $\frac{1}{2}$ 11 δ förkunnade att jag bestämt mig för att stanna en dag. Han bjöd på middag kl. 5. Skrev en stund δ gick till museet $\frac{1}{2}$ 12 — sedan en del uppköp varpå skrivning etc. till middagen. Ringde t. Hedenlund på museet om mina adresser.

Den var mycket trevlig δ Hövdingen δ hans fru mycket ämabla δ maten god liksom brännvinet. Vi fingo tala ut ganska bra om de gemensamma intressena. Kl. 7 bröt jag upp som jag bett att få göra δ så skrev jag på min uppsats artikel några timmar, då δ då pratande med mitt värdfolk. Ringde till Astrid som var mycket dålig — så dålig att jag blev mycket

bekymrad. Jag ringde igen och föreslog att j. skulle resa ner men hon ville ej. Svårt att arbeta sedan. — Jag undrade hur jag skulle göra. Beställde ett samtal med Tillgren till kl. 8 i morgon. Skrev till ½2.

8/4 torsdag

Tillgren var lugnande gudskelov — riktigt ordentligt lugnande. Sven var inne ett par timmar på morgonen och vi hade trevligt samspråk om div. förhållanden här uppe.

Ringde till Astrid och lugnade henne och bestämde mig då att fortsätta. Ringde Kalix (Sune Bergman) och fick höra att en sälexpedition på 2 båtar är klar att gå om måndag från Storön. Jag hade just föreslagit honom att skaffa mig skjuts över isen Luleå - Storön! Det var väl tur! Han skulle också med och jag var välkommen. — Packade och skrev. m m. Avfärd 120. —

På tåget träffade jag verkmästare Boberg som nu for till Sthlm. Skrev brev till Astrid — — I Vännäs och på tåget norrut träffade jag rektor Svedberg från Boden som meddelade att han sökt mig med 2 telegr. till Umeå i och för radioföredrag vid min återkomst. Vi gjorde upp nu om 2 st. á 100. kr.

Skrev dagbok för de fyra sista dagarna. Det tog hela tiden till Boden.

I Boden ingen post mer än ett telegr. fr. Bergman. Han vill att jag skall ränna över isen mellan Lule och Storön (6 mil över Hindersön). Skjuts går icke — för mycket snö. Emellertid går ej detta för jag kan ej skulle behöva hela dagen till en sådan färd med packning (ryggsäck) och var skall j. göra av resten? Jag måste då tillbaka till Boden igen och det sinkar en hel dag. Jag bestämmer mig för att stanna hela dagen i morgon här för att skriva på artikeln till Sv. D. och annat samt läsa min boklåda och möjligen lämna den jämte bössan. Jag skriver en del nu på natten — — — Ringer till Astrid. Hon far i morgon till Älvsunda, men är nog mycket överansträngd för denna resas förberedelser.

9/4. fredag.

Väcktes kl. 8 av Bergman i telef. fr. Kalix. Vi bestämde att mötas där i morgon f.m. Jag drog mig länge efter kaffe på säng. Gick sedan ut på stan och handlade m.m., men undvek sorgfälligt bekanta (emedan jag tänkte arbeta hela dagen). Blev dock igenkänd på ryggen av en medarbetare i N. Kur. som sedan ringde upp. Lunch i soligt klubbbrum på j.v.hotellet. Därpå skulle arbetas, men därav blev intet. Jag var för lat och även trött. Jag låg och läste en roman t. kl. 5 och först sedan började jag arbeta. Det gick dock ej vidare — varför jag gick på en bio och därpå ned för att äta middag. Vem ser jag i trappan? Jo först ett par ben i sebagget sedan en lång och spänstig överkropp i grått och ett brunbränt ansikte — Pallin! Kommen idag från högfjället efter en strapatsrik 3-veckors tur med Hamilton i Mescharna. Han hade nyss ätit men gick in med mig igen. Portier Rengman gladdes också och myste åt vårt möte. Det blev ett långt och trevligt samspråk som fortsatte på mitt rum till nära 12. Därpå skrev jag till 1, men det gick dåligt — varför jag kröp i snarken tvärt utan att packa eller något.

10/4 lördag.

Väcktes kl. 7 efter att ha vaknat då och då under sista timmen. Klädde och packade i stor fart samt åt frukost med Pallin, som jag lämnade min bössa och patroner till hemtransport. Vi foro i var sin riktning kl. 8. — På tåget träffade jag en elev från 1923, lantmätare Elfving fr.

Nederkalix (eljest västgöte). Vi språkade en del δ jag sökte intressera honom för kulturarbete (gammal jordindelning, ortnamn m.m. här uppe) δ han lovade försöka. Sedan skrev jag flitigt på min artikel ända till Vitvattnet 1040. Här hade Bergman beställt bilplats δ lantmät. δ jag foro i samma skjuts. Hälsade på stinsen (Albrektsson) som väntat mig länge. — Trevligt att färdas i verklig snö igen om också i bil. Långa raka vägar — med kända δ vackra utsikter — Korpikå — — Kalix. Tog in på Gästgivaregården. Just då vi svängde in kom en hästskjuts tätt efter i friskt trav — Bergman. Som min artikel ännu inte var klar δ jag dessutom ville komma på posten som ej öppnade förrän $\frac{1}{2}$ vände han efter en stund igen. Jag packade om samt åt lunch samt satte mig att avsluta artikeln i stora salen, det enda lediga rummet, där samtidigt en större sammanträde av skogsfaktorer m.m. avhölls. Det gick bra δ just då Bergman kom var jag på sista stycket. Vi foro nu till posten — i förbifarten till nya bokhandeln där förvalt. Fjällström från Båtskärsnäs har kommandot (/överstruket ord/ "en förädling av trävarorna" som jag sade honom). På posten äntligen lite post.

Kl. 3 lämnade vi "stan" δ foro över isen till det vackra Grytnäs. Det visade sig som jag börjat misstänka att Sune Bergman var son till Bergman - Hummel och sonson till Bergman - Olsson. Han bebor icke ännu stora bygningen som står tom utan ekonomibygningen — trevligt δ bra. Kaffe — varefter telef. med Svedberg som telegraferat δ bett om samtal. Ej hemma — bad ringa Storön.

420 avfärd — 17 kilom. till Storön. Vi fara genom vackert snölandskap — förbi Vallen etc. (Rolfs by ej på kartan — går fr. Innanbäck till Ytterby — alltså över Grytnäs) sedan Ytterby, socknens näst Sangis största by. Små trevliga bodar såg jag på ett par ställen med utskurna stöd (mittstödet). Börjar kyla något men skönt att få åka öppen skjuts igen. Tog ej pälsen utan bara njöt den friska luften. Landskapet på andra sidan Nyborg där jag ej varit förr var lugnt δ vackert men liksom hela stranden åt denna sida ganska låg. — Storön 515. Hjärtligt mottagna hos skeppar Ölund, där kaffe förstås. Ölund själv ej hemma han har "skidrat" till Lule över isen i förgår med övernattning på Hindersön. Det är 5 mil (ej sex. Jag såg efter på kartan). Sedan gå vi ned till "Griggs" den andra Ölundgården (vår heter "/överstruket/äkers") δ träffa där en av gammelsönerna, som håller på att göra kängskor, de göras nya med sulor δ allt, nya seder. Eljest brukas här mest "stövlen" (= långa finnpjäxor), som göras överallt här av bönderna själva. Så småningom komma in ett par bröder till, δ så pappan (82 år) och en Stenman (gammal säljägare) /överstrukna ord/ O. Lindblom, som f.ö. hämtat oss hit) etc. Samtalet går sakta men säkert in på säljakter δ anteckningarna äro snart i full gång. Telefon-telegr. från Svedberg som meddelar att Sthlm gått med på radioföredragen men mot 75-kr. i arvode per styck i st. f. 100. Svar betalt men jag vägrar före måndag. Vi sitta från 6 - $\frac{1}{2}$ 10 δ jag får in en myckenhet varefter hjärtat längtat (eller ska vi kanske säga hjärnan? Fan vet) Gamlingen Ölund har varit för 60 år sedan i ishavssälfiske norr om Jan Mayen med ett norsk fångstfartyg fr. västra Norge i fyra månader δ hade mycket att berätta om det. Han föraktade delvis sälfisket i Bottenhavet men hade en del av intresse att meddela i alla fall.

Ute är underbart vackert. Tidigare med klar solnedgång δ blanka snöreflexer upp mot Siknäs på fjärden nu på natten svaga stjärnor på bleksvart himmel med en gröngrå lysande skarp välvande port över nordvästra himmlaranden — nästan som ett skarpt norrsken — —

Bergman följer kaptenen δ jag går hem till mitt där värdinnan nyss kommit åter från en nykterhetsmöte ("jaså man behöver sånt här" säger jag) av en gammal skolmamsell från Norrköping. Stackars /överstruket ord/ svenska folk. Språkar med unga sonen Ölund som i julas gjort sin första segling — Västindien med en bark fr. Mariehamn. Han var förtjust över åländingarna — Varm risgrynsgröt är god δ närande. Skrivning av dagbok till $\frac{1}{2}$ 12, annan

skrivning 1 timme. Bergman är en intelligent δ bildad karl med stora konstnärliga anlag — jag är glad jag gjort hans bekantskap.

Det har varit blidväder ett par dygn δ jag har tyckt det vara förbaskat att ej kunna komma ifrån värmen (men vackert δ strålande har det ju varit särskilt idag) — men nu på kvällen tycks det vara minst 10 grad. kallt ära vare glad.

11/4 söndag

Sängen som vanligt av de korta dimensionerna — varför man fick vända sig några tjog gånger under natten, som dock ej nämnvärt skadade nattsömmen. Kl ½9 kom kaffe δ samtidigt Bergman, varpå jag steg upp δ fick frukost. Stugan fylldes av folk δ vi hade ”sälsammanträde i 3 timmar som avslutades med kaffe. Bergman δ jag följde Stenman till hans isbåt på skidor. Fint δ trevligt glid — det har varit duktigt kallt i natt tycks det — besågo en äldre isbåt δ en s.k. jakt som var i starkt upplösningstillstånd. Därpå foro vi över viken till ”Framigårn” δ besågo Olofssons isbåt δ utrustning samt gamla bodar δ hus δ gamla sälbössa (fr. Skatamark) gammal skrestång, gamla handlingar m.m., (de senare älst 1780-talet δ av uteslutande byintresse). Gården gammal, bygnaden en av de äldre i byn liksom bodarna. I köket öppen spis utan järnspis. Trevligt folk mycket fullvuxna barn — ett par fara på säljakt i övermorgon. Kaffe — Jag rände så över till Griggs δ tog farväl samt till gumman Ölund δ åt middag. Straxt på kom Bergman δ Lindblom δ vi foro. Isjollen fotograferades på Johanssons gård i förbifarten. Hemfärden trevlig i klarnande väder δ sol (efter det lätta snöfallet vid middagstiden. — I Ytterbyn gick Lindblom av δ Bergman körde mig direkt till Kalixstan — där jag bjöd på en pilsner δ vi språkade en stund till. Sedan han farit satte jag mig att arbeta. Efter en stund ringde lantmät. Andersson (som jag icke erinrar mig känna förut — fast jag har en aning om det) δ bjöd på en vira, men jag avböjde δ tackade. Vänligt i alla fall — men jag ville verkligen arbeta. Vilket skedde. Var frestad att gå på bio också men avstod hjältemodigt. — Var på kvällen egendomligt trött δ tung i huvudet — tror att det är den sura björkveden δ dåligt kakelugnsdrag. Lade mig 12.

Utanför i stora salen är eftersläckning fr. skyttmöte. Strängt tillsagda av hotellkvinsen är det riktigt rörande att höra de undertryckta rösterna δ do sången (f.ö. förfärlig) — till slut bli de inkörda allihop i ett annat rum.

12/4. måndag

Gick upp först 9 efter gott kaffe. Beslöt mig (innanför skjortan) att stanna hela dagen men lät det även högt inför mig själv vara osagt. Besökte bokhandeln δ Fjällström δ fick där träffa dr Karlander, trevlig δ jovialisk som sist. Vi ringde till Sandström i Sangis som låter pigg på att bli med upp till Överkalix. Trummade ihop Sangisborna till möte hos Sandström i morgon.

Vid Ett strålande väder hela dagen — alldeles obeskrivligt. Det kan bara vara sånt väder i Norrbotten δ i Kalix.

Vid 3-tiden ringde en kvinnlig journalist fru Petri som bad om intervju. Hon kom ¼4 δ tog för D. Nyh. Vi språkade rätt länge. När hon var här ringde gamla provlök. Åman δ meddelade att han hade en stenkniv från Pajala som han ville överlämna. Gubben kom straxt på — sedan j. varit på telegrafan med telegr. till Svedberg i Boden — δ hade en vacker skifferdolk. — Vi språkade om div. saker — jag bjöd honom på middag δ vi fortsatte vid kaffet δ så gick det bästa av dagen (dock ej förgäves). När han gick lockade han mig med att besöka handl. Jonsson, stor samlare av gamla saker. Det visade sig vara en gammal

brevbekant — δ även av intresse nu. Jag köpte ett armborst (stocken) δ besåg gamla handlingar δ antecknade uppgifter om gravrösen. Sakerna ordnar sig till belåtenhet δ det känns tillfredsställande att få sina idéer bekräftade. Jonsson visserligen bara smålänning (inget förklenande i det — jag menar han kan icke kramas på något av egen släkttradition) men hans vakenhet δ intresse äro obestridliga — om han också synes ganska nervös. Men är det underligt då man skall förena smålänningens närighet med norrbottningens kroniskt dåliga affärsvanor och med den födda samlarens skiljda intressen. Hans samlarmani var utan begränsning — δ högst förtjusande. Hans pålitlighet kan jag icke bedöma nu genast — men det fanns ingen anledning till att vara annat än ärlig i fråga om uppgifter.

På e.m. hade Fjällström ringt δ meddelat att han skaffat en pigg karl tills i morgon. Som jag ej alls bett honom därom måste det ju betraktas som ett ytterligare bevis på den vänlighet som Kalixborna synbarligen hysa. Jag har ett intryck av att alla känner mig och på hotellet blir jag uppassad som en prins av alla här varande fruntimmer som äro legio. T. ex. i natt då de höllo styr på de 30 - 40 skyttarna här utanför. Jag märker att jag blir gammal — d en sån där uppmärksamhet skulle förr /överstruket ord/ kommit mig att kråma mig andligen — nu bara roar det mig. Men behagligt är det ju.

Skrivning till långt in på nattkröken.

13/4 tisdag.

Det blev ändå en del göra (brevskrivning m.m) på morgonen δ uppköp (förstor.glas + ant.böcker) m m innan jag fick ta farväl av mina välvilliga δ delvis sköna värdinnor. Ulrik Andersson var en tjänstvillig, pratsam, väl inskränkt men desto mer i uppgifterna pålitlig man, urspr. överkal.bo. Han visste ingenting om för mig direkt intressanta saker f. ögonblicket, men desto mer annat. Vi språkade om försvunnen renkultur, om sockenlappar, om dr Hogner, som enl. honom lär ha dött i vinter, om dr Hogners fru, om bådas excentricitet (körde tills. efter en stor hund, levde egendomligt etc.). Ingenting om säljakt "men jag har sett en säl en gång". — Vädret var gudomligt, kallt i skuggorna, solen som i Sahara, men ändå föret klingande δ vägarna bäriga. Just sista veckan kan jag förstå. Min envishet är egentligen uppriskande. Här sitter jag δ kuskar till Sangis bara för att jag alltid tänkt att j. skulle börja där, medan tiden är så knapp att jag inte vet om resan kan fullbordas till sin ändpunkt. Jag skulle vinna ett dygn genom att fara tvärt norrut — men j. reser österut, men — det har sina poänger — och sin nytta att fasthålla vid sina planer. Och j. har ju en känsla att j. skulle vålla Sangisborna stor besvikelse δ att det skulle kunna minska deras nit om j. icke kom. Det är stilla δ fridfullt på hedarna δ snön är som en dröm. Vägen är som uttäljd i krita, men en gnistrande krita.

Vid Kvarngårdarna i Sangis gör jag en nedstickare till brodern Johansson — jag gör det som en uppmärksamhet δ det tas emot med välbehag. Kaffet avstyres δ visiten blir bara ett par minuter, men efterverkningarna bli årslånga.

Hos gästg. Sandström blir jag mottagen som den förlorade sonen. Sandström är som vanligt en smula behärskat humoristisk — med gränsbons avpassade orörliga ansikte. Hjärtligheten gör att j. omfamnar en högbarmad piga i st.f. frun — men det är ju ingen skada med det. Mitt beslut — när fattade jag egentligen det (ty i går hade jag sagt att jag skulle stanna här över natten) — var fattat som jag kom in. Jag vill vidare upp till Lappträsk redan idag. Sandström kan ej följa men hans svåger — Andersson (f. i oäkta säng här av finsk mor) δ även finstalande är villig. Han eftersändes δ vi överenskommo om pris etc. till Lansjärv (c:a 13 mil.) Kaffe — sedan lunch. Sandström och jag språka säljakt m.m. δ gå sedan δ se på

renkördon. Träffa skollär. Sundqvist — just på nedgående till mig — ö bese såväl körren som doningar. Gå tillbaka ö genomgå kälkars ö slädars benämningar med Sundqvist ö Sandström — Ett paket skidvalla till mig från en kapt. Holmström i Boden jte brev.

Uppbrott kl. 4. Stor ö trevlig rissla — pigg häst. Jag piggade Sundqvist att göra en ordlista över Sangismålet.

Köra nu genom den stora byn med sina utom c:a 90 gårdar ett par hundra arb.familjer. Gårdarna samma typ som sedan (skriv. 15/4) — med ofta två kammare sida vid sida mittpå (kökskammarn ö farstukammarn) samt sal ö kök: med två gavelfönster (ej alltid). Vi följa Sangisån ö nå in i stora nyodlingsmarker delvis uppodlade. Nya vägen här (V. om ån) bra ö rak. Snart inne på Björkfors mark, dock ägostyckade områden till Sangisbor (mest arbetare). Nya vägen har genom sina tvärdiken bidragit mycket till torrläggningen. Dålig skog, alldeles utsugen på allehanda sätt (delvis genom sken av odlingsföretag). Här ö var dock utmärkt vacker (ej nyttig men vacker) björkungskog på myrmark. Står som ung bambuskog — urskog. Björkfors ägare är norrman ö heter Näs. Han lägger ner mycket pengar på egendomen, men måste också ta ut vad han kan. Tycks vara omtyckt. Företrädaren, också norrman, uteslutande närig. Sangisådalen här synes starkt odlingsmöjlig, ännu dock endast en gård (östra sidan). Vi nå Kalixvägen ö Korpikån ö ha framför oss Björkfors gård — en överraskande trevlig syn. En stor — väl i det närmaste 100-årig bygnad (se hastig skiss), om j. ej minns galet bygd av Bergmans farfarsfar (Bergman - Olsson, "lill.B." kallad) Troligen har denna ö liknande bygn. haft stort inflyt. på även allmogehusens form ö format i dessa trakter.

Det var en herrgård i stil med vilken som helst nedåt landet ö vackra björkdungar omkring. En del riktiga jättebjörkar med mer än famnsvida stammar utefter vägarna. Mycket mer har funnits men hugget — Kraftstation bygd av Näs. Ger ljus åt Sangis m.m. tidigare även Kalix (nu Porjus). Jag hade god lust att stanna men vågade ej — stor skada. — — Vi köra vidare över de stora vida gårderna (här odlas korn ö timotej mest) där numera motorkraft börjat användas. Jordbruket drivs intensivt. — Vi komma nu in i gårdar ö småbyar med utpräglad blandspråksbefolkning. Mest finnar ö detta ursprungl. (d.v.s. i mannaminnet ö d.v.s. även med utgångspunkt bara i språket) men även åtskill. inflyttade ö försvenskade. Dubbelnamn (Tandforsen, Hammaskoski, Lappträsk, Lappijärvi). /överstrukna ord/ Vi ha stigit en del ö landskapet är något mer kuperat (f. ö. redan i Björkfors, oh. de långa men avslutade åsarna där) — i norr skymta några kraftiga långa berg (kring Kuckasjärvi eller hitom). En gammal underlig kvarn, bred ö i 2 våningar — egendoml. konstruktion, lär vara haft en söderifr. kommen byggmästare. — Lappträsk en ga. stor men mycket osammanhängande by. Efter 2 timmar stationen med skjuts — ö telef.stationen där jag beställt rum. "Gästgiv." Nilsson inflyttad Öv.Kal.bo — hygglig ö jovialisk, med egendomligt främmande /överstruket ord/ skorrning på r-en. Vi samtala sent på kvällen om lapp- ö finn-förhållanden. Han anser — utan att vilja på något sätt jämföra — det finska elem. mer ostadigt, osäkert, opålitligt. Han får dock ej betraktas som fullt omdömesgillt sanningsvitne. Men det är ej första gången jag hör det.

Telef. med fröken Bergman i Öv. Kalix ö ber henne beställa rum ö ringa Dbk ö ordna med renar fr. Landsjärv fredag morgon. Ringer Karesuando ö beställer en karl med renar emot mig i Tärendö. Jag har fått resflugan äntligen. Och i en viss fart kommer det hela att utveckla sig. En viss förskräckelse grep mig då j. fann att j. ej kan påräkna mer än maximum 11 dag. härifrån ö till Bosekop ö hur långt är det? c:a 65 - 70 mil. Och artiklarna till Sv. D.? Och allt det andra? Och Sværholt? Tja — roligt kommer det att bli. Jag tänker njuta.

Lidström är en rask karl. Han fattar ögonblickligt situationen trots att tråden till Karesuando var fan så dålig att tala på.

Packar upp mina böcker. Det här är sista platsen som dit den stora kappsäcken fått följa. Här skall den iväg med tåg till Boden δ jag överantvarar den i gästgiv.s händer. Ack svenska folk! En stor δ olåst kappsäck full av div. dyrbara ting, t. ex. en reseskrivmaskin m.m. sänder jag utan bävan ifrån mig på 3 veckor med järnväg δ på hotell. — — — Läsning, sortering δ packning till kl. $\frac{1}{2}$ 1. Det blir ändå en skock böcker jag måste ta med (c:a 5 kg.)

Det var roligt att äntligen börja färdas mot norr. Jag menar från hav till hav. Jag fick en glimt av Bottenhavet ut över Sangisfjärden — — I natt en giftigt ljuvligt grön natthimmel.

14/4. onsdag.

Vaknade tidigt men drog mig till $\frac{1}{2}$ 7. Avfärd 720 under gästgiv.s välsignelser. Han kom ut i lätt dräkt på farstubron δ var omtänksam om min person δ klädsel — ville j. skulle ta pälsmössa m.m. — Han liksom alla Kalixborna har tagit mig på ett slags entreprenad. Vi köra ett stycke på Karunkivägen så norrut över banan, vars skenor som försvinna i väster, betraktas med löje och humor. — —

Det är friskt på morgonen men stilla δ fint — En viss dragning fr. norr är angenäm δ framf.allt nyttig just nu — när föret när som helst kan få upptiningssjuka. Och sen kan man säga farväl!

— Rak δ bred väg — efter en timmes skog (1 mil) Koutojärvi, där vi ta av på vintervägar, som nu föra hela tiden till Bränna (4 mil)

Svänga ned förbi några gårdar, sist den stora präktiga Jäkon Antti som fotoades fr. sjön. Trevliga resliga skogshöjder kring Pennikajärvi. Snett över sjön upp i skogskörarespår, utmejslade som med ett stort /överstruket ord/ $\cup\cup\cup$ -format stämjärn i snön. Saarijärvi — liten men mycket vackert belägen gård, (natur som i Roslagen). Så genom skog på feltagen väg till Tajpale där vi straxt finna oss själva tillrätta. Två stora präktiga gårdar δ byväg till Kuckasjärvi. En verkligt ranglig δ fallfärdig bro vid Tajpale behövde vi ej fara över. — Så Kuckasjärvi. En av de första gårdarna är här Pentilä, varifrån posthuset i Luleå är taget. Jag förstod att det måste vara denna gård δ stannade δ frågade. Jo. Även en hel del andra gamla hus, men alla flyttade från plats straxt ovan dammluckan invid. Även posthuset var flyttat, innan Luleborna togo det. Stod förr på gården förstås, men då uppe i skogsbrynet δ användes till "allehanda skräp". Jag undrar just vad Lule betalade? — Folket av typiskt finskt utseende. Tala dock flytande svenska.

De yttre gårdarna (på udden i sjön) synnerligen välbygda δ välskötta, med en lägre hustyp — gården i fyrkant — rödmålade hus (Pentilä grå) — En mängd barn — svenska utseenden. Tänkte Glömde fråga om svenska gårdar. — Köra nu längs hela sjön, som kramas av höga, skogiga berg, Helsingland. Möter en skidåkare med stelt ben. Ser underligt ut. Hästen vattnas i Stångbäcken, (ned. Kalix ett ögonblick igen) Efter en stund Kypasjärvi, halvvägs, där vi ta in för att vila hästen i telef.station, Backgården (även finskt namn Mäkitalo). Som jag dimper upp i denna telef. beställer jag samtal med Sthlm δ Hedenlund för att kontrollera penningsändningen eftersom Karesuando sagt att inga pengar kommit. Jo — de voro sända. Jag meddelade nya adresser m m. Förb. dyrt samtal (5,20) Här är svensk befolkn. i denna δ de flesta andra gårdar. Inflyttade fr. Svartbyn δ Grelsbyn för 2 - 3 släkled sedan. Gården gammal, fotoades. Gubben Lars Johansson trevlig — har sålt "stenar" till Dbk δ plockade fram en till åt mig. Vi besågo fyndplatsen — δ sedan brygguskammarn med

vacker lucksäng, målad av "gamle" Ekblom, far t. den nuvar. Ekblom (gamling också) som också målar. Johansson styv snickare — präktiga slädar stodo här m m. Foro vidare. Gårdarna bakom oss ligga präktiga på en kullrig vacker höjning av stranden — — en utmärkt stenåldersboplats. Längs sjön δ in i skogarna — — skog, berg, myr, skog etc. fram till Svarttjärnträsk. Dålig skog men vildskog, mycket harspår, ingen fågel (mer än en ripa straxt S. om Kuckasjärvi). De små gårdarna vid Svartträsk δ Snårberg ligga högt (ungef. som små nybyggen i Jämtl.). Vi svänga av i riktning mot Bränna δ få nu en mängd nedförsbackar som vi ta raskt med en viss risk för skidorna. Från Metträskberget en storartad vacker utsikt över Kalix' sammanflöde med Ängesån. Vännäsbergets taffel är en god fyrbåk. Så småningom ner på myrarna igen, Brännbergsmymren — Lombheden. Vi möta en hästhandl. finne (Bergman fr. Lappträsk) som kommer med 2 löshästar) — — Myrarna äro vackra, bergen ä vackra δ solen lyser underbart — Jag sover ibland δ har skönt. Latar mig i förråd. Så Bodheden, som vuxit sig till en stor by med trevliga små δ röda gårdar (påminner om Dalarna något). Prydligt, nätt δ hemlikt. Ned på isen som är uppruskad med en bred gata — Mot kyrkan därframme δ Bränna. Över skogsåsarna bakom har vägen gått, det är roligt att färdas i skogarna igen. Ner mot kusten stå några långa, kraftigt linjerade blånande berg. De stå som höga öar mot skogshorisontens havslinje. — I norr är den oroliga men vackra bergskonturen längs Kalix älv δ framför de egendomliga långa deltabildningarna som jag minns från en nattlig överfart för 5 - 6 år sedan.

Vi fara förbi Brännabacken — röda δ vita gårdar — sjukstuga — δ in på platsen kring den underbart fula — men ändå sympatiska kyrkan. Till telef.stationen där fröknarna Bergman ta emot med vanl. älskvärdhet i sitt nästan plågsamt findammade trevliga, ljusa δ soliga hus. "den enda plats på jorden" säger fröken Alida på mitt utrop över det soliga Kalix. Kaffe — samspråk — mest om Dbk, som man tydligen är bekymrad för men samtidigt längtar att få auktoritet på. Det börjar väl lysa igenom att han är något δ då kommer oron att han också väl måtte visa det. Röda korset är också en bekymmerkälla. Jag går nu δ äter δ skriver δ telefon. Sthlm (Astrid som säger sig må bra, vad vet jag?), Kalix, Boden, Karesuando. Jo — en /överstruket ord/ karl (Ternström) har gått fr. Saivomuotka idag i riktn. Tärendö δ torde vara där fredag kväll. Skönt! Kl. 915 går j. till fröknarna B. igen δ lyssnar radio, pratar politik δ Kalixmål etc. dricker kaffe δ bege mig vid ½11-tiden hem. Arbete till kl. 1.

Vid 9-tiden en underbar grön himmel δ ett sprakande litet norrsken uppe i NO. Hallå alla septentrionala gudar!

Då jag tar fram min matsäcksmat i dag i Kypasjärvi (mat köpt i Umeå 26/3) befanns det härliga fläsket härsket δ osten hård. Den förra åt jag ändå men rätt god smak — men Andersson hade svårt att få ner sin bit. Han bad ej om mera. Men att slänga bort 1¼ kg fläsk faller mig inte in.

15/4 torsdag

Vaknade kl. 5, ½6, 6 δ låg δ dåsade till kl. 7 då jag steg upp. Kaffe. Började skriva samt ändrade frukosttiden f. ½8 till 9. Karl Andersson fick också ändringsorder δ jag skrev till 10. — Uppbrott 1020 efter kort samtal med gästgiv. Lindgren om äldre Kalixförhållanden. En strålande dag som vanligt — δ alldeles stilla. Betydl. varmare än förr δ det visade sig att snön tärts δ tinat mer här uppe i Ö.K. än neråt. Vi foro ner isen δ följde den ett par kilom. innan vi foro upp till landsvägen i Heden. Fotograferade där. Dalgången uppåt var som en dröm. Landsvägen jämnt δ fint plogad δ jag mår gott. Tänkte lägga upp en ny artikel mens

jag mojar mig i risflan men det vill inte riktigt gå. Jag fixerar dock problemen en smula. Tänker också på dem där hemma δ mest på mamma, liksom förr åtskilliga gånger under resan. Det är tomt att inte ha henne att slänga ett kort till då δ då. Hon var säker att ha — δ man gjorde sig för säker — δ gjorde därför inte vad man skulle, lilla mamma. — Vännäs by på andra sidan är en lysande juvel under sitt toppiga berg. Gyljens gamla bruk står med granna tallparker i mil efter mil. Yttersf. Ulmeskand — tyvärr en föga rentvättad byk. — Mycket körare på vägen δ stöttingssparkar — vi nå Tvärån — Lansån — där vi ta in δ pusta. Samma tjocka gemytliga gästgivare, full av intresse. Kaffe. Skrivning. Avfärd 245 Jämn lunk på långa raka vägar, goda kronoparker — Y. Lansjärv — Lillsund. Vi svänga ned till Lillsund. Jag vill gärna hälsa på Nordmarks — jag trodde först jag kom fel då nu här två gårdar i st f. en. Lars Erik har byggt den nya. Jag träffade gammelgumman — δ sen gubben själv δ en del av ungdomen på vägen mellan gårdarna. Lars Erik utgången — jag har dock ej tid att vänta. Jag ser δ hör (på rösten) att gubben — δ även de andra äro mycket trakterade av mitt besök om det också blev så blixtnabbt. Gubben visade sin omsorg genom att säga att j. såg gammal ut. Det var otvivelaktigt en vänlighet. Han själv är nu 75 δ ser ganska dålig ut — jag hörde sedan att han varit sjuk — men går i skogen ännu. Vi köra vidare — solen sjunker fort — men vi nå Landsjärv ännu medan hon är uppe δ få post δ pengar. Posten var endast ett korrektur men man får vara Tacksam. Jag skall bo hos "Landins" men äta hos Dbk δ vi fara vidare. Vi fara för långt δ måste ta en skogsväg snett tillbaka (vi voro en kilom. bortom byn) δ komma rätt på den rätta gården (Mickelssons) Dbk kommer ut δ allt ordnar sig. — Landsjärv är en lika vacker sjö som förr — med de höga allvarliga skogiga bergen runt om — med sänken här δ var emellan, Där lappmarkshimmelen (särskilt den kvälls- och nattgröna) δ lappmarkslockelsen slår in över en som i Jukkasjärvi — som f.ö. redan nere i Bränna. Det är vidder över horisonterna, vidder δ fantasi. — — — Dbk har det utomordentligt trevligt — med en mycket stort rum δ ett stor kammare som kök. Båda fyllda med genuina Kalixmöbler målade av ortens konstnärer i gammal tid i de diskreta färger δ fina mönster som beteckna dessa ådalar. Viss mer dekorativ målning i all sin förenkling helt enkelt suggestiv i sin verkan. Även en del mycket intressanta saker, t.ex. den lilla nystucken i taket med vik.tidsmotiv (fåglar, livsträd, käril från byn, trol. 16 - 1700-tal), takfåglar m m. Frun sig alldeles lik — barnen däremot verka mindre än vad jag väntat — men ansiktena ha utvecklats.

Vi bjudes på middag (kl. var c:a $\frac{1}{2}$ 7, men den serverades ej förrän 9 — jag vill minnas att långsamhet i sådant tillhörde /överstruket ord / husets vanor) δ som vår lilla lunch i Lansån varit enkel var det tacksamt att äta. Jag tog fram min sen Holmön sparda nubbe δ Svens cognac. Den förra rörde jag endast en $\frac{1}{2}$ sup av, resten inget alls δ vi hade gemytligt. Emellertid höll det på att skära sig. Det visade sig att Dbk var spydig en smula för min telef.order genom fröken Bergman som utelämnat några väsentliga detaljer därav. Bl. a. att jag sagt ren l. häst och att jag velat resa genast i morgon. Ej underligt då att han ingenting har i ordning nu. Följden blir den att jag icke kan resa i morgon tidigt som jag tänkt. Dbk föreslår övermorg. tidigt δ jag i morgon e.m. — under debatten om missförståndet var det som sagt nära att vi blevo förargade båda två — jag han för att jag gett ofullständiga besked δ trott att renar fanns fullt upp av — jag för att han trodde mig vara en så stor idiot. — Men det redde sig δ vi kommo snart in i lugna fåror igen. Han är emellertid oerhört omständlig efter sin vana — kan aldrig gå kvickaste vägen på en sak utan den längsta för att den skall bli fullständigt δ genom exempel uttömmande klar. Vidare genom mycken δ långsam ätning. Han har kvar samma oerhörda aptit inför vilken allas vid bordet förbleknar. Den är storartad. Men han är bra — om också första stunden blir en smula tröttsam, det är ju inte underligt, särskilt som han har vana att icke lyssna till en förklaring utan att hans egen argumentering

är slutförd (även om förklaringen gör hela denna argumentering överflödig). — Jag får inte gå och telefona som jag lovat Astrid och Lidström. — Det hinns ju ej heller med — då vi hela tiden vänta på maten och när den kommer telefontiden är slut. (Telef. är en kilom. härifrån) — Allt det här låter som klander! Vare det fjärran. Jag njuter obeskrivligt att vara hos honom igen och se hur verkligt trevligt han fått det och hur han trivs. Och av att få tala om mina rön — och diskutera om hans etc. Han är sig alldeles lik — han för ett sunt liv och har fått ro i sin själ.

En utmärkt middag, kalla supar m.m. Jag avklarar Andersson, som nu tackar och avsmyer. Vi prata ännu en stund om fi. och la. i övre delen av denna dalgång m.m. och vid ½12-tiden bryter jag upp. Dbk följer med — jag tar bara en ryggsäck — — och vi vandra i den underbara, rätt dunkla natten mot Landins under samspråk. Dbk är nu givet mildare. Stjärnhimmel med en mörk molnmassa i väster. Smal molnskära i denna. Detta och kullarnas former mellan åkrarna ger mellansvensk stämning medan den lysande bleka gröna skiftningen i norr ropar mig med stark röst.

I Landins har man gått till kojs men vi lysa oss in i köket och purra sonen som ger kurs för kammaren, som uppnås — varefter Dbk avtågar efter en segerrik strid med en rullgardin. — Jag skriver till kl. 1.

Jag har ju besökt Dbk av åtskilliga skäl. Kanske främst av vänskapliga — för att uppmuntra honom och visa hans vänner i byarna att han är hågkommen och uppskattad. Detta förstår han kanske om också motsträvigt ibland men säkert bäst — det ögonblick jag rest. Men även av egna skäl. Han intresserar mig och han stimulerer mig otvivelaktigt om också kanske mest som opposition direkt och indirekt. Hans synpunkter delvis sammanfalla med mina, delvis äro mig något oklara — och man vill ju få fram klarhet hos honom för hans egen skull sen vill jag ju gärna veta hur långt han kommit i sitt arbete och jag lovade ju också Gunnar att om möjligt få ett intryck av om det går framåt eller icke. — Jag tangerade denna sak i dag (i kväll) men det lyckades inte alls. Han arbetar när humöret kommer och då går det bra — men däremellan studerar han för att få bakgrund. Han kommer i sitt företal att sätta (eller har redan satt) att det största felet i boken är att han ej hållit på ytterligare 20 år. Jag frågade om han arbetade på måfå, alltså ibl. med kapitel som hör till första delen, ibl. till andra. Han svarade att han ej alls bestämt sig vad som skall höra till första eller andra delen. Det syns som om Gunnar upprepar sig! Nå jag ger honom fan så länge. Vill han hålla inne med sitt och sin arbetsmetod så gärna för mig. Förstår han inte att det kunde ha varit nyttigt om jag kunnat svara på frågor från folk? Jag sade honom det. Han svarade något sarkastiskt undvikande. Emellertid var han en smula förlägen. Att hans undervisning med barnen måste ta en stor del av hans tid är ju självklart och han sade så själv. Huruvida han fått sin ekonomi tillfälligt uppklarad vet jag inte — jag brydde mig ej om att gå in på den detaljen när han tydligen undvek personliga samtal — emellertid var det glädjande att se att stor trygghet råder och en stilfull, ljus och trevlig ton över det lilla hemmet — tack vare mycket de gamla förtjusande möblerna och tack vare kanske — Märta. — Men hur någon koncentration i arbetet kan ske här förstår jag ej, där åtminstone någon måste ligga i rummet — för att ej tala om att under dagarna alla vistas här men han är ju döv och det hjälper väl det hela.

16/4. fredag.

Det usla korrekturet jag fick med posten igår och som jag låg och läste till ½2 hindrade mig att sova. Det var en del fel och dålig svenska m m. som spökade i huvudet och som j. fruktade skulle bli svårt att få ändrat eftersom jag fått det så sent. Jag drömde om det och låg och fantiserade om problemen. Hjärnan var ansträngd — och först senare förstod jag att det var av Dbk. Dels att

man måste tala högt, som jag hatar, skrika riktigt ibland. Visserligen sa han på min fråga att han hörde mig bra utan så hög röst — men sen sa han alltid "va" så det var troligen inte lönt att sänka rösten. Dels på grund av hans egendomliga (icke ovänliga alls) men en smula oväntade missuppfattning igår δ svårighet att komma in på livet. Jag vaknade tidigt, kl. $\frac{1}{2}5$ δ sen flera gånger. Jag hade tänkt stiga upp tidigt δ börja skriva på en tidningsartikel, vilket skulle förklara ett dröjsmål över större delen av dagen idag, men j. var för trött. Jag steg upp $\frac{1}{2}9$ — Efter en stund kom Dbk. /överstrukket ord/ Trevlig δ språksam — han introducerade mig hos familjen — den långa 70-år. Landin, en jättestor hedersman, hans lilla gumma δ dottern Emma jte en fullvuxen son. Gubben (enl. Dbk) den ende här uppe i byarna som jte gamla Nordmark i Lillsund har pengar på bank. Det var omöjligt att få någon skjuts här men han visade till Henriksson bredvid (gamla gästgiv.gården). Inget kaffe underligt nog, men det var för att Dbk genast han kom sa att vi skulle gå till honom δ äta δ att vi alltså ej skulle besvära på hela dagen. När han sedan själv tyckte det var underligt med kaffets uteblivande sade jag honom detta men det trodde han ej på. Hans uppfattning om att etiketten ändå borde ha fordrat kaffeinvt kan jag ej dela alls.

Hans tidigare ord hade otvivelaktigt förstört detta, utom för det fall att vi suttit δ hängt en halvtimme. Detta sagt för att bevisa att jag tror mig ha lika klart begrepp om etiketten i skogen som han. Och för att uttömma min förargelse över att ej ha fått kaffe på morgon som min själ törstade efter. Det dröjde i ett par timmar innan jag fick något i mig på detta vis δ det bidrog till min redan befintliga huvudvärk. Vi gingo till Henrikssons. Han var inne själv — en lika lång gammal karl — Ingmar Ingmarsson minst — ful — men vacker i sin rasutpräglade stilfullhet — en gammal aristokrat med kloka ögon δ stillsam försiktig röst. Till Narken kunde han ej — men på några minuter var saken ordnad en häst till Ängesån i e.m. Det finns ju inga renar. — Det är mulet ute hela morgonen δ hela dagen med sydostlig vind δ snö. — Vi skida nu ned till Dbk (han hade suttit tyst under samtalet) δ prata. Frun δ flickan diska genom δ torka en ofantlig disk sedan igår δ j. var smått förb. att ej få kaffe någonstans för jag var hungig δ visste att huvudvärken skulle gå bort med kaffe i tid. Till slut satte jag mig att läsa korr. δ fram mot $\frac{1}{2}11$ kom fruk. Därefter gick jag tillbaka kl. 12 för att arbeta δ telef. Beställde samtal hos sjuksystemen (vid Landins) till Karesuando som jag snart fick men ej kunde höra. Genom överföring fick jag höra att min man först i morgon e.m. väntas inträffa i Tärendö. Samtal med Astrid om korr. m.m. Hon mår bra men hon lät ej glad δ rösten var reserverad. Jag hör att Sv. D. ej tar min första artikel förrän den 2 maj. Då skall farao hålla på med den andra art. nu. Jag läste fullständ. korr. δ skidade till Dbk $\frac{1}{2}3$. Jag mötte honom på vägen. Vi besökte några gamla bygnader δ åto sen middag. Jag tog pulver δ en halv nubbe. Därpå trevligt samspråk till skjutsen kom kl. 4. Ett ömt avsked δ hastig avfärd i snöyra. Ett härligt väder. Sedan Dbk fått klart för sig att j. verkligen tyckte om vädret förklarade han mig "i alla fall avundsvärd" och jag såg på honom nu att han nog velat tala med mig mera.. — Jag köper proviant (en limpa) δ smuggelcigaretter — dem handelsman med en sneglande blick på en inträdande smyger åt mig. Vi fara skogsvägar i början så över ån vid Storsundet δ upp på landsvägen. Jag har en förb. huvudvärk δ kryper ihop i pälsen som j. är glad att ha med nu. Jag hade tänkt lämna den i Landsjärv från början — men då jag nu för tidens skull måste ha packren hela vägen så tar jag den med. Den blir skön uppe vid kusten om ej förr. — Det snöar jämnt δ fint δ jag halvsover eller i alla fall sitter med slutna ögon hela tiden nästan. Det är en hög ås vi gå över med en trevlig långsluttning sedan vackra berg δ utsikter — de senare stängas av snötjockan för det mesta. (En gång stjalpa vi det var vid nära Storsundet, men allt gick bra). Ängeså är åtskilliga gårdar. Vi försöka efter utsago hos Landins först hos Jakobssons, men där är fullt med tummare. Jag visas av värdinnan vidare till

Vikmans, som visade sig vara predikanten Joh. V. som Dbk talat om. Även här bara värdinnan hemma. Jo "nog måste jag få rum."

En kall kammare upplåtes (+2½o), men trevlig är den δ jag sitter med kläderna på tills den flammande elden i den öppna hörnspisen fått upp temp. till 10o. Sedan stiger den kvickt till 15 δ 20. Sängkläderna ha brets ut δ det hela blir angenämt. Huvudvärken försvinner δ j. trivs. Medan värdinnan som är mycket vänlig bäddar gör jag upp om skjuts i morgon till Lahnjärvi. Jag får het mjölk δ ordnar min proviantpåse δ äter en smula. Skriver till kl. ½12.

Dbk δ jag talade idag om rasfrågorna här. Jag klämde honom på den punkten för att få fram hans synpunkter då han alltid varit en /överstruket ord/ smula överlägsen på den punkten men alltid också synnerligen svävande. Resultatet blev negativt ty han "tog tillbaka" efter en halv timmes debatt, att han var övertygad om att ha orätt tvivlar jag på — men han brast i argumenteringen. Han ser ju inga rasskiljaktigheter här alls — ej heller kulturolikheter — utan endast naturliga differentieringar av en δ samma kultur — en δ samma folk. En troligen litterär fluga han fått — den går ju icke att upprätthålla annat än om man tar ett 20000-årigt perspektiv bakåt. Då blir det kanske samma folk — samma kultur. — — Han förklarade att det var kognaken till kaffet som gjorde hans svarslöshet (Jag har överlämnat Svens flaska till honom — själv har han aldrig sprit hemma — ingen motbok)

Trevligt folk. Sonen som kommer hem i skymningen (½9-tiden) δ som j. träffar i köket vid den svarta järnspisen, som sprider värme men ej ljus (kulturens förbannelse), är lätt att komma till tals med för skjuts i morgon.

Efter skrivningen ligger jag δ fantiserar mot ?? den falnande glödhopen. Äntligen börjar resan.

17/4 lördag

Vaknar ½6, men dåsar igen till 615 när pigan kommer med kaffe. Vill??????? börjar — inget dopp δ en viss sälta i snusvällingen. Kallt i rummet — men en torrfurbrasa sätter snart sprätt på tillvaron δ jag går upp. ½7. Ute är sakta snöfall som igår men vind mer från norden. Frukost, renkött (segt som sig bör, så illa skuret) potatis δ sen —chokoladsoppa. Den smakade f.ö. riktigt bra. Några små knubbiga pigor ha ett visst /överstruket ord/ "kvän pike" snitt i kropparna, eljest syns ej mycket av finskt. Dock bastugor vid varje gård som i Landsjärv. Dessutom kunskap i finska (bättre hos äldre än yngre).

Vi köra ut (i rissla av hittillsvarande typ) på skogsvägarna norrut. Landsvägen slutar här i Ängesån. Det går ändå rätt hyggligt δ Fredrik Vikman kör bra. Men snön faller tätare δ tätare δ snart är hela släden δ allt i den vitt. Myrar δ skogshöjder — jag dåsar i risslan — δ nickar till ibland. Kring 9-tiden köra vi in i Pähärova, en liten by på 4 gårdar på en skogshöjds sluttning, utan större utsikt. Hit sträcker sig enl. Dbk Landsjärvbornas kunskap endast så tillvida att man vet att i Pähärova kan man trolla. (Speciellt göra folk sinnesrubbade) Fredr. bekräftar saken sedan. Vi köra upp till den bortersta gården för att göra förfrågningar rörande vägarna. Träffa en liten rund δ saftig δ starkt skelande flicka — en av de yngre av gårdens vuxna δ nu tydligen den styrande, trots närvaron av gift svägerska med barn. Bälte om livet δ tjocka stadiga ben i byxor δ bandskor förstås. Det hela som en lappjänta — men hon var ljus — δ konterfejet var skuret i finska mönster. Taket ett virrvarr av "hiller" för att tala med Fredrik. Jag ritade deras geograf. längd δ bredd. Kaffe. Flickan talade flytande högsvenska. x) Efter en halvtimme avfärd i snöyrän igen δ över myrar m.m. δ

sist en väldig ås δ ner mot Lahnajärvi by som ligger på en lägre fri ås intill sjön som skymtar. Vi köra förbi Johanssons (som Dbk rekommenderat) δ till Kantalo (eller var det Kantola) med förnamnen Oskar δ Joh. Petter Henriksson. Här har Fredrik släkt δ bröderna Henriksson ha svensk mor (Landsjärv var det någon som sade). Oskar talade flytande svenska δ dessutom Ö.K. Kaffe i massor. Först 2 koppar genast, så efter en halvtimme en kopp, så efter en timme 2 koppar (avböjdes till en) δ så vid avfärden 2 koppar (avböjdes till en). Renar inga. Hästar inga utom en gammal nu i skogen. — Den kom vid 1-tiden med Joh. Petter δ skjutsen ordnades i tysthet utan mitt ingripande. Alla hästar till Ö.K. eller i skogen. Oskar gör Paharova gjorde ett eget intryck δ jag förstod ej först vad det var. Men så såg j. ett fruntimmer som tog snö i en gryta δ frågade varför. Jo - här finns inga brunnar — inget vatten. Det saknas alltså de höga brunnsvindorna. Sommartiden bäres vatten nerifrån träsket. 3 hushåll δ 20 personer i den gård vi äro.

tjärkaggar δ vi ha trevliga samspråk. En utmärkt skicklig kar med täljyxan δ kniven. Det blir 3 timmars väntan här δ j. äter några smörgåsar vid fjärde kaffekoppen för att ej kväljas av kaffet. Det lättar δ innan vi far bryter solen fram. Jag fotograferar något. Joh. Petter talar också svenska — mera brutet δ med ordförrådet inlärt mest på svordomar. Gammal δ smålustig f.ö. Han spår en jäkla färd δ en jäkla väg δ förpannade myrar δ det var så. Han talade om att vända mycket länge men jag lät honom prata. Det var emellertid mycket svårt. Från vi foro δ tills vi kommo fram i Juoksaberget tog hästen ej ett steg i trav, endast gångsteg, försiktiga trevande δ ofta stod han tvärstilla. Vägen försvann — som bortsopad ute på myrarna δ ett steg åt sidan förde hästen till buken i snön δ ofta mycket mer (På hitfärden mötte vi en körare — men en lapp passagerare f.ö. — Jåsef Bitti — då han väjde för oss for hans häst över ända δ var mycket svår att resa i lössnön). Väg finns icke alls — det är ett vinterspår — δ kört några få gånger under vintern — "vägbanan" bär endast med den största försiktighet. Under är c:a 4 fot snö, ibland 5. Många gånger fick Joh. Petter gå före δ känna med en stav alldeles som på svagis. Det heter också här "vägen är svag". (Sommartiden går bara spångad väg till Lahnajärvi — enkelspångad — så här är man isolerad! Allt som behövs för sommaren måste köpas nu på våren innan föret slutar δ det kan ske när som helst nu — δ det blir en lång snösmältning.) Man har löfte på väg men "ej i vår tid". Man har bett att få hugga upp vägröjning på fastmark (kronopark) men det vägras av Jägmäst. (Olsson vid Bränna). Denne arbetar på att få hit fortsättn. av den väg som nu går från Gustafsberg vid älven till /överstrukna ord/ Teurajärvi.

— Allt har en ända — δ så även de vackra myrarna, som jag avnjuter samtidigt som jag gör överslag hur mycket jag förlorar i tid δ hur mycket jag kommer att förlora i tid om allt skall gå så här — myrarna ä vackra — med de klumpiga höga korta åsarna i fonden — — Vi nå fram till kronotorpet Juoksaberget 515 (J.-vaara) δ där ryker nu "bärbastun". J. Pett. går in δ frågar efter renar för mig (torp. är lapp — Pokka — δ har åtskill. med renar — han lär vara från högst i fjället) men /överstruket ord/ han är ej hemma. Vi fortsätta några kilom. till "gården" med samma namn. Jöns Petter Jönsson (Ö.K.bo från Jock — inflyttad för 30 år sedan). Han har nu lämnat gården åt sonen δ mågar — alla hyggliga δ trevliga svenskar men kunna finska. Skjuts ordnar sig — häst — inga renar som äro något med. Gubben bjudes kaffe δ jag äter mitt fläsk som smakar underbart — jag var verkligen hungrig. — Vi fara $\frac{1}{2}$ 7 — mågen Jonti-Kalle skjutsar också från Jock. Det är långa backar δ många — där emellan små myrar. Vi äro inne i det taggiga land som syntes från Ö.Kal. för ett par dar sedan. Det mörknar så småningom δ det går mycket långsamt. Vi nå kl. 8 Poulmajärvi där skjutsbonden söker få ny häst men lyckas ej. De två gårdarna jag såg lågo mycket vackert — högt på en

väldig ås — med utsikt nedåt över den oerhört breda Kalixskogen δ med svartblåa åsar många mil i fjärran. Vi fortsätta nu i stark skymning. Det blir dock ej mörkare. Hästen sköter vägen själv δ börjar snart att trava ganska friskt. I NV. bryter nu fram en gulröd aftonhälsning under den gråa himmel som under e.m. igen dragit ihop sig — — δ vi börja föra ett trevligt samspråk som förkortar tiden så att vi ett tu tre äro framme i Narken 915. Vi köra genom den rätt vida byn fram till gården Taavalo som ligger mörk. Min vän går in δ ordnar saken δ jag bjuds gå in i salen, där tre bäddade sängar varav 2 upptagna. Jag får några glas mjölk — δ skriver sedan en timme till något över 11. Då inkommer en ny tummare som skall ligga här! Det är hans mjölk jag druckit hälften av. Jag hör mig för om det också är hans säng jag nu tar hand om. Nej — han kryper ner hos en av kamraterna. Jag har min sovsäck i sängen enär lakanet (endast underdito) ej endast ser, utan även är betydligt använt. Jag ligger skönt trots de underliga valkarna i madrassen.

Det var underligt folk i Juoksovaara. Dbk hade förberett mig på att gubben var besynnerlig (med häftiga anfall någon gång) δ jag tror att han var kapabel till litet av varje i den vägen. Hade litet kort sätt i röst δ rörelser i all sin livlighet. Men han visade ingenting annat än älskvärdhet mot mig δ bjöd in mig på kaffe i sitt lilla undantagsrum. Var snygg δ prydlig δ språksam. Den som jag såg var en stillsam δ vacker ung karl, mågen (Jonti Kalle eller Kalle Jonti) däremot hade en ansikte med de största möjligheter till epilept. anfall. Stirrande ögon δ stark avmagring kring ögon δ kindkotor, röd skäggstubb. Han var dock utmärkt körsven δ begick inga våldsamheter. Var dock lite ryckig — t. ex. när han ville jag skulle byta häst i Poulamajärvi δ gick in δ väckte folket där. Men lika nöjd sen ändå när han kom i risslan igen. Talade om sin varglojakt för något år sedan.

I sitt slag besynnerlig var även Joh. Petter fr. Lahnajärvi. Vore säkert av värde att pumpa beträffande övertro m.m. Jag glömde mina vantar hos brodern δ J. Pett. /överstruket ord/ blev glad. "Ved du vad det petyder?" "Nej" " Jo att du kommer igen en annan kång". Han skulle ta vara på dem. Den rackarn begärde 8 kr. för skjutsen. Fick 7. vilket var för mycket även det. Men han får ju en lång hemkörning. Det dröjer längre om ändå, ty vi låna hans rissla nu för att fara till Narken, emedan det inte fanns någon lämplig rissla hemma.

18/4 Söndag

Vaknade vid 6-taget, tittade på kararna — de snarka fortfarande. Vid ½8-tiden kom den lilla pigan fr. i går in med kaffe till mig — Tumrarna ha nu gått upp δ sitta vid sitt skohö i den stora hemskt möblerade salen δ prata Ö.K., som verkligen är obegripligt. Jag trodde jag skulle förstå det bättre nu, men inte när det talas med låg röst. Det klingar underligt, men tonläget är mer svenskt än jag hört förr. /överstruken mening/

Saken får sin förklaring. De tala icke Ö.K., utan Ö.Lul. δ de äro fr. Svartbyn. De få kaffe efter mig — δ sen går jag upp δ ordnar min toilett ungeför lika hastig som deras med undantag av att jag tvättar mig. Vilken procedur även företages av dem en timme efter. Jag beser gården — ute är en bländande sol δ vattnet rinner av alla tak. Jag går in i det överfyllda köket δ hälsar på värden som tronar där i mitten av de sina (jag såg honom en skymt i sin säng i natt när jag var inne för att få besked om rum. Då myllrade folk i sängar i alla hörn — nu likaså men på de igenlagda dragkistorna m m. Jo — skjuts skulle komma — δ vad hette jag. Ja då ha vi nog sett det i tidningen. Tankegången är som hos Jönsson i Juoksovaara: "inte reser en sån kar omkring för ro skull. Alltså börjar Taavala att tala järnvägsfrågor δ jag svarar i min okunnighet undvikande, vilket naturligtvis uppfattas som augurens väsen. I natt var Kalle

inne på samma kapitel — han hade dock tydligen läst en del från fjolårets resa. — Taavala var en präktig typ och en begynnande patriark liksom f.ö. de flesta finska talande bönder ha benägenhet för. — Några direkt finska typer såg jag ej — dock några fruntimmer. Rent svenska ansikten här och var (detta ännu mer fallet igår såväl i byarna Paharova och Lahnajärvi som beträffande folk vi mötte på vägen och som voro från byar norr om). Dbk anser att hela västra Korpilombolo och Tärändö är så gott som rent /överstruket ord/ svenskt i fråga om ras. Pigan frågar mig sedan vid frukosten om jag varit häråt trakterna förr — Kararna i köket ha sagt att det varit en sån här kar i Kompelusvaara för några veckor sedan. Jag vägrar ståndaktigt utan att våga hoppas på att bli trodd. Mystikens nimbus svävar omkring mig och det kan inte fan avkläda sig den. Frukosten skäligen enkel — hårt bröd, salt smör, sur ansjovis och en handfull spånor av torkat fårkött. Samt mjölk guskelov. Men jag slukar spånorna, när det så småningom klarnat för mig att det ej blir mer. Dieten de här dagarna har inte precis varit gödande, men bra mår man av den. — Kl. 10 är skjutsen klar — en trevlig ung man från granngården — jag tar ett hastigt farväl av värden och så iväg. Huset är fullt av folk. Det är tusan vad det alltid finns för massor av folk i de finska gårdarna, men det är för att sönerna icke flytta ut, när de gifta sig. På ett sätt är det ju till gårdens nytta och av en viss betydelse för släkt- och samhörighetskänslan — men å andra sidan har det också sina nackdelar — ej minst hygieniska.

Vi rusla igenom den rätt långa byn och taga vägen norrut på den nya vägen till Kainulaisjärvi — varifrån skogsväg en mil till nya vägen från Kompelusvaara till Tärändö. —

Ett jämnt och vackert land vi far över — mycket nyodlingar — och ofantligt mycket odlingsbart. Joh. Aug. Eriksson (min skjutskarl) säger att det är fint land. Lera mycket nära — ingen sten. Långt borta en och annan höjd — eljest jämna släta glest skogiga marker. T. h. älven ett stycke ner — med rätt branta nipor på ö. sidan. Krontorp åtskilliga — bara tråkigt upplinjerade — stora marker kronoskog här. — Jag tänker på vilken ödets ironi det i alla fall var när under nödåren för snart 100 år sedan stora mängder med finnar utvandrade härifrån och till Finmarkskusten för att där föra ett ständigt slitsamt liv som ej fört till något välstånd, då här nya gårdar i mängder brutits och stora byar växt upp med förmögna bönder.

Efter 17 kilom. nå vi Kainulaisvaara (vi ha fört samspråk om ortnamn, om svensk undervisning etc. — karn är intelligent och förstående) och ta in där för att pusta hos handl. Aug. Lampa. Jag studerar risslor m.m. och skriver. Sedan kommer värden, en något nervös men välvillig man som är stolt att kunna konversera om också på bruten svenska. Han bjuder på kaffe, vilket dock avböjes med tanke på gårdagens orgier. Även han dillar något om att han läst i tidningarna och talar om en annan professor som rest här för ett par veckor sedan och "tagit upp raset" (och "han fann också ett par lappar". "Rovi" bosatta uppåt kyrkbyn). Vi köra — nu på skogsvägar sedan vi lämnat den trevliga lilla byn med som nätt och jämnt höjer sig över de vida skogarna, men tillräckligt för ett utmärkt och härlig sikt upp mot Pajalahället. Mycket snö — vägen går ibland som en hålväg — foto — vacker tallskog, men något gles. Långsträckta låga breda åsar som vi fara på längs efter på, där emellan myrar. Björk växer i urskogar (foto) — långa raka smala stammar i knippen ofta. Ändå vackrare men sparsam är aspen med sina gröngula på avstånd spikraka smäckra sparrisstammar. De äro så vackra, ty de behålla färgen ända ut i de yttersta kvistarna och ha så vackert underligt grenverk. (Även de stora asparna äro lika vackra jag minns en sådan vid en gård mellan Björkfors och Lappträsk.) Asparna äro inte som söderut. De ha stor förnämitet över sig. Men äro lika begärliga för hararna. Vilt ses ej mycket till, men massor av harspår. En tjäderhöna på håll (I går också en i trakten av Juoksaberget, samt en stor tjädertupp vid Lahnajärvi.). En skogskoja (renskötare) av intresse samt ett rengärde. Sedan somnar jag sakta och vaknar ej förrän vid nyvägen från

Kompelusvaara. Den är ej mycket körd δ ej stort bättre därför än skogsvägen. Vi fara över Saarisuantajoki (bro) med stora snöfria lernipor. Fin skiktad lera fin sandblandad som jag tyckte. Jag sover igen tills vi nå in i Niva-delen av den väldiga Tärändöbyn (c. 1000 invånare och minst

$\frac{1}{2}$ mil lång). Stora präktiga gårdar, bättre än förut — glada δ trevliga småbarn — kyrkan full δ förfärlig 80-tal — prästgården — trevligt läge — Isokylä (Storbyn) på andra sidan älven — där Tärändöälven stöter till — vi fara över isen till gästgiv.gården Joho (Herman Pekkari), där jag är väntad. Min man är dock i prästgården. Jag tänkte ett slag gå dit men var för hungrig. Fick eld δ började skriva tills maten kom. Min karl hade nu kommit — en 35-års synnerligen trevlig typ — talar något brutet men betydligt mer vårdat än Villiam. Han talar om i förbigående att han nog skulle ha kommit i fjol δ att Lidström ringt efter honom först men att telef.föreståndaren ansett sig ha bättre nytta av Villiam som erkänsla — — — Han säger dock ej detta som något klander, bara förklarar, eftersom jag sade mig ha hört att han ej haft tillfälle. — Vi genomgå programmet. Det shema jag satt upp före middagen — att gå på 4 dygn till Karesuando kan kanske utföras under förutsättning av gynnsamt väder. Men sträckningen måste läggas mera östöver, emedan Viikujärvibyn (norr om Lainio) är övergiven. Och jag vill ju se gårdar δ byar så mycket som möjligt. Synd emellertid för nu får jag ej heller se Lainio by — Vi gå i stället österut över Parkalombolo δ Saivarunoska. På det förra stället har han sina renar (2 st.). Vi köra nu i morgon till (Juno)suando δ Kangonen (Kangos). Där möta renar från Kärendöjärvi (dit vi telefonera). — Jag skriver till $\frac{1}{2}$ 9 δ så skida vi till prästen, som är son till Lidström i Karesuando δ ny här (samma yngling som tagit upp ortnamn för Wiklund nedåt Torne älv δ som jag gärna vill träffa). Vi ha ett trevligt glid ned genom byn δ snett över älven — — i prästgården mörkt, prästen på middag — vi ränna till skolan vid kyrkan, ingen där heller, δ vända. Så möta vi en man på vägen δ fråga honom. Visar sig vara en svensktalande bolagsman, Näsman, som jag hör för "länsman" δ därför pumpar på renfrågor tills misstaget klaras. Han åtar sig att varsko prästen som är i arbetsstugan längre ned i byn. Som jag anar ha legitima skäl hindra pästen vill jag ej störa — utan vänder. Vi ha en skarp δ svett drivande löpning hem. Skönt för det hårda fläsket som ej fått någon gnuggning sen Holmön. Nu skrivning igen hela kvällen. — Det har mulnat på e.m. δ kvällen, men en blek nymåne kommer nu fram i diset δ skarbildning har börjat. —

Vid middagstiden långboll på gården utanför. Ett par tjog pojkar bese sakkunnigt mina skidor. — Jag har inte nämnt att gästg.gården är pampig. Manbygningen har 3 gästrum, en stor matsal (där Tärnström ligger) δ sitt väldiga kök. Jag har ett elegant rum med vitlackerade möbler, fintapetserat, emaljhink δ annat av värde, skrivbord ej att förglömma. Jag är platt. Liksom över själva byn. Det var en verklig överraskning. Maten ej heller dålig. Det urkokta köttet var skapligt likaså såsen, δ ansjovisen. Potatisen charmant — liksom blåbärssoppan. Pigan talar svenska δ har tillvällat sig makten därigenom. Tillhör ej de fagrade — men är välvilligt stämd vilket är att sätta värde uppå.

Skrivn. till $\frac{1}{2}$ 12. Vid 11-tiden kom en skjuts δ efter en stund sticker ett huvud in som jag tyckte mig känna igen — men försvann hastigt. Visade sig sedan vara insp. Bergman som jag träffade i Lansjärv.

19/4 måndag.

Väckes kl. 7 med kaffe δ dopp. Steg upp δ åt frukost. Telefonerade till Rektor Svedberg i Boden δ framflyttade föredraget där till den 6. Jag beslöt mig näml. i går kväll att förlänga min resa med några dagar — det är nödvändigt vid en så dyrbar resa att få növärdiga ting

uträttade. Och jag vill till Hammerfest δ Sværholt δ vill stanna i Alten en dag δ i Tromsø en dag. Och vill kunna ha en dag att dra på på resan ner. Det blir jäktigt ändå. — Svedberg skulle meddela definitivt svar telegraf. till Junosuando i kväll. Tjernström ringer till Kärendöjärvi efter renar som skola möta i kväll i Kangos. Under tiden han väntar ringer jag till pastor Sigurd Lidström δ pratar med honom. Han vill komma över δ kommer efter en stund. Vi språka om hans ortnamnsstudier i Tornedalen. De gingo inom svenskt område δ de 2 sydligast kartbladen. Något speciellt av intresse hade han ej att förtälja från detta arbete som varit av mer ytlig art på grund av brist på specialkartor. Han nämnde att en Mattias Mörtberg nu (l. i fjol) är sysselsatt med liknande arbete i Nedertorneå etc. (tydl. nästa kartblad.) Den som talades om i Narken etc. var möjl. en dr Krauss, som legat här för vissa antropol. undersökningar. Vidare har Björn Collinder varit här δ det var nog den som omtalades i Kainulaisjärvi. Vi ressonera finnivandringen δ jag ger honom min synpunkt på denna (utgående från 1500-talets jordeböcker) — vidare om lappar — om de bofastas renar m.m. Han kommer icke att stanna här — där han nu bara vikarierar. Vart han kommer vet han ej.

Vi dricka kaffe i all gemytlighet samt bryta upp kl. 10. Det är mulet hela morgonen δ börjar nu snöa för att med ett kort avbrott hålla på hela dagen. Vi köra ner över Tärändöälven δ blicka ned mot dess förening med Kalix älv. Vacker skogsmark sedan. Vi språka åtskilligt första milen, men mot Anttis blir snöfallet så tätt att vi krypa längre in i risslan. Jag bryr mig ej om att fara över till byn δ ta rätt på fyndplatsen för skifferkniven. Det går ej att fotografera δ är för mycket snö. Om fyndplatsen är som dr Åman beskrev den är det den jämna absolut släta marken från vägkorset mot älvbrinken. Vi färdas nu efter Torne älv, som är av annan typ, skogiga ändlösa stränder, i allm. alldeles jämna δ plana — men höjda ett par några meter över vattenytan. Lugn δ imponerande vildmark. Jag somnar δ vaknar ej förrän i Lovikka (31 kilom.). Här renar δ renmat här δ var (granlav, björklöv), en akja på en gård — — gårdarna något mindre än förr, små sommarladugårdar med pyramidtak — — gästgiv.gården, liten δ trevlig, där vi så gott som genast få skjuts. Kaffe — vantköp. Präktiga vita s.k. Lovikkavantar, stickade i byn. Få nu en större rissla av mer enkelt snitt, men rymligare — δ färdas ganska snabbt uppåt, (vi voro i Lovikka kl. 1 δ fara igen kl. $\frac{1}{2}$ 2 samt äro i Junosuando kl. $\frac{1}{2}$ 4. — 14 kilom. Fram mot byn klarnar det upp en stund — men börjar snöa igen efter en halv timme. Masugnen i Palokorva far jag förbi utan att söka upp den. Jag har viktigare saker att göra i Junosuando. Där fotograferas litet först δ så uppsökes f.d. skolläraren I. V. Ståhl (+ nya lär. Ragnar Granlund nere från Nederlulea eller däromkring). Ståhl är själv född i Kuittasjärvi δ har bott länge i Juoksengi δ sedan här mycket länge. Han pumpas ordentligt i 2 timmar. Han är av urspr. svensk släkt, fr. Värmland trodde han δ möjligen av vallonsläkt (enl. Lundborg) — hans döttrar voro särdeles vackra δ jävade icke påståendet, fastän det vallonska vet jag inte precis var det låg, om ej i ögonen. Han hade mycket att berätta, kanske mest om Öv. Torneå δ förbindelserna på 1860 - 70-talet därifrån δ till Varanger. Vidare om lappar — om bofastas renar m.m.

Han tycker det är synd att jag skall resa så snart δ samma tycker jag men j. ger mina skäl δ han förstår dem. Han ger namn på en gammal 80-åring J. H. Porronmaa som har reda på mycket δ jag beslutar uppsöka denna. Tjernström har under tiden ringt till Kangos δ beställt rum m.m.

Vi skida nu hem uthungrade δ sluka en synnerligen — δ överraskande god middag — den bästa jag fått sedan Kalix, om jag undantar hos Dahlbäck — kaffe ha vi ej tid med. (fingo underligt nog icke hos Ståhl — noteras bara för kuriositetens skull) Samt skida hastigt iväg till Porronmaa en kilom. borta i mycket tätt δ blött snöfall δ därav mycket tungt före. Gården

välskött, vilket är synd att säga om de andra gårdarna i allmänhet i byn (den är också en hel del på dekis enl. Ståhl på grund av att de sålt bort sin skog δ ej kunna livnära sig på jordbruket — alldeles samma sak som i Tärändö enl. prästen där) Gubben kommer från kammaren, en ärevördig δ präktig patriark med långt skägg δ stil på näsa δ ansikte. Han är snart inne i saken δ sätter sig i sin gungstol medan vi trumma på. Hans svenska är dålig δ hörseln ännu sämre, men det går bra med tolkning. Vi sitta en timme. Gubben har varit smed ett antal år här i byn men tog sen fasta på jordbruket. Hans far var också smed (bl.a. på Kengis) δ gjorde ännu som 83-årig sin sista bössa. Jag får en del goda anteckningar. Vi bryta upp $\frac{1}{8}$ δ skida tillbaka δ göra upp med de trevliga små flickorna hos gästgiv. (förr slaktare i Gellivare — hinc dessa goda köttbullar, denna goda sylta δ rullsylta m.m.). Och ge oss ut kl. 8 i snögloppet igen. Fara över Torne älv som vi nu lämna bakom oss δ fara över vida myrmarker δ små åsremmar till Kangos dit vi komma först 920 ty hästen är mer än lovligt trög (9 kilom.)

Landskapet kring Junosuando påminner rätt mycket om vissa partier av norr liggande fjällsocknar. Dock inga fjäll — bara en δ annan hög ås i fjärran. Men ända är det en stor vidd över landskapet — det är älven som är så bred här δ öppnar dalen både uppåt δ nedåt på ett alldeles särskilt sätt. Skogen är dessutom betydligt tunnare tycker jag.

I Kangos köra vi in till Hollomaa, där vi möttes av den verkligt förtjusande gamla värdinnan med dukat bord δ ljus i alla rum — små hemtrevliga gammaldags δ hjärtligt ombonade rum. Varm gröt smakar ljuvligt. — Våra renar ha kommit —

Skrivning till kl. /överstruket ord/ 1.

20/4 tisdag

Vaknade 7, men steg ej upp förrän $\frac{1}{8}$. Det har snöat våldsamt i natt δ Tjernström kommer in med den där försiktigt förberedande tonen som jag känner igen. Den återgår på renkarlens obenägenhet att pressa renarna. Och mycket riktigt. Man kan knappt köra idag /överstrukna ord/ renarna orka ej då inget spår finnes. Dessutom har han inga järn under slädmedarna. Dessutom har han igår lämnat renarna 2 kilom. härifrån δ vi måste skida dit. Dessutom skall en skogskörare ge sig iväg samma väg δ då kunde vi ta upp hans spår. Allt detta ges i små portioner för att jag ej skall storkna. Jag hade tagit lappskorna på mig för skidande såg jag /överstruket ord/ var omöjligt så lång väg med all denna blötsnö — men nu tar jag kängskorna igen för den korta skidningen, men jag går inte med på något längre uppehåll. Vår gubbe, Oskar Heike från Kärändöjärvi är en liten mager svart finntyp med smala ögon δ smålistigt utseende — f.ö. ingen dålig rastyp. Påminte mig om gubben Lindström, få se om liknelsen stämmer även till själen. Jag bestämmer $\frac{1}{2}10$ som uppbrott — om ej köraren kommer. Jag fotograferar m m. Så kör en släde fram men det är Oskar som hyr häst i gården för våra saker till den gård 1,5 kilom. längre upp i den långa byn där renarna äro. Underlig uträkning. Hellre betalar han för sådan skjuts (1 kr. var det hörde jag sedan) än han går dit δ hämtar sina rena δ kör hit. Få få emellertid ränna. "Ränna" var det! Efter intagandet av en kraftig frukost på gröt, sill δ pot. δ pannkakor + kaffe 2 ggr, ge vi oss av, men bara 5 min. för mig δ 10 för Tjernström. Det fastnade δ klabbade δ sade stopp. Vi togo alltså grejorna på axeln δ stegade δ plumsade iväg i den lösa snön. Det är ännu mulet δ snöar smått men en viss lättnade synes möjlig. En avgjord lättnad är det dåliga skidföret. Jag behöver inte ha så dåligt samvete för att jag ej åker skidor. Det är verkligen uteslutet att ta sig fram alls idag. Med skidsmörja kan det gå bitvis, men det fordras betydliga kvantiteter sådan δ vem kan ha med sig det! Vi nå till slut en bl. de sista gårdarna

där ett trevligt värdfolk. Värden sitter och gör spånkorgar, en fullvuxen dotter väver och 4 små skojiga ungar komma en efter en efter en lång stunds bekikande fram och skakar hand. Kaffe. Oskar har gått till skogen efter renarna. Folket i gården hade släppt dem dit i dag på morgonen i säker förvissning att ingen färd kunde bli av. Jag ger Tjernström en liten överhyvling för slöhet mot gubben som skulle ha hållits efter genast från början. Han försöker försvara sig att det ju inte går med renar en sådan dag när inget spår finns. "Om det så regnar smådjävlar, så ska vi iväg" så jag "även om vi ska ligga i timmerkojan i natt". Han skrattar förläget — men gör icke mer invändningar på hela dagen (praktiskt taget). Jag fotograferar och så kommer gubben och renarna selas på. Det visar sig nu att visserligen icke den påtänkta timmerköraren åkt men i st. 2 andra — och allas hjärtan lättna — utom möjligen mitt som är förhärdat. Vi köra nu med gubben först, sedan jag, båda i renrisslor, sist Tjernström på rensläde. Sista renen åtskilligt lat. Det var vackert ner genom de sista gårdarna och ner på Lainoälvens is. Den är bred och med stränder som Torne älv ungefär. Molnen rivas sönder och solen kommer fram och det blir en underbar dag — alldeles underbar. De glest bevuxna svagt ondulerande tallhedarna äro ljuvliga i sin vita glans — himlen är blå och vit och solen värmer gudomligt (c:a 50 blitt). För renarna är det värre med värmen, men de trava rätt snällt i alla fall. Det är egentligen gubbens ren som är något med. Upprepade gånger stanna vi och skrapa medar — det fäster rätt mycket. Dessutom är det mycket trögt på myrar, där spåret yrt igen redan en del. Eljest lyser spåret som ett slingrande och lysande band på den jämna snöytan. Hur något kan "lysa" mot detta vita torde bli svårt att utfundera, men så är det. Det är mycket myrar, långa väldiga gudomliga myrar. En frisk fläkt då och då från NV. Vi gå i nästan rak riktning åt NO (mot Matalajärvi och Kukkasjärvi). Här och var en svag skogsås. Det är vidunderligt att åter ha rentömmen i hand och se vidderna från rensläden. Hela denna natur får ett helt nytt useende. Det lilla djuret skymmer icke utsikten, utan man har vidden framför sig, man sitter själv lägre — — ja jag vet inte vad det är, men det hela är totalt förändrat. Jag ropar åt Tjernström att det kan väl hända att det varit mera praktiskt och billigt med en häst hela vägen till Saivomuotka, men det är detta jag kommit hit för att se och känna. Han håller med mig i min känsla. F.ö. skulle även en häst ha rätt bekymmersamt ibland idag. Vi ha smort våra skidor nu sist i Kangos och äro beredda att ta dem, men behöva icke. En del små berg dyka upp — Palovaara m. fl. sedan även Sarvi-kero, o.s.v. Några oerhört stora myrar — ah Lappland! Nej — administrativt är detta ännu icke Lappl. men det är ju Lappl. i alla fall dessa socknar.

Så småningom nå vi timmerkojan på skogen, som ligger vacker på högsta kanten av en åbrink. (jfr. några fotos) Renarna få vila och vi bekanta oss med de nyss från två håll komna kararna — (Kangos — och norrifrån) Kaffe bjuds men j. vägrar. Träffa en trevlig gubbe här som haren del att förtälja (liksom även värden på sista gården i Kangos)

Vi fara vidare i samma underbara väder och nå efter långa myrar Matalajaur som nu är sänkt (inbrakte första året 100 skrindor hö, sedan knappt 20) Därefter en mycket smal och lång tvärgående myr — så den lika funtade Kukkasjärvi (som en älv) och så efter några kiloms tämligen hyggelig körning Kärändöjärvi. Högst på backen bor Oskar med en underbar utsikt. Några låga men kraftiga fjäll i NV. och sjö och myr nedanför oss jämte resten av byn (mer än 10 gårdar) x)

Vid överfarten av Kukkasjärvi (la. Kukkajaur) foro vi förbi en la. offerplats utan att jag då visste av det. — Vi låta renarna stå och gå in i det prydliga köket. Gården liten men ser välskött ut. Gumman är från Parkalombolo, alltså trol. lapska, vilket framgår av pipan. Hon är den första jag sett på resan som röker. Det framgår att Oskar anser renarna för trötta för vidare fart. Kl. var 340 när vi kommo fram. Avståndet 2½ mil. Jag ville först att vi skulle fara

vidare i alla fall, sedan renarna fått tillräcklig vila, men kom efter en stund att tänka på att detta skulle vedervåga hela resplanen ∅ att vi då troligen måste natta i Parkalombolo.
x) Se slutet av dagen

Jag föreslog därför att skaffa häst här dit. Och vi foro iväg tvärt som ett skott ned till största gården (i norra änden av byn) Johan Adamsson. Det gick med väldig fart nedför backarna ∅ över ängarna ett par kilom. Skjutsen var snart ordnad. Gården snygg ∅ trevlig. Köket som överallt (så gott som) med 3-delat tak ∅ endast en frigående stock (ibl. på längden ibland på tvären) är snyggt ∅ likaså folket, framför allt värden själv, som ser ut som en bildad bonde var som helst. Vi få här litet mat, bröd, smör, salt strömming, fil ur en stor filbytta av här vanligt slag. Vi voro verkligen hungriga ∅ beto strömmingarna tvärt över. Nån mat hade vi ju inte fått sen kl. 9. Inte så värst länge sen ∅ jag hade dessutom ätit litet fläsk i rensläden men snön suger för att travestera ett gammalt uttryck. Vi råka nu i litet trassel med Oskar som begär först 15, sedan 12 kr. för skjutsen. Felet var Tjernströms som ej gjort upp på förhand — ∅ dessutom att gubben i går hörde det pris vi fick betala från Junosuando. Gubben hade rätt på sätt ∅ vis men för Tjernströms skull måste saken drivas rätt. Han fick 10 ∅ sedan efteråt en kr. till. — /överstruken mening/ Telefonerar till Lidström. Han säger att föret är uruselt — att Kautokeinoprästen ∅ doktorn hållit på hela dagen hit från Suijajärvi — — —

Så fara vi ned över sjön ∅ så gott som sammanhängande myrar. /överstruken mening/ Spåret är ganska igenyrt (fast någon större vind inte blåst, men snön är så lös). Hästen traskar emellertid på — går så gott som hela vägen (10 kilom.) men har rask gång ∅ innan jag vet ordet av äro vi framme. I början lurade jag — men sedan kom samtalet in på första bebyggelsen m.m. ∅ lappberättelser — offerplatser m.m. ∅ blir mycket livligt. Johan A. en intelligent ∅ kunnig karl. — Parkalombolo är en större by — nu omkring 17 - 18 hushåll — som vuxit upp hastigt (i Johans minne blott 2 gårdar fr. början) ∅ så gott som alla lappar (Onka, Gunilla, Sävö o.s.v.) Ingenting på hus ∅ gårdar ge för handen ett här är lappar men några torkställningar på marken med renkött ∅ en bod av ny typ /här har Hallström ritat en liten bod/ samt några egendomliga hägnader av nytt snitt ge lapska intryck. Här är en plats där man borde stanna några veckor, men helst en språkman. Jag undrar om Wiklund känner platsen. Enl. uppgift av Tjernström ∅ Johan tala de äldre ännu lapska ∅ de yngre förstå men tala ej (gärna?) — Vi köra upp till en av de sista gårdarna — där Tjernströms renar ligga ∅ kava. Vi gå in — telefoner kaffe under tidens lopp. Samspråk om litet av varje — bebyggelsen — gamla skidor (Adamsson lovar skaffa) — jordfynd. En gammal lapp kommer in som lär veta mycket — men han är fåordig — undra på det i denna stora församling. — Ett stenfynd är gjort ∅ sändes efter medan vi sela renarna. Visar sig vara en väldig nordbömisk hacka (63 cm. l.) den största jag sett. Jfr anteckn. Köper förstås ∅ intresset växer framåt få vi hoppas. Det har blivit en stor folksamling (30 karlar ∅ pojkar minst) ∅ man vill att jag skall laga att man får väg. Jag lovar att säga vad jag kan. Och så bär det iväg i denna hejdlösa gamla fart igen som sätter blodet i sådan svallning. Ens "hyvästi" börjar på backen ∅ slutar nedanför — ∅ kroppsdelarna ordna sig efter hand. Jag har emellertid en renrissla ∅ sitter bekvämt — men kryper ihop på gammalt sätt med fria ben — — Kl. är 8 — i norr står himmelen lysande gul — över oss skjuter det nattgråa fram — en skymningen kommer sakta ∅ omärkligt — — Myrar i början ∅ igenyrda spår — trots att två slädar (hästar) kommit denna väg i e.m. Det går en smula trögt för min ren som är lat ∅ vi binda den efter den förra en god stund. Den första är ett utomordentligt djur men blir ändå trött av att släpa även på den andra. Vi låta den gå lös igen, men så byta vi slädar ∅ Tjernström får ta den lata. Det är verkligen en smula besvärligt att dels naturnjuta så intensivt som jag gör nu ∅ dels

vara tvungen att utbrista i grova tillmälen δ hojtningar δ svordomar δ slag över trögdjuret framför — Vilket ju inte i δ för sig bekommer mig något för jag måste ju låta min glädje överväga — till följd varav farten blir mindre. Men nu! Herre Gud en ren av ädel ras. Ej ett ord ej en viftning — bara fyrsprång — i uppförsbackar δ nedförsbackar — ibland ett försiktigt återhållande. Tjernström följer dock ganska bra, men han står upp i risslan δ svänger skidstavar δ skrålar med full hals — f.ö. glad δ livad. Jag njuter — njuter. Vi ha nu full skymning, mer blir det ju ej — mulen himmel — men fortfarande ljusranden i norr mot myrhorisont δ berg — från gult (svagt lysande gult) i NV — går det mot svagt kristallskimrande grönt i norr — ett gap som lockar som drar. Även jag börjar sjunga i den svindlande slingrande farten de kilometerlånga backarna ner mot Parkajoki. Bakom hör jag ”pojken” (jag förblandar honom jämt i tanken med Villiam) egendomliga utdragna sång — med tycke av ryska folksånger — men det är finska andliga efter vad jag tror —). Framför rusar träd δ buskar emot mig δ försvinna bakåt medan släden (jag sitter nu på den öppna släden) kastas δ vaggas som i sjögång i vägens otaliga krökar nedåt. Hålvägar i snön — bobsleiga backar — ena benet ut, andra in, oupphörligt. Jag är lycklig igen — alldeles som en pojke som seglar sin första båt. Parkajoki ett par minuters paus — Floden är fylld av timmer — ovanligt präktigt — jag har ej sett så grovt timmer på många år — det verkar den brutna vildmarken — allt är tyst — där vi åka fram mellan klamparna på isen — så ut igen på öppen is — förbi ett timmerhuggarläger uppe på en åbrink — mörkt δ tyst — δ vidare mot nordost — — Föret är ganska hyggligt δ hade vi haft 2 duktiga renar skulle vi ha kört de 2 milen på betydligt under 2 timmar. Nu tog det 2½, men dock betydligt bättre än jag väntat. Jag hade beräknat 4. Sista kvartmilen togo vi in spurt på δ den gick utomordentligt flott. Vilken karaktär på detta glesa skogslandskap! — Byn kommer på sina låga rundade åsar — vi köra förbi en tyst gård δ upp till en annan lika tyst. Min ren stannar δ kastar sig ner. Han vet att han är framme. Vi ta med oss en del δ gå in. Två kammare står redo — likaså smör, bröd δ mjölk — som täres med förtjusning. Vårdinnan kommer in halvklädd δ en piga (som först förklarar att hon skall ligga i min säng, vilket missförstånd dock snarligen avklaras. Tjernström hade hört fel.) Här väntas ännu ett par man (skogsfolk) i natt. Jag tar inre kammaren för mig, Tjernström en säng i yttre. Kvar blir en bredsäng för två. Jag skriver till kl. 1215 men så kommer tröttheten δ jag slutar tvärt δ kryper ner. De två skogsmännen komma δ titta in en efter en, men dra sig tyst tillbaka. Hela detta hus knarrar hemskt — golven nere δ uppe. — Uppe i norr lyser nu en allt starkare grönvit ljusstrimma.

x) Från Kärendöjärvi syntes längst upp i norr det första snöfjellet, Jyrytunturi δ sedan än mer under vägen till δ sedan i Parkalombolo. Ej högt men med den där kittlande vita kalotten.

21/4 onsdag.

dco
145
G. Hallström
Stat. Histor. Museum
Stockholm 16
1926

Gustaf Hallströms dagbok

Vårresan 1926

III

21/4 onsdag

Vaknade ½7. Huset knarrar i alla kanter då folket vältrar sig ur sängarna eller klä på sig. Jag drar mig en smula jag känner mig inte utsövd.

Kl. 7 kommer Alfred Tjernström in och frågar om jag vill ha kaffe — Nej — men jag tänker ligga en stund till. ½8 steg jag upp. Jag går ut i rummet bredvid, som nu är tomt och finner det för natten iordningsställda handfatet fortfarande som i natt. Ingen av de tre i rummet tycks njuta denna lyx. En annan lyx visar sig också saknas en stund senare för undertecknad, nämligen hemlighuset. — Det lättar upp och snön är bländande stark trots att solen ej är framme. Frukost på rågbröd, smör, salt strömming och fil samt söt mjölk. Sedan kaffe. Den enkla födan är förträfflig och fyller buken bra. Jag beser en äggformig klump till sten funnen i en bäck i närheten samt en ryggmes av trä av sydlig typ (här har Hallström ritat en mes), (också hitförd av en svensk, ett litet trågliknande fat gjort av den första bebyggaren av ett av de träd han fällde för att på platsen bygga sitt hus. I fatet hade han ätit den första i träsket fångade harren. Påtaglig land???-etnografi. Vidare en handmangel (kaveldon) av enklaste slag. (Här har Hallström ritat två figurer, troligen föreställande handmangeln sedd från två håll)

Jag skriver och äter — och vi komma rätt sent iväg 1045. Det är 4 - 5 gr. blött och vattnet dryper av taken. Jag kör min stormvind från igår och det fräser iväg i ett yrskum av snö. Alfred blir långt efter och jag måste hålla igen hur tråkigt det än är. Men vi ha en lång väg för oss i dag med samma renar (55 kilom.) och man skrattade åt oss då vi sade hur långt vi tänkte fara. Ingen trodde att renarna skulle orka i denna värme och jag undrade rätt mycket själv. Och så gjorde Alfred. Vi köra först sjön ett stycke och så upp på vägen, som visar sig vara riktig väg — landsväg nybruten sen ett par år. Kommer fr. Pajala över Aareavaara och Kaunisvaara — och fortsätter till kyrkplatsen (gamla) i Muonionalusta. Fortsättning bygges i sommar till Saivomuotka. Alltså måste man ändå fara några mil i dag på landsväg. Tråkigt men ingenting att göra. Landsvägen är för övrigt ologad och körningen är som på en vanlig skogsväg utom att det går rakt. Det är oerhörda mängder med snö. Om renen går på sidan (mot plogkarmen) en smula, så åker han ned tvärt. Och då vi /överstruket ord/ göra några sidoavstickare till kojor m.m. vid sidan av vägen är det en mycket svett drivande arbete. Skidor kommer man ej långt med idag, ej ens på vägen så blöt är nu yt snön. Ingen smörja hjälper mer än en stund. Men slädföret i och för sig är ganska gott och renarna springa snällt. Alfred har dock mycket arbete med sin. Solen skiner och det är varmt och ljuvligt. Någon päls kommer ej på frågan. Även jag får någon gång besvär med min renoxe som skyggar för diverse saker och kastar sig upp i drivorna och bara ligger och flämtar. Att få vändning på ekipaget kostar rätt mycket svett — man får "gå" i snön till under armarna. Skidorna hinner man ju inte ta fram. En vacker trakt är det — i början jämna tallhedar och myrar — sedan skogsåsar låga och mjuka — /överstrukna ord/ Straxt s. om Merasjärvi kommer jag in i en renhjord (vi ha sett en mindre hjord en mil söder om också, uppe efter kanten av en skogsplatå), den kommer i oro genom min ankomst och sätter av snett i min kurs och skär den. Min något känsliga ren följer efter och snart hamna vi som inte är så lätta som lösrenarna, i djupsnön och bli där. Det tar ett evigt arbete att komma runt igen. Det är tredje gången vi äro ute /överstruket/ på vift på den här sträckan. Vi köra nu upp till Merasjärvibyn x) till bröderna Tibergs gård, den förmögnaste i socknen (med undantag möjligen en uppe i Maalisvaara). En mycket prydlig gård — Husen ej så särdeles stora men välbyggda och välskötta. Köket med sitt målade golv (som överallt) sina vitstrukna väggar (lera l. bleke användes visst) och tak, vilket senare har en tvärstock och ett par "grenstockar", med sina bänkar och soffor, är utomordentligt prydligt men hett. Solen baddar på och spisen flammnar. Vi bjudas kaffe i kammaren och se där (och i

sidokammaren) ett ännu större välstånd, renhet δ prydlighet xx). Här vore inte det sämsta att bo om man hade något att göra i trakten. Dottern i huset talar flytande svenska, har varit i Kiruna δ har t.o.m. en kamera.

Värden är borta — vi mötte honom körande på vägen men vi få de upplysningar vi behöva av brodern. Renarna få vila, vilket de behöva. De ha haft en svår pärs i denna hetta. Föret var eljest /överstruket/

x) c:a 13 kilom.

xx) tapeter — finntapeter

i δ för sig bra (+ 60) för de järnskodda medarna. Vi undra hur de skola orka, men besluta gå så långt det går med djuren δ sen ta skidorna, ty vi vänta ju ändå en skare på nattkröken. När vi vid 3-tiden sätta ut från gården i firsprång visar sig att krafterna ännu äro ganska goda. Jag skjuter iväg en kilometer före Alfred på ett par minuter δ måste hålla in av alla krafter δ då δ då stanna. Djuret stannar tvärt δ på hans ögon ses ej annat än den djupaste frid δ /överstrukna ord/ kroppen står absolut orörlig — huvudet vridet åt sidan av tömmen. Men det är något onaturligt i den underliga ställningen. Benen stå som fjädrar, stelnade mitt i sprättningen — skrevande hit δ dit — jag vet att den minsta fingerrörelse /överstruket/ skickar iväg honom som skjutet ur en kanon δ sitter därför lika orörlig som han står. Men plötsligt — utan en blink från min sida δ utan varning kastar han sig framåt igen δ snöstycken δ yrande snö piska över släden δ mig från de snabba klövarna. Jag har även en högertörn (en ny uppfinning) δ får hålla med hårda händer för att få in honom i det snabba travet (ur galoppen) δ sedan i ekonomisk fart — det anstränger även renen som får springa med nosen pressad ända ned i marken — men den minsta eftergift sätter upp farten för högtryck igen — — Det tar en lång stund innan jag lyckas. Det är stor skada att behöva hålla igen. Så går det under idelig strid δ gränslöst nöje. De där ren-ögonen äro som bottenlösa djup. Jag sa nyss att de voro idel frid — nej det var inte rätt. De äro blanka δ till synes uttryckslösa, men på djupet fladdrar en brinnande oro, som skräck eller aldrig upphörande motvilja mot slaveriet. — Alfred kommer under stort arbete (i annan riktning — pådrivande) δ står upp — δ skriker δ sjunger om vartannat. — Trakten blir allt vackrare. Vi nå fram till Merasjoki — med vackra hedar δ kullar samt sedan utmärkt fina platåland, rester av någon större slätt (jfr. foto). Emot oss lysa nu plötsligt stora snöfjäll på finska sidan (några kanske redan före Merasjärvi) — δ de stå till slut i en lång rad vid horisonten. Pallastunturi δ allt vad de heta. En stor del av dem helt skoglösa δ alldeles bländande — med långa böljande former, mjuka så mjuka. Merasjoki är mycket vacker (jfr. foto).

Så nå vi fram mot Muodosjärvi δ myrarna där δ helt tvärt dyker en kyrka upp som ett mörkt silhouettklipp mot ett av snöfjällen (Pallastunturi). En kyrka här! Jag hade ingen aning om detta men får veta att den flyttats i år från ön nere vid älven (Muonio) δ ännu ej är färdig. Likaså prästgården. Byn har även arbetsstuga, sjukstuga δ skola (förstås) Jfr. foto. Alfr. hade tänkt taga in i en av gårdarna men föreslår nu i st. skolläraren, den här i socknen födda Isak Keskitalo, en 60-års man, som lär ha väl reda på sig. (Prästen är en yngre man, Vikström) Vi köra nu upp med flämtande δ kanske ändå mycket slaka renar δ binda dem vid skollärarens flaggstång. — Keskitalo sitter i sitt postkontor (rättare sonens) — han är en don Quijote-typ med finsk variation — talar bra — men försiktigt svenska, likt en som inte har mycken övning. Hans älsklingsuttryck — δ sagt för att vinna tid är — ” ja naturligtvis”. Emellertid får jag här goda upplysningar om äldre förhållanden — en generell översikt av värde — och lyckas också intressera honom. Förhoppningen att få anständig mat för våra mycket hungriga renar — näml. renmossa — går dock om intet — det finns inte — liksom

det ej funnits genom hela socknen (insamlad menar jag — "limpu"), men vi få hö. Våra egna lika hungriga magar lyckas heller inte få något här, ty värdinnan är borta. Men mjölk & kaffe få vi & ta fram matsäck. Gud vad fläsket var gudomligt — lika ljuvligt för oss båda. Av särskilt intresse är Keskitalos skildring av den nybörjade brytningen mellan befolkningen på ömse sidor gränsen. Där "ovre" är man starkt nationalistisk & hånar dem här för att de tappa sin nationalitet. Där "förfinskar" man sitt språk, den nordfinska dialekten dör ut, svecioismen utrotas medvetet liksom alla främmande ord. Finnarna lära vara styva att göra nya ord för gamla begrepp — och det börjar bli svårt för finnarna här att förstå åtskilligt av detta nya, som man ju här inte har intresse av. Här inkomma ju i stället oupphörligt nya uttryck från Sverige genom tidningar m m. Släktförbindelser finns ju fortfarande, men gränsgiftermål bli allt sällsyntare. De äldre äro ännu vänner, men de yngre drar ifrån varandra. Förr sökte de unga härifrån gärna dit över för möten m m, men ej gärna nu då de jämnt förhånas. Bl.a. sägs att den svenska sidans finnbygd är minst 50 år efter sin tid. Vari detta består förstå de icke här, om inte möjligen i fråga om politisk livaktighet. I fråga om skolor m.m. (hygien t.ex.) anse de sig stå betydligt före & då de nu fått direkt vägförbindelse & telefon kommit till alla byar av betydenhet känna de sig bättre rustade att stå på egna ben. (Mig syns att "finnarna" där över driver en dum politik — från egen synpunkt sett. Eljest förstår jag ju deras indignation — själva känslan att se hur svenska de äro här trots sitt språk — och jag säger det också till Keskitalo. Emellertid vill jag ej alltför länge fortsätta med detta samtal under ett så kort besök, — det kan lätt efteråt (även utan den ringaste tanke därpå från hans sida) skapas den uppfattningen att jag är ute i speciellt detta ärende. Jag övergår därför så mjukt jag kan till äldre bebyggelseförhållanden & socknens näringar, åkerbruket, renskötseln m m. Som Keskitalo sade ligger socknen mellan brödet & köttet (= åkerbruk & renskötsel utan att någondera blir något med). D.v.s. uttrycket är visst någon annans ursprungligen. Vi tala om renskötselns tillbakagång hos de bofasta i den mening att man nu sällan träffar dragrenar i gårdarna (då däremot det finns alltför stora renhjordar för slakten — men på färre händer). Vi språka om lapparna, fjälllapparna komma mer sällan hit nu (Kängämä-by) men gå dock ibland ner mot Parkajoki förbi här — Skogslappar finnas egentligen endast i Parkalombolo. Han trodde dessa lappar icke hade egen dialekt eftersom några urspr. kommit fr. fjället, men jag har en annan uppfattning & tror att de ej så fort skulle anta finskt språk om de talade fjällapska. Hans söner ha gjort en avskrift av den engelska runskriften i Muoniovaara. Rörande socknens äldre historia visste han endast att socknen var ung — & hade ett dokument från 1700-talets förra hälft rörande utsyning av vissa /överstruket ord/ hemman. En äldre man i byn Kitkejoki hade för c:a 100 år sen gjort en del anteckningar om socknens historia & papperet har kunnat spåras till sen tid, men tycks ha förkommit. Det lär ha varit lappar där först som nybyggare. Tiden gick fort & vi måste bryta upp. Kl. 6 togo vi farväl av vår värd som uttryckte sin glädje åt besöket & några minuter efter rusa vi iväg genom byn norrut. Vi slingra mellan & genom gårdar & så ut i skogen — härligt att slippa landsvägen. Vi följa förstås en gammalt spår — annat /överstruket ord/ är inte möjligt. Men spåret är fyllt av klabb lössnö — på vilket visserligen släden glider ganska lätt men skidan icke. Vi följa höga åsar & komma ut & fara längs kanten av en (Äijavaara). Utsikten är alldeles underbar, bland de vackraste jag i mitt liv har sett. Nedanförl stora skogar & vida myrar, sjö & skog igen, älven glimtar här & var & på andra sidan väldiga skogklädda berg som följa efter varandra & bakom varandra i blånande linjer från norr till söder säkert i tio mil. Ytterst vid synranden kommer fjällkulissen — inte hög men böljande lång. Den står blekvit mot en grå & mulen kvällshimmel & vid foten smyga blå skogsränder upp som tungor i det vita. Så

småningom förändras färgen på snöfjället till /överstruket ord/ blekgrått — vitgrått — spökvitt med vitgrönt i skiftningarna. En ovädersaning — men gripande. Längre fram går tonen över i svagt violett men ej till rodnad som jag hoppats på. Ty himlen mulnar till utan att sikten minskar — Här nedanför skall nya landsvägen gå — synd att den ej får gå här uppe. Vi dansa nedför detta långa berg i yrande fart — det märks att kvällskylan sätter liv i djuren. Någon kyla är det ju ej δ jag sitter utan päls ännu, men blidan går sakta ner. Några nybygda kojor för det blivande vägarbetet passeras. Vid den andra gör min ren ett kast för en bräda över vägen δ hela ekipaget hamnar intill stugknuten δ sättes fast däremellan δ en jättedriva. Renen lägger sig som så ofta förr flämtande δ till synes så hjälplös — skjutfärdig skulle vem som helst anta som ej kände honom. Det tar sin modiga tid att få klart men en sekund efter är stormvinden i farten igen med fördubblad iver. Vi ramla fort iväg — det är långa fall på myrarna δ jag låter nu gossen löpa ut — vi ska ju pusta nere i gården vid älven innan vi gå över till finska sidan. Det blir en underbar löpning δ vi köra in i en driva på gården δ stå säkert. Roesteranta x) heter gården, klingar svenskt, men så äro båda bindeleden lån fr. svenskan (Roeste - rart). Trevligt folk i en prydlig liten manbygd en nätt gumma δ hennes långa /överstruket/ kraftiga pojke. Det låg något över stugan (invändigt) som jag ej kunde ta på — men som gav mig en aning om närhet till havskusten i norr. (Jfr intrycket i Toulojärvi i Enare) Ynglingen hade ont i ögonen av solen δ fick droppar av mig — Vi bjödos på kaffe med dopp δ stannade till 8-tiden. Som renarna visat sig pigga ha vi nu gott hopp om att sluta dagen i Saivomuotka enligt beräkning. Och renarna svika inte. De sätta vanlig fart — ned på δ över den här breda δ _____

x) c:a 10 kilom.

pampiga älven — Vi voro beredda på förtullning men vi sågo ej en själ. En stor gård körde vi upp igenom — mörk δ tyst — ta en avväg upp till landsvägen — fastna ännu en gång i lössnön men löpa snart på den raka vägen norrut igen. Vi gå denna väg som är mera lätt för renarna ty genom skogen rakt på Saivo är intet spår, om också den sträckan är betydl. kortare. Vi möta en hästkörare δ jag kommer ut i lössnön igen δ kavar på alla fyra i min päls som jag nu tagit på mig — Renen tar förtvivlade skutt men jag släpper inte — utan kommer upp i tid för att kasta mig som en blixtpå den ivägrusande släden — Heja — Alfred hejar δ sjunger — natten blir glad. Det mulnar eller rättare blir disigt ovanom huvudena. Månen bryter endast dåligt igenom — men här δ var är det bart däruppe med någon stjärna. Det blir en rätt lång körning δ tankarna går till Sthlm. Tittar Du på månen i kväll också min vän, som jag behandlat så illa? Jag tänker på mamma δ undrar om hon är med. Som ett svar kommer en kort norrskensflamma rätt över mitt huvud för att dö bort igen efter några minuter. — Vi nå Kätkesuando by δ köra ner genom några gårdar δ ut på isen igen till Maalivaara by på svenska sidan. (Vi ha en lång tid följt ett mörkt dystert berg på hög. hand, där en björn nyligen rivit en del kor δ får) — I denna by fara vi först förbi en stor gård med vit manbygd, påminner om Bohuslän δ ger ett förmöget intryck här uppe. Vi rasta igen på nästa gård. Kl. är $\frac{1}{2}11$ δ vi ha kört c:a 1,5 mil (på 1,5 timme). Vi gå in här i köket δ prata δ dricka kaffe δ låta renarna vila sig en timme. De få äntligen en smula mossa, som postförarna lämnat efter sig. (Köket som vanligt, en tvärfristock, 2 "grenstockar") Byn här yngre än den större mitt emot på fi. sidan.

Så börja vi $\frac{1}{2}12$ det sista passet δ det är ingen dålig fart vi ännu få. Vi köra rätt västerut över för det mesta /överstruket ord/ myrar, av vidunderligt vackra former, små, långa, ormslingrande, med kullar δ festliga dungar runt om. Men även vida myrar —

Lappmarksgränsen passeras kl. 12 på natten δ Lappland börjar med en storartad slätmyra. Tänk att man färdats så länge innan man nått lappmarken! — Vi sätta nu heja-fart på renarna δ göra en finfin inspurts i Saivomuotka by efter 50 minuters körning (c:a 8 kilom.) ej dåligt efter trötta renar δ i denna årstid. Ett par stora gårdar x) (jag häpnar — var fan börjar egentligen fjällets fattigdom på den här kanten?) δ så Alfreds gård. En varm kammare — hans lilla hustru kommer om en stund med mjölk δ smör δ bröd samt bäddning. Gården liten δ ser ej så vårdad ut min kära Alfred. Gubben Ratamaa skulle vända sig i sin grav om han såg vad hans änkas fosterson tar sig till (intrycket ej bättre nästa dag). Men Alfred är en vek natur δ tydligen ej lämpad för alltför intensivt arbete i detta livet. Men snälla äro de —
Skrivning till ½2. Så en utmärkt bädd, något kort men eljest den bästa på länge

x) Min ren kör upp i en dyngkas δ stannar där δ glor ned på mig — snart får jag honom vänd δ så genom gården δ vidare.

22/4 torsdag

Snö δ stark blida. Jag vaknade kl. 7 δ kröp straxt ned igen δ somnade. Efter en stund tittar Alfred in men jag rör mig ej δ han smyger ut lika tyst (δ kryper nog till kojs han med) Först /överstruket ord/ kl. 8 kommer han in — δ gör eld δ pratar. Jo vädret omöjligt för en körning i ett sträck till Karesuando — ingen släpper sina renar — Jag hade förstått det δ redan beslutat att stanna större delen av dagen δ se tiden an. Kaffe på säng — härligt. Skrivning på säng till kl. 9 — sedan så småningom frukost (potatis jo jag tackar — om också dålig) — Alfred kommer släpande med en gubbe fr. gården mitt emot på finska sidan δ hans son på den här δ vi sitta δ prata δ skriva (hårt arbete) till kl. 2. Alfred meddelar då att han inte fått mat varför jag sparkar ut honom δ återvänder till dagboken. /överstrukna ord/ Jag får höra att en man är här från Suijajärvi, första byn i den kurs jag ville ta. Alfred får ackordera δ vi anta ett anbud på 25 kr. till Karesuando den vägen — häst i kväll δ renar sedan fr. Suijajärvi. Vi gå δ telefonera i Porkagården (den sista) Träffa där skogsfolk bl.a. en holländare samt missionären Anttila från Ala Muonio (fi.), en intressant typ, verkade predikant men av den kraftfulla sorten. (Ratamaatypen) Värden också en kraftfull men yngre man, vars rörelser, händer δ ben- δ kroppsställning väcker min stora beundran. Alla äro intresserade — köken är fulla av folk, tummare δ bybor. Vi bjudas kaffe men jag avböjer. Vi gå hem δ äta plättar δ något slags gräddvälling (fil-) mycket bra. Så packa vi på en vanlig flaksläde där skidorna sättas som sidokarmar δ så iväg de 2½ milen till Suijajärvi — i starkt snöfall, regnblandat δ till nordlig övergående blåst. x) Jag satt ganska bra om också hårt mot ryggen. Jag välsignar mitt förstånd som tog pälsen med — skidorna har jag gått kunnat lämna däremot — åhnej — det menar jag inte. Jag har ju haft stor nytta av dem. Men det har varit en sabla otur med föret. I dag talade jag med Lidström i telef. δ han förklarade att föret var det sämsta tänkbara — Kautokeino prästen ligger fortfarande kvar δ vågar ej fara hem. Men måste väl ändå i morgon om det ej ska bli mässfall till söndan. Därför kan han nog ej heller vänta på sällskap av mig.

Jag sitter mest tyst under den över 4 timmar långa färden. Snön piskar i ansiktet δ jag njuter obeskrivligt de 3 första timmarna. Det är myrar hela vägen (så när som på några kilom.) — ofantliga myrar — mil efter mil — somliga som stora sjöar — skogen gles δ marig — tall med björk — en stor del torrträd — Mannen som kör har ett sydligt utseende men är halvapp (modern fjällapp) fadern finne. Han δ Alfred språka hela tiden utom på

slutet då Alfred somnar. Hästen δ körkarlen äro vita δ rimmiga på vindsidan. Särskilt roligt ser det ut på hästens svans, som t. hälften är vit δ hälften svart. — Vi möta 3 hästar — komma med varor fr. Kiruna (en häst är Alfreds) De körde för en vecka sedan, ut över Karesuando — 19 mil — hem raka vägen — 15 mil). Uppköp för sommaren. Vägen över myrarna här är ofrafikerbar sommaren — då går stigen över åsarna söderom. — Mot slutet blir man litet stel δ längtar att komma in — framför allt för den skrivning som är kvar. Hästen kan bara gå steg för steg — det färska spåret är redan igenyrt δ minsta steg på sidan för ned honom till buken. Men han gör få felsteg men går i stället desto försiktigare. Så äntligen sjön — mitt emot lyses den karaktäristiska backen upp — som alltid är kring en by — utan att man ännu ser gårdarna (den sista backen har en uppåtgående rundning /här har Hallström ritat en båge/. Vi köra ned över sjön som korsas i rätt underliga krumelurer. Köra så upp i ena ändan av byn δ köra till den tredje gården Flammande eldar ur spisarna, inga lampor — äntligen en fjällby. Vi äro väntade — (telefonbud av oss — telefonen är en god uppfinning ibland δ idag är jag glad åt den — ty kammaren är varm δ kaffet färdigt. Trevligt värdfolk som vänta δ prata trots den sena timmen ($\frac{1}{2}$ 11) Så småningom även gröt δ mjölk (risgryns-) vartill j. tar fram fläsk som /överstruket ord/ smakar utmärkt. Skrivning till kl. över 1.

Huset av fjälltyp — ett stort kök (3-delat men utan högre lyftning av mittdelen än de 2 smala bjälkarnas grovlek) — stor kammare — förstuga, mannen inflyttad likaså hustrun — snyggt δ prydligt trots l. tack vare de bilade väggbjälkarna δ det målade golvet — En underbar brasa — men för att hinna måste jag tyvärr efter en stund begära en lampa. Här eljest åtskilligt med lappar δ /överstrukna ord/ en stor mängd hustomtningar finnas här — — Nu är jag tamefan sömnig. Godnatt.

Ute är samma väder men det ser ut att kunna lätta. Inne är nu så ljust att jag ser läsa tryckt utan svårighet.

värden: Abraham Teurö (Sujavaara)

x) Landskapet kring Saivomuotka småkuperat på ett lustigt sätt, vatten δ backar om varannat som i ett högfjällslandskap. Miniaturlandskap med litet japaneseri i trädväg. Saivosjön är

mycket fiskrik (sik. oh siken finns ej i skogssocknarna söderut säger Alfred) — δ har dubbel botten δ klart vatten. Man ser djupa håll i botten δ där är bottenlöst. Man antar att fisken går ner där när den försvinner ur sjön. Dybotten eljest δ därunder den finaste piplera, som bl.a. användes att stryka väggarna med.

23/4 fredag

Renar vid varje gård. Vaknade kl. 4, sedan kl. $\frac{1}{2}$ 7 δ 7 Samma väder — men nu nästan regn δ mycket surt δ blitt. Våren är inne — δ kommer med fart. Kaffe på säng — uppstigning vid $\frac{1}{2}$ 8-tiden. Fotografering av vaggor (oh en jättevagga!). Vi gå ut i gårdarna, möta en lapp på träben som skidade (foto) Vi besöka Sofia Maränen δ hennes barn. En son δ en dotter, ingen i äkta säng men olika pappor efter vad j. kan se. Dottern har en liten trevlig pojke, också utan pappa. Sonen har däremot gift sig med en flicka från Muoduslombolo. En annan son träffade vi senare (tredje pappa?) — — Gammalt intressant hus av 2 små hopbyggda hus, av vilka det ena förr ej hade fönster. (Dimensionen c:a 3,5x3,5 11 stockvarv hög, taket (inner) brutet i

sadeltak, spis t.v., jfr foto.) Fotografering av familjemedlemmarna. — Tillbaka δ äta frukost en härlig rentunga δ renhjärta bröd δ smör δ filbunke. Kaffe. Vi göra upp δ köra vid $\frac{1}{2}$ 10-tiden. Köra fram till sista (norra) gården av de 6 här (urspr. urgamm. lappvall) där vår skjutsbonde bor. Besöker där lappen Piltis lilla koja — av samma typ som hos Sofia men endast 3x2,75 δ med spismur t.h. (3x5x8 decim.) — Pilti tappar "graxe" skosmörja på en kagge. Ser ovanligt trasig δ lusig ut — men ansiktet är småslugt —

Uppe vid gården fotograferar jag mycket /överstruket/ akjor δ annat. Stenåld.fynd. Kaffe — Här får jag en ren. De andra två ta hästen. Det är nu fullt regn då vi köra 1145. Föret det sämsta tänkbara nästan. Snön är tung δ seg — bär icke — men släpper heller ej igenom. Ej ens tålkning är möjlig. — Det går långsamt δ endast i nedförsbackar blir det litet kort trav. Landskapet mycket vackert. Mängder av större δ mindre kullar med gles tallskog δ mest björk. Den senare har börjat att få fjällbjörkskaraktär. Bestånden stå glest — i större δ mindre klumpar — Synnerligen behagfullt δ pittoreskt placerade i terrängen. Det är regndis δ sikten ej lång — men en varm δ förtjusande ton över landskapet. Ingen snö i rimfrost i träden utan de stå mörka δ våtblanka. I släden före pratas det δ är livligt — jag är glad att få ha dagen ensam för mig själv. Jag sitter kungligt δ bekvämt i den lilla risslan som känns som en stor rensläde-kälke. Jag har ett visst intryck av att jag åker en rysklapsk släde. Det är väl för att jag ej är inbäddad δ för att risslans sidokanter äro så låga. Jag har en vackert brokig norsk rana nedom fötterna, men använder den icke. — Vi följas några kilom. av 2 andra renskjutsar — skogskörare. Mycket myrmarker δ mycken nysnö. Inget Spåret alldeles täckt δ mycket smalt. Det blir steg för steg. Så småningom nå vi ned på Luongasjärvi där snön var ändå värre δ dessutom stöpte. Hästen fick mycken möda att komma fram δ gick halva sjön upp till buken i snö under stora skutt. Även renen hade ganska svårt δ flåsade betänkligt. På andra sidan börjar en ny slags åsbildning — liksom stängande den ovanför liggande breda δ splittrade dalen med sina sjöar. En väldig barriär gick tvärs över — δ var genombruten på ett ställe för ån där vi körde ("Salmen harju") jfr fotos.

Vi köra upp till den lilla gården vid Luongaslombolo δ sitta ner en stund i köket — jag fotograferar på gården. Köket som vanligt /överstruket/ tredelat tag en tvärsbjälke (+ några små gren-do) en stor fyrsidig fristående mur. Bjälkväggar. I hörnet några snedhyllor över varandra (till hörnskåp har det egna möbelhantverket ej utvecklat sig ännu.) Mannen gör spånor med stor skicklighet till stora spånkorgar (potatis-) Ungar snoriga δ vanvårdade som oftast under de sista dagarna. Efter en knapp halvtimme åter iväg ner genom högmyrar i allt mer tilltagande regndis. Vi nå Ruodusjärvi som är lika besvärlig δ blöt (mera) än de föregående sjöarna. Hästen går betydligt fortare än renen, men jag har nog slöat litet på körningen också. Det är så skönt att dåsa till δ njuta av stämningen. I Ruodusniemi två gårdar, starkt lappblandade. En torvkåta vid stranden (sommarbostad) δ tydl. flera lappbodar. En gammal lapp på besök likaså några renkalvar (fjolårs) som /överstruket/ blivit efter (liksom i Suijavaara). Kaffe δ matsäcksättning. Det kära fläsket har blivit verkligen delikat δ ätes som delikatess δ med stor andakt av såväl Alfr. som Påuno. Här fotograferar jag en hel del. Skidar ned till lappkåtan bl.a. δ får känna på det mycket svåra skidföret. Skidorna prässas ner δ stanna. En tokrolig hundvalp är mycket misstänksam iförstone på främlingen men vi finna varann snart. Platsen ett gammalt kåtaställe från början.

Hit kommo vi kl. 3 δ köra igen c:a $\frac{1}{2}$ 5. Det är nu än värre med regnet, fint, fint δ tätt — tätt. Men nog är det underbart vackert ändå! Vi köra ned genom sjöändan δ upp långa myrar, nå så småningom högmyrarna öster om Tuulinkivaara — ett förtrollande vackert vildmarksland. Tallen står nu mycket ensam — fjällbjörken går i stora fristående svarta

dungar ö videt ligger nere i bäckdalarna som bruna sammets- mattor mot allt det vita. En ö annan öppna i bäckarna eller något storstöp — Vi köra tvärs åsarna — eller längs med dem ö på dem. Här är äntligen lappmarken — i sitt orörda skick. Inga stubbar från avverkningar — bara de höga resterna av kapade björkar här ö där — vildmarksbornas slöseri med ved ö virke. Lång sikt mellan stammarna — ett härligt skidland — men just nu omöjligt — såframt jag ej hade haft dubbla tiden på mig — Sikten blir sämre — från att ha kunnat se en kvartmil runt om oss ö åtminstone foten av vissa större berg ö fjäll — se vi nu allt mindre ö mindre långt — de större höjderna jag längtat efter (Kaarevaara m.fl. i närheten) ö den väldiga utsikten åt norr ö öster — är absolut stängd för ögonen — Ofantliga högmyrar — där det går otroligt långsamt. Först när vi nå deras kant mot norr få vi en några kilom. lång sluttning nedåt ö få ett sammanhängande trav om ock mycket stillsamt. Jag tänker med vemod på Stormvinden jag hade i förgår. Det djuret hade nog klarat den här resan på ett annat sätt — men kanske stupat på kuppen. Så ser j. framför mig en rad stolpar — telefonstolpar f. tusan! ö vi nå "vägen" från Kuttanen. Rak, hemsk ö dödande ledsam. Men dessutom betydl. sämre än förutvarande mark, ty snön har lagt sig åtskilligt tjockare här ö täckt alla spår som funnits. De sex kilom. som återstå bli mycket besvärliga. Renen flåsar ö stannar ideligen ö jag får minst lika arbetsamt som han att få fart på släden. Det mesta är en trög smet — Vi köra kilometern på 12 min. i medeltal — tills vi nå bron (2 km. kvar) Där köra vi ned på /överstrukna ord/ Kaarevuopio. /överstruket ord/ Diset tätnade till dimma redan på högmyren ö på landsvägen syntes endast ett par 100 met. framåt — jag tyckte ideligen jag så Karesuando kyrktorn då någon hög björk eller ensam tall höjde sig i dimman (tallen är mycket gles men finns ännu). På sjön slöt sig dimman snart alldeles ö det var som att köra i ett moln — lätt — ljust ö luftigt. Snön tätt vid sidan av kälken gick så omärkligt över i dimmans vithet att ögat ej kunde uppfatta annat än samma luftighet över, under ö på sidorna. — Endast renen framför var synlig — Efter en stund dyka några mörka toppformiga föremål upp till höger — några lappkåtor med sina bodar — så dimhav igen — Till sist några mörka föremål i dimman ovanför renens kropp — gårdarna i kyrkbyn på sina backar — Jag kör in i byn ö upp till Lidströms Kl. är 9. Vi ha kört endast c:a 3,5 mil, men ändå är det vackert så i detta före ö alla tycka det är bra gjort. Lidströms måg möter på gården (schaktmästar Sandström) ö Lidström själv i dörren — kraftig, bergstark ö samma kärngubbe som i fjol. Post. Trevligt samspråk Kaffe. Koutokeinoprästen reste igår kväll. Hoppades vara framme till söndag. Hade dåliga renar. Han följdes av professorskan Gjessing som skulle till Kiruna. De hade från Syvajärvi (2 mil) hållit på i 7 timmar ö ändå haft särskilt ren för att gå före ö göra spår. Efter gammalt räknar man 11 mil t. Koutokeino. Lidström trodde det ej var mer än 9. Jag tror ej mer än 7. Vid 10-tiden bryta vi upp ö köra ner till Gästis där vi mottagas vänligt av värdinnan. Samma rum, snyggt ö propert (till ytan i alla fall) samma snusk i köket (ö på botten). Underligt i alla fall — vad Karesuando nu verkar metropol. ö vad byn verkar välbygd — men det är väl dimman ö så det att jag kom in genom den "bättre" ändan den här gången.

Så småningom (kl. 11) mat, d.v.s. gröt ö smör ö bröd. Sedan skrivning till kl. 1.

Alfred får sina order. Skall söka finna Sakkari Pekka på andra sidan för renskjuts till Koutokeino.

Lidström har mätt 70 cm. snötäcke på slätten.

24/4 lördag

En mjuk δ trevlig säng, ej så kall som den var i fjol utan skön. Jag vaknar kl. $\frac{1}{7}$ men somnar igen — har en del huvudvärk δ känner mig olustig — även stickningar i halsen som jag ej tycker om. Det är väl allt hojtet åt renen under hela gårdagen förstår jag. — Stiger ej upp förrän kl. 9 — Alfred kommer δ meddelar att vi få skjuts för 45- kr. Han får i uppdrag att ordna detta (jag hade tänkt mig 30 - 35 men ingenting är att göra åt saken, då allt är som det är δ våren är inne. Det är 7 - 8o blitt ute — Samma mulna himmel men ej regn. Packning δ skrivning hela dagen till kl $\frac{1}{4}$. — Huvudvärken ger sig en del — δ det allmänna välbefinnandet tycks återkomma under arbetet — Och likaså solen, som bryter fram vid 11-tiden δ gör en strålande dag med stark värme — Vid $\frac{1}{4}$ -tiden har jag brev δ paket färdiga δ går till Lidström med dem. Det är bländande vackert ute δ jag får skåda alla berg runt den väldiga horisonten. Främst går ögat till Kaarevara som jag missade igår. Emellertid var det mer bländande δ svart för ögat på morgonen innan solen bröt fram. — Min huvudvärk har ej släppt märker jag — ej heller känslan i kroppen som mest liknar en ganska stark temperaturförhöjning. Va fan nu då? Jag svettas i hela kroppen — dels är det ju solen på ryggen — men det är en kallsvett i pannan som inte har med den att göra. Hos Lidström träffar jag Alfred som använt dagen på bästa sätt. Mat i arbetsstugan — mat i skolan — han var ga. mätt vilket ökade min våldsamma hunger — vars våldsamhet övertygade mig om att inte allt stod rätt till inombords. Men jag gör mina paket färdiga med omslag δ snören δ samspråkar med Lidström omkring en timme. Tar sen ett hjärtligt farväl under beklagande att ej haft tid att vara där mera. Jag glömde att fotografera honom tyvärr — Vi gå in i prästgården δ mottas hjärtligt av prästfolket — som tydligen väntat besök hela dagen som ju också var min avsikt. Té måste avböjas (min hunger var förfärlig) men jag måste lova att komma igen efter middagen. Maten smakade ljuvligt — renben δ fårkött δ hjortron. Sakkari Pekka har kommit. Tre kraftiga renar två renkälkar δ en rissla. Medan han packar gå vi före till pr.g. δ dricka té, vartill även Pekka inbjudes — Prästen är sysselsatt med renskrivning av L. L. Læstadi-anteckningar, som visa sig ga. stora, framf. allt av botanisk art, men även rörande befolkning, handeln med Norge m m.

Först kl. 7 blir uppbrott δ kavalkaden ordnas för fotografering av prästen. 715 bär det iväg. Pekka kör först med en oerhört het ren som innan färden började kastade honom runt i snön — han föll fint δ fick renen att stanna — benen sköt han före in i snön. Avfärden blir ståtlig — tre på en gång utskjutna renkroppar — tre karlar som kasta sig i ett huj i slädarna — skum av snö δ snöstycken — oroliga krökar δ figurer nere på isen där alla tre stanna efter någon minut — var δ en åt sitt håll. Vi vända försiktigt in i raden igen — vända oss upp mot älven ett par sekunder — men svänga i en fin δ skarp båge runt δ köra nerför δ snett över — δ upp genom Pekkas gård. [forts. 26/4] Jag kör nu no 2 — ty min ren var för ivrig att köra sist, men håller sig dock villigt efter den första vettvillingen som inte ens Pekka ibland får bukt med. Den har varit så vild att man måst ha haft den tjudrad hemma hela sista månaden δ ej vågar släppa den. Men även Alfreds ren är kraftig — dock av något trögare blod — så att han lämnas efter ganska betydligt ibland δ vi måste då δ då invänta honom. — Där vi färdas fram mellan δ över landkullarna /överstruket/ närmast älven skymtar Karesuandobyn bakom δ ter sig ståtlig ut. Länsmansgården dominerar. Det går fint. Mellan de få gårdarna på fi. sidan skymta skjul δ en δ annan lapp. Vi nå snart i vårt firsprång upp till trevliga myrar mellan åsar, trevliga ganska branta δ glest tallbeväxta (dock mer än vad jag trott här uppe). Från höjderna här uppe en sista glimt ned över Karesuandoby — utmärkt vackert — Där

bakom det strålande Kaarevaara δ andra fjäll längre δ längre bort — — allt det ja ej fick se i går — — — Min ren skyggar för några på snön utlagda stenar δ kastar våldsamt i en vid båge åt sidan — jag måste ur δ genom djupsnön (till magen) leda honom på rätt spår, ty han orkar ej vända själv.

Efter 3/4 timme nå vi ett litet lappläger med sin renhjord omkring, och blir nödvändigt att åter leda våra hetlevrade renarna. Hit var det Koutok.prästen kom första kvällen efter flera timmars ansträngningar (torsd.) Vi ha följt hans spår δ det är ej något vidare bra men vi ha mer fruset — dock bär ej snön varken ren eller skidor — men det glider bättre. Och vi ha friska δ förstklassiga renar. Även här straxt efter krumbukta renarna kraftigt men sätta däremellan högsta fart. Här är platåland (sönderbrutet) mellan höga skogiga åsar (björkskog mest. Från lapplägret går i vår kurs en bred rengata, hårt tilltrampad δ ypperlig att köra. Vi följa den ungefär en mil. Vi stiga sakta — utan att egentligen märka det — vidden öppnar sig δ visar ett δ annat vitt fjäll skarpt belyst — vidden blir ofantlig framåt — en högslätt — med havshorisont δ därborta ett δ annat långsträckt vitblekt fjäll — (skuggsidan). Jag börjar på att tänka på om här jag nu här är mitt uppe i det lapska urlandet — — δ börjar på att förlora känslan av landgränserna. Under färden genom Sverige var det som om gränserna spärrade även vägen för tanken — men nu ser jag hela den sammanhängande ofantliga vidden δ känner den i ryggen — på sidorna — i ett enda sammanhang — från Lulevatten i söder till havet i norr. Detta jämna — relativt jämna högländ, lätt framkomligt vintertid — ett utomordentligt δ oerhört betesland. — Jag gläds åt att få löpa ut igen.

Vi fara ut över de stora vidderna där nästan bara buskvegetation δ ytterst gles — eljes jämna snöfält — — bakåt stå åsarna med sin allt mer svartnande björkskog som är blanksvart — δ snart tar sot-ton — — Svart δ vitt — en underbar kolteckning. Ett δ annat lätt moln kommer upp δ himlen blir lätt mulen — ingen vidare kyla som jag eljest hoppats på — δ månsken δ norrsken δ annan trevnad. Blir det snö? En ljus rand vid norrhorisonten dock löftesrik. Jag är inte fullt kry δ har helt säkert feber en smula — — men det går väl över δ vi skola ju ej längre än de 2 milen upp till Syväjärvi i natt.

Jag ser egendomliga landkänningar i bergen på sidorna — när vi nu lämna renstigen — var björkskogens figurer på bergssidorna δ fantiserar om att jag sett dem förr — δ jag undrar i mitt stilla sinne om ej detta är mina fäders färdland. Varför eljest denna otroliga glädje att färdas här — denna längtan mot norr år från år. —

Väg Vi färdas nu i ett gammalt slädspår igen δ det är betydligt sämre — långa myrar med svag sluttning nedåt framåt — dyka in i åskräkar där små bäckar komma fram — vi fara genom på snöisen — det är prång av den största skönhet med sin glesa björkpark på de branta sidorna. Hur skulle det vara att ha sin gravplats på en sådan skarp åsudde vid en bäckvindling — δ med vidden utanför? — Färden genom myrarna nedåt ge känslan av en stor sjö — — δ vi nå också en sådan så småningom — jag ser en i fjärran även myren (och sjön som jag ännu ej sett) en underlig uppåtbuktande vit lång linje — ängsmarken till gården — — ett svart föremål i det vita som jag tror är en bygnad — — men efter 15 - 20 minuter visar sig vara en höstallning (suova) — — husen dyka upp längre bort.

— — Det är en bestämd känsla av nedförsbacke på sjön — men det är naturligtvis en synvilla. Kl. är 10 när vi köra upp backen till denna verkliga fjällgård, som ej har skog — utan endast björksnår här δ var. En verklig koja — urgammal, förfallen, mossbeväxt — sned δ vind — men med två rum (kök) δ en liten miniatyrkammare emellan (3 skorstenar av stenflis

genom taket) Jfr fotos. Uthusen i stil med detta — oansenliga — låga — förfallna, översnöade — Stora mängder med ved — renslädar (varav 2 av gamla formen — nygjorda δ mycket stora /här har Hallström ritat en skiss av nämnda släde/) skrinkor m m.

Tyst δ mörkt — men vi få snart liv i huset. Först en gubbe — så en ungflicka ur en säng i ett hörn — så en ung man ur ett annat hörn — så en kraftfull matrona ur rummet bredvid — en gubbe till etc. hundar — en katt m.m. Det görs en eld — fruntimmerna bära in trave på trave av ved som lägges in alltsammans i den stora spisen δ snart är en flammande δ angenäm eld — där Pekka sätter på kaffe. Rummets tak fyr-delat (alltså 3 takbjälkar — likaså synbarligen i andra köket) — bössor 4 - 5 st. (som vanligt) f.ö. som i alla dylika fjällstugor — sängar överallt, kistor, kläder, verktyg — Vi ta fram matsäck δ äta — jag dock ganska litet (δ ej kaffe). Jag tar i stället kina (2 kapslar) δ ett pulver. Den unga flickan visar sig vara nomadskollärrinna δ en gammal bekant (mig ovetande) Hon hade sett mig på Gästis i Hetta i fjol δ visste mitt namn δ en del våra öden då. — Den unga karn stiger nu upp δ drar på sina handskar δ försvinner för att återkomma med sängkläder som läggs i hans säng — (de gamla togs antagl. bort jag såg ej) varpå bäddas för mig. Jag protesterar — ville mycket hellre ligga på en renhud — δ tyckte att sängen var smått farlig med alla sina möjligheter. Protester hjälpte föga — mannen försvann δ där var bara att sätta pris på hövligheten. Jag tog dock min innersovsäck δ stoppade mellan lakanen — Jag skrev dagbok en stund — men Alfred avbröt vänligt men förebrående δ ålade mig att lägga mig. Han har nu ett par dagar förehållit mig att jag sover för litet — δ det är ju sannt. — Det var skönt att krypa ner — sängen var egendomligt nog nästan tillräckligt lång — jag låter mina ögon vandra över de tusen skuggorna i tak δ på väggar δ somnar fort — medan kararna bädda på renhudar δ språka sakta.

Hit kom Koutok.prästen andra dagen vid 5-tiden δ låg här den natten.
Vi körde hit på 3 timmar.

[Skrivet 29/4 efter småanteckn.]

25/4 Söndag

Vaknade tidigt av rörelse i rummet. Min klockan som hängde på en bösspipa vid sidan av visade på ¼4. Det var varmt δ skönt i säcken δ jag kände det behagligt att ej behöva ligga direkt i sängen — värmen δ behaget ökades av en flammande eld — men jag rörde mig icke. I går hade Pekka föreslagit avfärd kl. 5. — Menade han bondtid måne? Jag tyckte det var skönt att dåsa så länge — men efter en halvtimme var även Alfred uppe — δ kaffet kokades δ dracks δ spred sin doft — Nåja jag reste mig upp δ begärde min del δ fick genast δ steg så upp pigg δ kry utan känsla av huvudvärk eller annat. Ingen av värdfolket var uppe (alla sovo i andra kammaren utom flickan som låg i sin säng här) — jag lade en krona på bordet δ så gjorde vi ordning slädarna igen. Det var nödvändigt att vara uppe tidigt för förets skull — men jag måste också fotografera på detta intressanta ställe δ det kunde inte göras annat än så sent som möjligt på morgonen — därför drog jag något på avfärden — till ½6. Jag tror jag fick med det mesta δ bästa — bara nu bilderna lyckas. Det var klarnande väder — lätt skyigt men solen framme till större delen δ en del köldgrader som dock snart gävo sig. Skaren bar aldrig. Utmärkt vacker då vi gingo ned från gården ledande renarna δ så

kastade oss på slädarna δ iväg in i solen. Ingen frukost δ cirka 3 mil till nästa "gård" (inne i Norge). Spåret var gott i flera timmar δ vi fingo en hygglig fart. Pekka kör storartat. Ingen rast — ingen ro — annat än med mycket långa mellanrum eller för att vänta på Alfred som någon gång blir väl långt efter. Vi följas av ställets svarta hund — en valp — som i hög grad irriterar renarna. Vi försökte med hugg δ slag δ skrik få bort den — men uppgåvo försöket — den var för resten ovanligt sällskaplig δ snäll.

Gården vi lämnat ligger mitt på fjällvidden — δ om där fanns några tallar i närheten så var det ytterst få (jag har i anteckn. satt: fur?) men björk fanns ju ännu ned kring alla leder δ stränder i sin vanliga fjällparksprakt. Den svaga nordliga vinden ger förhoppning om en ej alltför varm dag — men den starka solen kommer förhoppningarna på skam δ det blir den varmaste — ljuvligaste δ finaste dag jag kunnat drömma om att njuta i — om också /överstruket/ ej att färdas i för renarna som ju slita hårt. — Det kom en del sjöar — den ena något högre än den andra — en hette "Jarna" δ där var kåtor som jag fotograferade. En senare hade något liknande namn δ där uppe var också en (mycket liten) kåta, som tillhörde Pekka. Det var hans fiskesjö (kåtan alldeles lik de förra jag sett idag, alltså mötande björkstammar /här har Hallström ritat en kåta/ med sina klykor, inga otnerer (samma typ som nere i Muonionalusta) Här fås framför allt sik, men även gädda, aborre, lake (möjlig. flera sorter). Men ej röding (δ trol. ej heller öring) Sik är den viktigaste fisken δ fås i alla dessa fjällsjöar enl. Alfred. Den här sjön var i medeltal 4 famn. djup men /överstrukna ord/ största djup 20 famnar. Alfred bjöds på salt sik av Pekka igår kväll ur en liten större smörask, där den låg prydligt packad i uppfläta stycken. Han vägrade att ta fläsk nu — "siken är den bästa maten".

Himlen blir allt vackrare. Den tar den gröngråblåa, sedan intenst ljusblåa tonen som är vårens — i fjärran bakom oss lysa ännu vita böljande svenska fjäll. Det är massor av lössnö vid sidan av spåret δ även detta börjar nu att bli svagt δ bär ej upp renarna. Värmen ökar δ jag slänger av pälsen — jag spisar en smula bröd δ fläsk — smakar gudomligt — även rocken åker av — δ jag fortsätter i flera timmar i /överstruket/ västärmarna, med uppknäppt väst — halslinning δ uppkavlade ärmar δ utan mössa. Alldeles som en sommarseglats. Renen kastar snö över mig ibland då han blir skrämdd av hundkräket — δ sätter iväg i en fart som i det nu dåliga föret hotar att spränga honom. Men präktiga djur är det, dessa två första. Stora feta δ med skinande pälsar — ännu ingen hårfällning skönjbar annat än i vissa färgskiftningar. Jag studerar med förnöjelse min rens kullriga rygg under ansträngningarna samt hans feta verkligt välskötta bakdel med den lilla svanslappen över som då δ då lyfter vid någon särskilt kraftförlust.

[fortsatt 7/5 :]

Efter en sådan kraftförbrukning inträffar oftast som en reflex eller uttryck för ogillande en utlösning av frigjorda beståndsdelar som på det löjligaste sätt uppträda δ försvinna utan att lämna minsta spår i den varmt vita fällen. Den hetsiga renen i täten observerar jag också ofta — den har också svårigheter i lössnöen δ den reser sig ofta på frambenen med den kraftfulla rörelse i rygg δ nacke som finns hos vissa lejonbilder (sårade lejon) i assyriska friser.

Jag tar fram min matsäck δ skär mig bröd δ fläsk δ smör δ mår gott. Vi stiga i långa, ej branta backar, mot vilka det äldre spåret står förunderligt klart — lysande ibland med en varmare bländande ton. Jag fotograferar det en eller ett par gånger där jag tycker att

vildmarkskaraktären kommer bra fram. Jag kallar det "vägen till Koutokeino" och jag inlägger i bilden allt jag nu känner av dessa vidder och svårigheterna att här färdas sedan århundraden tillbaka. Mina förfäder komma åter i tankarna — men så är det åter spåret — spåret som binder grannarna och färdmännen samman — spåret som lever — talar — för med sig glädje och sorg — världens goda och världens ondska — som stiger och sjunker i detta och slingrar i ändlöshet genom fjällvidden och för åt båda håll in i äventyrets land, som ligger bortom varje mål man satt för dagen men ändå ligger bakom nästa dag. Detta spår — jag kan ej föreställa mig något mer fantasigivande. Det lever upp för en dag — så yr det igen — det ligger utan liv i veckor — men födes på nytt — det rinner bort om vårarna, men kommer igen om höstarna — år efter år — århundrade efter århundrade — alltsedan den första gången — den första gången ja —

Vi ha omkring 4 timmars stigning och nå så högslätten — gränsen fara vi förbi utan att märka — Finnmarksvidden öppnar sig för mig med allt sitt under — ett ofantligt böljande hav med horisonten så fjärran att jag nästan skriker av förtjusning. Jag sjunger — Pekka sjunger och långt bakom hör jag Alfred sjunga sina utdragna vemodstoner med full hals — då och då avbrutna av våldsamma tillrop till hans något tröga ren. Vi äro på passhöjden, varför landet framför får utseendet av att sjunka mot norr — att även horisonten i norr ligger lägre — jag tycker mig känna att där långt borta ligger kvällens mål — Koutokeino — som jag föreställer mig ligga mitt på en sådan högslätt. Vi få en svindlande fart några kilometer — alla mana vi på våra renar och hunden piper i gäll diskant av glädje och samtidigt ängslan att bli lämnad efter. Det var skönt med dessa fläktar under farten. Vi samlas nu nedanför den långa slutningen och följas en god stund igen. Jag tittar på Alfreds ren som nu lunkar tätt efter. Han har ett väldigt skojigt utseende. Ansiktet huvudfärg är mörkrun och ögonen sitta sneda och stora och blanka i detta bruna. Hornen ha just börjat att skjuta upp som stora knölar, vilket liksom spänner ansiktsskinnet — drar det uppåt — och utseendet blir det av en resignerad men överseende flegmatiker. Jag ångrar att jag ej knäppt honom.

Det söder om passet (vi foro f.ö. genom en låg slingrande bäckskärning, synnerligen snöfylld, innan vi döko upp på passhöjden) liggande karga landskapet är norr om mer leende — den väldiga horisonten är till stor del försvunnen och det är för ögat ytterst angenämt att färdas genom bland dessa små och stora kullar med sin fantastiskt vackra glesa björkskog, där riporna snattra och skratta till höger och vänster. Riptupporna hovera sig, raka och nackstyva och stela som ljus — eller springa ränna som på blixtnabba hjul iväg över snön — när hunden sätter på dem — det är underligt att de alls syns mot snön tycker jag, men de ha liksom spåret framför oss en varmare och mer lysande vithet — men levande vithet. Fläckarna på vingarna spela mindre roll. När ripan står absolut stilla drar han ögat till sig — dock mest på grund av sin form — och när han rör sig är det som en stor snöboll som snabbt rullar fram, lämnande ett svagt spår efter sig. Och deras fräcka och ilsket utmanande gälla skratt klingar som en fanfar i upploget.

Vi ropa åt varandra om kafferast — den gamla portgammen på kartan tycker jag skulle vara lämplig — vi susa ned mot denna plats i branta backar — men platsen är tom. Stugan har enl. Pekka varit borta i flera år. Vi stiga igen och jag fotograferar "vägen". Pekka söker vår närmaste föregångares lägerplats som ej gärna kan vara långt borta eftersom han haft det svårt att komma fram. Där är alltid lättare att få — ej eld — men mat åt renarna. Man ser var företrädaren sökt och funnit mossa och behöver ej spilla tid att söka. Vi komma fram till ett så utm. vackert skogsland att jag måste stanna min ren och fotografera. Det där att stanna — när första man fortsätter är ett sabla konststycke och vållar en stor kraftförbrukning

för såväl mig som min ren. I vanliga fall segrar ju jag, men förra gången segrade han. [D.v.s. han rev upp min något för lösa remknut (som snedställer renen mot kälken) — jag hade litat för mycket på att han var utpumpad — ty det var stark lössnö — δ han lufsade ifrån mig — δ där fick jag pulsa δ pulsa δ pulsa tills han då infångades av Pekka framför. Då var han stilla som ett lamm bara han kommit ikapp första man]. Det visade sig efter min bildtagning att Pekka stannat bara 100 m. framför på den mest förtjusande avsats i en liten låg dalgång — en gammal rastplats med grenställningen iordning för kaffepannan δ bara att fyra på. Vi hade en trevlig raststund på halvannan timme. Mossa var dock inte så värst gott om men till slut fingo även renarna vad de behövde straxt bakom oss. Solen lyste på den blanka skaren på slutningens nordsida — men skaren var som ett äggskal δ under mest som vetmjölsgröt. Men luften ångade där jag stövlade omkring i skjortärmarna δ himlen lyste så välsignat.

Vi bryta upp /överstruket/ (jag tar en bild av Pekka då han kastar sig på släden δ försvinner — följderna är att jag får den våldsammaste fart på min ren som är rent från vettet av förtvivlan över kamratens avfärd δ än mer försvinnande bortom ett hörn av dalsidan — — den kraftiga kroppen arbetar som en fyr cylindrig motor δ i en hög sky av yrsnö spruta vi fram. Efter kommer Alfred — han står på släden δ hojtar δ får också snart fräs på sitt åkdon — —

Fjäll De låga böljande fjällen runtomkring äro som de mjukaste uppe på de sydlapska fjällvidderna — gräsfjällen där — men ofantligheten finnes här på ett sätt som aldrig där — längst bort är det som havshorisonten — himmel δ luft få färger vilka ge en aning av havet — ej havets närhet — nej — havet självt. Här är arcticum — det urlapska landet? ja kanske — det känns något sådant. Jag snösolbadar igen i släden — δ nickar till emellanåt — det är skönt δ ljuvligt δ nu ej mycket heller att frukta av några kast från renen som nu snällt får lunka framåt mitt på spåret för att ej sjunka δ försvinna om han skulle göra ett snedsprång. Även "vägen" själv bar dåligt — "är svag" som det heter δ han bär ner oupphörligt nu i middagsvärmen. Djuren flåsa δ stänka — men trava. Bara när hunden sticker fram sin nos litet på sidan om släden — han springer bakom — blir det ett annat liv —.

Långsträckta sänkor δ små sjöar överallt med milsvida perspektiv genom δ över. Jag har väl sällan — kanske aldrig — haft en sådan fjällfärd.

Vid 2-tiden kommer några vassare luftdrag δ det blir att kvickt dra ned tröjarmarna — på med mössa δ rock δ sedan delvis pälsen igen. — Långa myrar — sjöar — några branta små backar δ så ett underligt dallandskap nedanför — djupare ned än förut. — Jag får min ren att stanna med stor svårighet ty Pekka försvinner långt därnere — — på kanten mot älven som nu kommer ser jag nedanför mig en underlig klunga hus av främmande typ — gammer! kåtor m m — jag fotograferar δ f låter så renen dansa nedför med högsta hastighet — — Ganalito, (omkr. kl. 4) underliga plats! mer vildmanslikt ifråga om läge än jag sett på många år. Det kom också så tvärt δ oförmedlat. Husen — skall jag säga "gårdar"? — ligga på en liten slätta intill åbredden (Koutokeinoälven) omgiven av väldiga höga mjukt rundade kullar, nipor δ terasser — allt flodens verk. Uppifrån syntes det som ett taggigt landskap — skarpt av mycket men mjukt sönderskuret — med fjällvidden betonande det hela — här nere syns ej fjällvidden — man lever skyddad — inbäddad i lä δ ly för oron däruppe — dold för fiender δ i solskensdagar som i en stor värmepanna. Känslan av vildmarksläger ville ej lämna mig trots så uppenbara tecken på fast bebyggelse som gödsel (limpu's) på backen intill δ kreatur inne i fjaset. Men se fjaset själv var en torvgamme δ brunns hus δ källare var en kåta, brygghus likaså δ suova på suova gjorde också sitt till. Här var kustlapsk kultur —

redan här vid den översta gården vid älven, c:a 18 mil från kusten — Hur kan det komma sig? Med fjällappar runt omkring ö med finnar så "nära" som Syvajärvi. När därtill kommer att familjen Kajno som bor här troligen har till största delen finskt blod i ådrorna är det än märkligare (men jag har mina tvivel på det fi. blodet). Faktum är att man går i lappkläder, talar lapska (även finska ö norska) samt bor (som all lappar ner efter älven) som sjöläppar. Jag fick ett bestämt ö klart intryck att jag kommit in i en rayon, där samma kraftiga sjöläpska kultur härskade som i Nordvaranger.

Vi gingo in i stugan — ej pörte längre — men en låg obetydlig kåk av två likstora rum med fristående järnkaminer ett slags små järnspisar, fristående. (likadant i ett nyare hus längre in på gården). Gubben Jon Kajno välkomnade oss ö vi kokade kaffe ö åto. Där var relativt snyggt. En vit ö välskött kalv stod bunden i närheten av värmen samt fick här sin mat ö uträttade här sitt behov i en pyts som ställdes inunder ö som slogs omkull — varefter det våta noga upptorkades. Det var tydligen ett kälbarn. Jon var en språksam man — han hade år 1872 varit med en svensk professor "Nordenson" till Spetsbergen. Det tog några ögonblick innan jag förstod att han menade Nordenskjöld. Han förklarade att hans namn uppkommit av att hans stamfar kommit hit från Sverige — ö han trodde det var från Kalix, men han hade nog ga. dimmiga begrepp om Kalix eljest tror jag. Jag fotograferar ö vi besöka de andra husen. Gammen var otänkbar att komma in ö jag förstod bättre varför kalven var intagen — det stod nämligen en fots stinkande vatten på marken i hela förrummet (rättare sagt mittrummet, till vilket ytterdörrarna ledde). Här låg på gården akjor fr. Kätkesuando men även av Kajno gjorda ö vi tala med gubben om hur slädarna kommit in hit på allra sista tiden etc. I nya huset där ungdomen bor var mer grisigt än i gamstugan. Få möbler — man bäddar tydligen på golvet — kläder ligger i högar etc. Av Jon får jag höra att ett "hotell" skall finnas på kyrkoplatsen ö tycker det är skönt att slippa besvära Erikssons. Hit kom Koutokeinoprästen först i går kväll ö for härifrån i morse kl. 3! Vi ha tagit på honom betydligt alltså. Här börjar tallen igen.

Vi stanna endast 2 timmar. Sedan fara vi vidare kl. 6 — köra ned på denna ö följa älven sedan hela vägen en ny sensation som påminde om Inalajoki i fjol liksom också den lilla